

LOKAAL

2023 _ 01

magazine

Landschap verbindt

**Integriteitsbeleid vergroot
het vertrouwen**

**De Vlaamse begroting
door een lokale bril**

**Lokale besturen als
motor van de klimaatactie**

Een partner dichtbij

die je ver brengt

Eén aanspreekpunt: jouw Relationship Manager

Onze missie? Je dagelijks begeleiden bij de realisatie van je projecten. Dankzij je vertrouwde contactpersoon met kennis van je specifieke situatie, geniet je bij ING van een dienstverlening op maat. En dit ondersteund door het advies van een team van experts.

Neem contact op met je RSM op ing.be/publicsector

do your thing

STEFAN DEWICKERE

GF

STEFAN DEWICKERE

STEFAN DEWICKERE

- 5 **Opinie**
- 6 **Kort**
- 12 **Estafette Irina De Knop**
- 14 **Interview met Sofie Hennau en Heidi Paesen: ‘Dankzij integriteit voelt niemand zich in de steek gelaten’**
Integriteitsbeleid maakt de grijze zone waarin lokale politici en medewerkers van steden en gemeenten hun werkzaamheden verrichten, kleiner. Het maakt werken veiliger, vergroot het zelfvertrouwen en verbetert het imago van het bestuur. Lokaal sprak met politicologe Sofie Hennau en integriteitscoördinator Heidi Paesen.
- 20 **Lokale besturen moeten meteen meldpunt voor personeel installeren**
- 22 **Entiteiten beheersbaar houden**
- 26 **De Vlaamse begroting door een lokale bril**
- 30 **De toekomst van Maggie Roe: ‘Red het landschap’**
Als we landschappen holistisch benaderen, kunnen ze weerstand bieden aan de klimaatverandering en ons meer voedsel leveren. Volgens professor Maggie Roe van de universiteit van Newcastle kunnen de geografie maar ook de geschiedenis van het landschap en de bewoners hierbij helpen.
- 34 **Nieuwe infrastructuur _ Stiemervallei in Genk**
De Stiemervallei in Genk wordt opgewaarderd tot een blauw-groene ader die de levenskwaliteit van de inwoners verder verbetert en de veerkracht van de stad verhoogt.
- 38 **Innoveren kun je leren: lessen uit een hackaton**
- 41 **Platform Toekomst Parochiekerken start op**
- 42 **Interview met François Gemenne: ‘Lokale besturen zijn de motor van de klimaattactie’**
Het lokale niveau is het niveau om van het gevecht tegen klimaatverandering een collectief, publiek project te maken. Dat zegt François Gemenne, hoofdauteur van het recentste IPCC-rapport. ‘Zelfs kleine gemeenten kunnen laboratoria zijn om praktijken te testen, om obstakels in beeld te brengen.’
- 48 **Nog voor de school uit is: hoe studenten binden aan jouw organisatie?**
- 52 **Met ouderenparticipatie inzetten op zorgzame buurten**
- 54 **Werken aan een inspirerende leesomgeving in de kinderopvang**
- 57 **Publieke kinderopvang versterken via Trofee-trajecten**
- 58 **In contact met Angela Krijnen**
- 60 **Agenda**
- 61 **Op zoek naar nieuwe collega’s?**
- 62 **Grenzeloos lokaal**
- 63 **Burgemeester Triljoen**

Op de cover Landschappen voeden, doen bewegen, zorgen voor ademruimte, verbinden woon-gebieden met elkaar. Aan het betoog van Maggie Roe en het groen-blauwe project van de Stiemervallei in dit nummer voegt Bart Lasuy nog een coverbeeld uit natuurgebied Bourgoyen in Gent toe.

COLOFON

KERNREDACTIE Marlies van Bouwel, Bart Van Moerkerke, Marleen Capelle HOOFDREDACTEUR Pieter Plas VORM Ties Bekaert DRUK Graphius VERANTWOORDELIJK UITGEVER Kris Snijkers, directeur Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vzw, Bischoffsheimlaan 1-8, 1000 Brussel

ADVERTENTIES Peter De Vester, peter@moizo.be, T 03-326 18 92
VACATURES Monika Van den Brande, vacatures@vvsbg.be, T 02-211 55 43

ABONNEMENT 2022 voor alle informatie over de verschillende abonnementenformules www.vvsbg.be/lokaal-abonnement

Ondertekende artikels verbinden alleen de auteurs. Reacties zijn welkom. De redactie zal deze naar eigen inzicht al dan niet opnemen, inkorten of er melding van maken. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, elektronische drager of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Praat mee over Lokaal met #VVSGLokaal

Deel al waarop u fier bent op #lokaalDNA

Volg ons op

vvsbg

MATEXI 2022 AWARD

Proficiat aan de winnende lokale besturen!

Met de Matexi Award huldigt Matexi de meest succesvolle buurtinitiatieven van België. Dit jaar al voor de 7de keer.

De awards, overhandigd door o.a. minister van Financiën Vincent Van Peteghem, hebben een totaalwaarde van EUR 20.000 en bekronen initiatieven die de sociale cohesie tussen burens versterken en de leefbaarheid van buurten vergroten.

JURYPRIJZEN

MEEST VERBINDENDE BUURTINITIATIEF
VLAAMSE ARDENNEN | De Bouwdoos -
Medicijn voor jouw dorpsplein

GROENSTE BUURTINITIATIEF
SCHAARBEEK | Parc temporaire Mediapark

PUBLIEKSPRIJZEN

MEEST VERBINDENDE BUURTINITIATIEF
MECHELEN | Buurtmoestuintjes

GROENSTE BUURTINITIATIEF
VORSELAAR | Vorselaar breekt uit

Alle winnaars uit de categorieën lokale besturen & particulieren Matexi Award 2022. ↵

Welkom
in de
buurt.

Volgend jaar ook deelnemen met jouw buurtproject?
Volg Matexi Award op

www.matexi-award.be

KRIS SNIJKERS
Algemeen directeur
van de VVSG

Een integere overheid is nooit een verworvenheid

Dat integriteit de achilleshiel van de publieke sector blijft, wordt nog maar eens aangetoond door de schokkende corruptiezaak rond Qatar in het Europees Parlement. Het is een schoolvoorbeeld van corruptie: publieke mandatarissen die met grote sommen cash geld worden beïnvloed. Integriteitsschendingen kunnen zich heelaas op alle bestuursniveaus voordoen, zowel op politiek als op ambtelijk niveau. Ze zijn ook niet altijd zo zwart-wit als het voorbeeld in het Europees Parlement. Tussen integer handelen en manifeste corruptie ligt een grote grijze zone. Er zijn net zo goed situaties denkbaar waarbij mensen zich helemaal niet bewust zijn van niet-integer handelen.

Op wereldschaal bekeken leven we gelukkig in een land met relatief weinig corruptie. In de Corruption Perceptions Index 2022 staat België op de 18de plaats gerangschikt in een lijst met 180 landen. Dat relatief goede nieuws moeten we meteen ook nuanceren: België is de afgelopen jaren (lichtjes) achteruitgegaan in de rangschikking. In het compliance report 2022 van de GRECO (Group of States against Corruption) lezen we dan weer dat België twee van de 22 aanbevelingen heeft doorgevoerd die de GRECO in 2019 formuleerde. De belangrijke les die we hieruit kunnen trekken, is dat een integere overheid nooit een verworvenheid is. We moeten erop blijven inzetten.

Een overheid beschikt over machtsmiddelen die in de private sector niet bestaan. Dit maakt werken aan integriteit net in de publieke sector van cruciaal belang. Hoe vermijden we dat die machtsmiddelen niet voor de juiste doeleinden worden ingezet? Hoe vermijden we dat een ambtenaar of een politicus een bepaalde beslissing neemt vanuit andere motieven dan het algemeen belang? Vaak ontstaan er situaties waarin het voor betrokkenen ook niet duidelijk is wat de juiste – integere – handelswijze nu precies is. In deze editie van Lokaal gaan Heidi Paesen en Sofie Hennau dieper in op het nut en de noodzaak van een integriteitsbeleid. Een goede deontologische code is daarbij een noodzakelijke

maar onvoldoende voorwaarde. Integriteit moet beleefd en doorleefd worden in een organisatie. Voortdurende sensibilisering, het topmanagement dat achter het integriteitsbeleid staat en de mogelijkheid om integriteitsschendingen bespreekbaar te maken, zijn maar enkele voorbeelden van hoe een integriteitsbeleid in de praktijk handen en voeten krijgt.

Laten we vooral ook even stilstaan bij de impact die integriteitsschendingen hebben op de publieke opinie. Ze doen het vertrouwen van burgers in de politiek en in de overheid fors dalen. Overigens niet alleen ten aanzien van het specifieke bestuur

Een overheid beschikt over machtsmiddelen die in de private sector niet bestaan. Dit maakt werken aan integriteit net in de publieke sector van cruciaal belang.

waar de integriteitsschending zich voordeed. Dit betekent dat we – in het bijzonder in tijden waarin polarisatie en gevoelens van antipolitiek hand over hand toenemen – in de publieke sector, op alle bestuursniveaus, een gezamenlijke verantwoordelijkheid dragen om aan integriteit te (blijven) werken.

De VVSG blijft het belang van integriteit benadrukken. In onze vormingen voor zowel ambtenaren als politici hebben we een aanbod over integriteit, we werken modellen voor de deontologische code uit en onderhouden een lerend netwerk voor integriteitscoördinatoren. Daarnaast organiseren we ook een reflectiekamer integriteit. Daarmee willen we zowel politici als medewerkers met een integriteitsvraag met raad bijstaan. —

kort

210 Vlaamse steden en gemeenten mee in hernieuwd Lokaal Energie- en Klimaatpact

Maar liefst 210 Vlaamse steden en gemeenten hebben al ingetekend op het hernieuwde Lokaal Energie- en Klimaatpact (LEKP 2.0), meldt het Agentschap Binnenlands Bestuur op zijn website. Dat bewijst dat de Vlaamse lokale besturen mee de motor van de versnelde klimaattransitie zijn en willen zijn.

Op 8 juli 2022 lanceerde minister Bart Somers een nieuwe versie van het Lokaal Energie- en Klimaatpact (LEKP 2.0). Ze scherpt de doelstellingen van LEKP 1.0 aan en speelt in op de wereldwijde uitdaging om versneld af te stappen van het

gebruik van fossiele brandstoffen. Aan die transitie van fossiel naar duurzaam kunnen lokale besturen veel bijdragen, merkte de minister op.

Vergroening, energiebesparende maatregelen, koolstofvrije deelmobili-

teit en de strijd tegen droogte blijven de vier grote aandachtspunten. In totaal maakte minister Somers hiervoor over de komende drie jaren 77,37 miljoen euro vrij.

Deze maand ontvangen lokale besturen nog uitgebreide communicatie over het LEKP 2.0 met best practices om de doelstellingen te realiseren, samen met Netwerk Klimaat van de VVSG. – Marleen Capelle

Dikketruiendag wordt #iktrekhetmijaan

Dikketruiendag vervelt in 2023 tot de campagne #iktrekhetmijaan. We kunnen immers zelf zoveel meer doen voor het klimaat dan een dikke trui aantrekken en de verwarming lager zetten. Steeds meer mensen zetten zich in voor een klimaatgezonde toekomst. En dat mag gezien worden!

Doe mee met #iktrekhetmijaan en toon tussen 9 en 19 februari met welke klimaatacties jouw stad of gemeente het verschil maakt. Samen vertellen we een hoopgevend verhaal van vele her-

kenbare, haalbare en impactvolle klimaatinspanningen van scholen, bedrijven, organisaties en lokale besturen. Zo inspireren we en zetten we ook anderen aan tot actie. Waarom? Omdat we het ons aantrekken, die klimaatverandering, en we samen een groot verschil kunnen maken.

Registreer je deelname op www.iktrekhetmijaan.be. Je vindt er meer info over de campagne en inspiratie om jouw klimaatacties in de kijker te plaatsen. – Nathalie Debast

oproepen

Teken in op het Project PolarProf

Minister Bart Somers kende een subsidie toe aan het project PolarProf van het Hannah Arendt instituut (HAI). Dat werkt een gratis aanbod uit voor alle Vlaamse steden en gemeenten die beleid willen uitwerken in verband met online en offline polarisatie, desinformatie en haatspraak. Geïnteresseerd? Contacteer marjan.verplancke@hannah-arendt.institute.

Tot 28 februari – Preventiepeiling bij steden en gemeenten

Vlaams Instituut Gezond Leven vzw nodigt opnieuw alle steden en gemeenten in Vlaanderen en Brussel uit om deel te nemen aan de Preventiepeiling – de 'nieuwe' indicatorenbevraging. Met deze driejaarlijkse peiling wordt de kwaliteit van het preventieve gezondheidsbeleid in steden en gemeenten in kaart gebracht.

www.gezondleven.be/projecten/preventiepeiling

Investerings in fietsbeleid verdrievoudigd in vijf jaar

Aanleg van fietsinfrastructuur, fietsnetwerken, aanpassingen aan kruispunten en het monitoren van het fietsgebruik en -gedrag..., steden en gemeenten investeerden in 2022 drie keer meer in fietsbeleid dan vijf jaar eerder. Dat blijkt uit een enquête van de VVSG en Fietsberaad Vlaanderen. De verdere ontwikkeling van fietsinfrastructuur moet samen met alle andere overheden en instanties zoals de Vlaamse overheid, de provincies en de NMBS gebeuren.

Steden en gemeenten investeerden in 2022 naar schatting tussen de 15 en de 20 euro per inwoner aan fietsbeleid. Dat is drie keer meer dan in 2017. Hoe meer inwoners een gemeente heeft, hoe meer middelen ze voor fietsbeleid vrijmaakt, al weegt dat bedrag voor een kleinere gemeente vaak zwaarder door. Het mediaanbedrag voor investeringen in fietsinfrastructuur is 300.000 euro per jaar, voor fietsparkeren is dat 15.000 euro. 'De fiets wint duidelijk aan belang bij onze leden en daar zijn we zeer blij mee; dit past ook in de klimaatdoelstellingen waarvoor onze steden en gemeenten zich engageren,' aldus Wim Dries, VVSG-voorzitter en burgemeester van Genk.

Safety first

Verkeersveiligheid is voor de respondenten de belangrijkste beweegreden om eigen middelen te blijven investeren in de fiets. Daarna volgen de shift naar duurzame mobiliteit en de leefkwaliteit in de publieke ruimte. 'Een fietser is erg kwetsbaar. De gemeenten hebben de taak om te zorgen voor goed aangelegde en onderhouden wegen, fietspaden en buurten, waar het comfortabel fietsen is. Op die manier moedigen we onze inwoners ook aan om zich met de fiets te verplaatsen,' bevestigt Marianne Verhaert, burgemeester van Grobbendonk.

Meer dan fietspaden

De Vlaming neemt steeds meer de fiets en wil betere fietsroutes, vooral op de korte afstanden binnen de kernen van steden en gemeenten. Dat staat niet gelijk aan het massaal aanleggen van fietspaden. 'Fietspaden kosten heel veel geld, en soms zijn ze ook niet de juiste oplossing. Op veel plaatsen kan met een fietsstraat of een zone 30 en beperkter autoverkeer veel resultaat geboekt worden,' zegt Jan Vermeulen, voorzitter van Fietsberaad Vlaanderen en burgemeester van fietsstad Deinze. Zone 30 moeten we leesbaarder maken, al kost het tijd en middelen. Ook fietsparkeren is belangrijk. 'Naast veilig kunnen fietsen is het net zo belangrijk dat mensen hun fiets met een gerust hart kunnen achterlaten in veilige fietsstallingen. Hier is een inhaalbeweging nodig, zeker ook in de buurt van de grote stations,' aldus Wim Dries. _ Wout Baert

Tot 31 maart _ Ruimtelijke strategische projecten

Voor de 14de keer lanceert de Vlaamse overheid een oproep om strategische projecten in uitvoering van het Vlaams ruimtelijk beleid in te sturen. De projecten moeten uitvoering geven aan het ruimtelijk beleid op bovenlokaal niveau én de actuele beleidsaccenten van de Vlaamse overheid bevorderen, met ook aandacht voor interbestuurlijke samenwerking.

omgeving.vlaanderen.be/nl/veertiende-oproep-strategische-projecten-gelanceerd

Geef zuurstof aan leiderschapsontwikkeling

Dit nieuwe werkcachier gaat over de kracht van woorden en het belang van verhalen, en hoe je die kunt inzetten in de professionele context. Het bevat een selectie van 120 begrippen die managers, leidinggevenden en (proces)begeleiders uit lokale besturen en andere non-profitorganisaties als belangrijk hebben genoemd voor hun dagelijkse werkpraktijk. 'Kwetsbaarheid', 'inspireren' en 'loslaten' zijn daar slechts enkele van. 45 woorden en begrippen uit een raamwerk van 'rijk werk materiaal' worden nader toegelicht. Bovendien hebben twintig praktijk- en begeleidingsdeskundigen uit lokale besturen en andere organisaties een eigen reflectie of kort verhaal bijgedragen over een zelf gekozen begrip uit hetzelfde raamwerk. Het boek wil professionals met elkaar verbinden en zinvolle interacties op gang brengen die bijdragen aan de gewenste verandering of beweging in de organisatie.

- T. Wijnen,
- *Uitgelicht II: 120 woorden & verhalen die zuurstof geven aan leiderschapsontwikkeling*
- 23.50 euro
- info en bestellen via theowijnenvvsg@home.nl

Dorpshuizen en hun verbindend potentieel

Met de brochure *Dorpshuizen op het Vlaamse platteland: hefboomen richting het geconecteerde dorp* wil de Vlaamse Landmaatschappij de hand reiken aan lokale initiatiefnemers en besturen, om samen te werken aan levendige en leefbare dorpen, door dorpshuizen te creëren die de spil zijn van de dorpsdynamiek, op maat van en samen met het dorp. De publicatie brengt praktijkvoorbeelden, schetst beleidsinstrumenten en biedt analyses van wat goed loopt en wat beter kan, gepaard met een aantal beleidsaanbevelingen voor de toekomst.

www.vlaanderen.be/publicaties

LAWLA AERTS

Elf Vlaamse projecten geselecteerd in het kader van E-inclusion for Belgium

In mei 2022 lanceerde de POD Maatschappelijke Integratie de eerste projectoproep E-inclusion for Belgium – OCMW 2022. OCMW's en hun partnerschappen konden daarvoor een project indienen. Ondertussen werden in totaal veertig projecten geselecteerd. Daarbij zijn in totaal 73 OCMW's betrokken. Het budget werd gelijkwaardig verdeeld over de ver-

schillende gewesten. In Vlaanderen tellen we elf projecten, in Wallonië 21 en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest acht.

Een overzichtskaartje en een beschrijving van alle projecten vind je op www.mi-is.be/nl/gesubsidieerde-projecten. Proficiat aan alle geselecteerde OCMW's! – Joke Van Dyck

LAWLA AERTS

Voorstelling Jaarboek Armoede en Sociale Uitsluiting 2022

In december werd het Jaarboek Armoede en Sociale Uitsluiting 2022 aan de pers voorgesteld. Deze editie is niet alleen gericht op de armoedesituatie in België, maar kijkt ook naar mondiale mechanismen die armoede en ongelijkheid creëren en in stand houden. Naast de jaarlijkse armoedecijfers behandelt de 31ste editie daarom ook migratie en armoede in een themadeel. We presenteren enkele conclusies.

Het armoederisico is licht gedaald in 2021, maar daar hoort een kanttekening bij. Dat cijfer is vandaag gebaseerd op het inkomen, maar het houdt geen rekening met de uitgaven die gezinnen moeten doen. De impact van de inflatie en energiecrisis blijft zo buiten beeld. Nochtans horen we van organisaties op het terrein, zoals OCMW's en voedselbanken, dat er steeds meer mensen bij hen aankloppen. Zo steeg het aantal mensen die zich aanboden voor voedselhulp tussen 1 januari en eind juni 2022 met 15%. De aanbeveling van de

onderzoekers: kijk niet alleen naar het armoederisico op basis van het inkomen, maar hou rekening met het vermogen en de schulden van gezinnen. De auteurs passen verschillende methodes toe om deze elementen mee te nemen in de berekening van armoede. Die resultaten, gebaseerd op gegevens voor 2017, tonen dat 11,5% gezinnen niet in de armoederisicostatistiek voorkomt, terwijl ze weinig of geen vermogen hebben om op terug te vallen.

Organisaties die zich bezighouden met de integratie van migranten, wer-

ken in grote mate samen en zijn meestal op meer dan één beleidsdomein actief, zoals tewerkstelling, huisvesting en/of vrije tijd. Het lokale niveau blijkt uitermate geschikt voor deze samenwerking. De regie voor integratie die lokale besturen toegewezen kregen van de Vlaamse overheid, wordt dus in de praktijk gebracht. Lokale besturen (gemeenten én OCMW's) zijn m.a.w. goed geplaatst om het integratiebeleid mee vorm te geven. Meer info vind je op de website van de Universiteit Antwerpen. – Nele Schroyen

Betaalbaar wonen in eigen streek

Eind november keurde de Vlaamse regering principieel het ontwerpdecreet 'wonen in eigen streek' (WIES) goed. Dit decreet wil het mogelijk maken dat in bepaalde regio's in Vlaanderen de minder kapitaalkrachtige inwoners een woning kunnen kopen in de gemeente of de streek waarin ze opgegroeid zijn.

Vandaag moeten inwoners van bepaalde gemeenten vanwege de hoge prijzen soms noodgedwongen uitwijken naar andere gemeenten waar ze geen of amper een band mee hebben. Dit is volgens de Vlaamse overheid geen goede en gewenste evolutie, noch voor de personen in kwestie, noch voor de gemeenten die sociaal ontwricht kunnen raken door de te grote uitstroom van mensen met wortels in de gemeente en de grote instroom van mensen die geen of een veel lossere band hebben met de lokale gemeenschap. Vanaf dit jaar zal de Vlaamse Regering elke zes jaar een lijst van gemeenten vaststellen waar het WIES-decreet van toepassing is. Bij de opmaak van die lijst zal ze onder meer rekening houden met de mediaanprijzen van de woningen. In de gemeenten met de hoogste verkoopprijzen zal deze WIES-regeling dus wellicht toegepast kunnen worden. De beslissing om de WIES-regeling in te zetten blijft bij de gemeenten zelf liggen. Een toelichting van de voorwaarden voor de gemeenten en de kandidaat-kopers is te vinden in het nieuwsbericht 'Betaalbaar wonen in eigen streek' op de VVSG-site.

Kanttekeningen

De voorgestelde regeling kan een instrument zijn voor een beperkt deel minder kapitaalkrachten, maar de VVSG heeft toch nog enkele kanttekeningen. Een eerste is de juridische onzekerheid. In 2013 vernietigde het Grondwettelijk Hof de regelgeving wonen in eigen streek al eens. Hoewel dit decreet zich sterk maakt dat er rekening is gehouden met de uitspraak van het Grondwettelijk Hof, is het toch wachten op het advies van de Raad van State. Voor steden en gemeenten is het belangrijk dat een regelgeving 100% juridisch waterdicht is.

Een tweede voorbehoud is er bij de betaalbaarheid van het systeem. De financiële mogelijkheden van steden en gemeenten staan vandaag enorm onder druk. Het is dan ook onzeker of lokale besturen willen meegaan in de WIES-regelgeving, aangezien zij hierin verplicht worden om gronden (deels) te financieren, ook al zouden deze middelen later terugvloeien naar de gemeente. –

Joris Deleenheer

Je ziet dat lokale besturen structureel aan het verarmen zijn. Overal voel je de druk. We moeten samen met andere overheden kijken hoe we de nabijheid als lokale besturen kunnen blijven garanderen.

Wim Dries, VVSG-voorzitter,
De Zevende Dag 4/12

Als je wilt weten hoe groot een maatschappelijk probleem is, dan moet je lokaal naar de mensen luisteren. Daar krijg je de sense of urgency. Daar krijg je de verhalen. Daar krijgt het probleem een gezicht. Als een OCMW mensen over de vloer krijgt die het vroeger nooit zag, dan weet je dat er een probleem is.

Jeroen Windey, administrateur-generaal
van het Agentschap Binnenlands Bestuur
– Zorgwijzer 106, november 2022

Steden en gemeenten staan honderd procent achter de doelstellingen van de bouwshift en dat we anders moeten gaan wonen, niet meer ver van de kernen bijvoorbeeld, daar willen ze aan meewerken. Die operatie is ook al bezig, maar er zijn onvoldoende middelen om de doelstelling van de bouwshift te realiseren.

Nathalie Debast, VVSG-woordvoerder,
Radio 1, 30/11

Een volgende staatshervorming mag geen eenrichtingsverkeer richting de deelstaten worden, maar een verhaal van staatsvereenvoudiging- en vermindering. De structuur van ons land moet eenvoudiger, sneller en goedkoper gemaakt worden. Eén bevoegdheid impliceert één bevoegde overheid. Dit zal leiden tot minder bevoegdheidsconflicten en vooral minder overheid en administratie! Vandaag leven de verschillende overheden en administraties naast elkaar en verrichten zij een hoop dubbel of zelfs driedubbel werk.'

Tim Vandenput, Kamerlid voor Open VLD,
Knack 4/12

De balans tussen de privébelangen van eigenaars en de collectieve kost tot bescherming van de open ruimte lijkt in Vlaanderen zoek te zijn. Dat een financiële compensatie aan eigenaars nodig is om bebouwbare bestemmingen af te waarderen, zal niemand betwijfelen. Maar het moet voor de lokale besturen behapbaar en voorspelbaar blijven, en maatschappelijk rechtvaardig. We mogen niet vergeten dat die bestemmingen eind jaren 70 onbelast aan duizenden eigenaars werden toegekend, waarna er meer dan veertig jaar niets mee werd gedaan.

Peter Lacoere, docent ruimtelijke ontwikkeling (Hogent) – De Standaard 1/12

kort

Cyber response team biedt ondersteuning voor gemeenten

STEFAN DEVICHERE

Kort voor de feestdagen werd Antwerpen opgeschrikt door een ernstige cyberaanval, en er volgden direct nog enkele andere besturen. Een akelige zaak, want wat moet je doen? Werken wordt haast onmogelijk, en je zult maar meemaken dat criminelen persoonlijke gegevens van je inwoners op straat gooien.

De Vlaamse overheid richtte ogenblikkelijk een cyber response team op waar lokale besturen terecht kunnen voor ondersteuning. Ze vraagt alle lokale besturen om een contactpersoon op te geven, zodat nieuwe informatie snel kan doorstromen. In dit cyber response team wordt expertise gebundeld van ABB, Digitaal Vlaanderen, Audit Vlaanderen en de VVSG, waardoor de Vlaamse overheid gecoördineerde dienstverlening verzorgt aan lokale besturen. Ook het Centrum voor Cybersecurity België (CCB) zal hieraan meewerken en stelt zijn kennis en expertise ter beschikking. Zo wil het overheden ondersteunen en ad-

viseren, en een antwoord bieden op specifieke vragen en cases waarmee lokale besturen vandaag zitten.

Uiteraard moeten lokale besturen blijven werken aan cyberveiligheid. Ook de VVSG helpt hen daarbij, vvsg.be/cyberveiligheid. Gaat het toch mis en stel je een inbraak of onbeschikbaarheid van de infrastructuur vast, dan is het van belang om snel te handelen. Contacteer zo snel mogelijk het Cyber Emergency Response Team (CERT), het centrale meldpunt voor alle cyberincidenten in ons land.

Neem ook contact op met de lokale politie die de Federal Computer Crime Unit kan inschakelen om de daders te vatten. ...
Jolien Schoonooghe

Het cyber response team is bereikbaar via cyberresponse@vlaanderen.be. Mocht het nog niet gebeurd zijn, geef dan nu een contactpersoon met e-mailadres door voor snelle informatiedoorstroming.

1 juni 2023

EXPEDITIE K

brengt je naar het volgende level

#expeditiek

vvsg KORTRIJK

Nieuw! Proeftraject voor lokale besturen die willen starten met kleuteropvang met kwaliteitslabel

De Vlaamse overheid heeft grote ambities met het decreet **Buitenschoolse Opvang en Activiteiten (BOA)**. Ze wil tot een geïntegreerd aanbod van buitenschoolse opvang en activiteiten komen via samenwerking tussen relevante actoren met regie door de lokale besturen.

Vanaf 2026 krijg je als lokaal bestuur een potje middelen om opvang binnen je gemeente te organiseren. 50% ervan moet je besteden aan kleuteropvang met kwaliteitslabel. Alle eerder door Opgroeien erkende en geattesteerde buitenschoolse kinderopvangvoorzieningen kregen het kwaliteitslabel. Ook nieuwe of bestaande initiatieven zoals een uitgebouwde schoolopvang, speelpleinwerking, vroeger gemelde opvang kunnen dit label voor nieuwe locaties aanvragen bij Opgroeien.

Als jouw lokale bestuur nog geen erkende opvangvoorziening georganiseerd heeft en tegen 2024 graag een

kleuteropvang met kwaliteitslabel wil oprichten, dan is dit iets voor jullie. Tijdens het traject krijg je zicht op de regelgeving en de voorwaarden van een kleuteropvang met kwaliteitslabel. Je gaat aan de slag met de vijf thema's uit het BVR: organisatorisch beleid, toegankelijkheid, pedagogisch beleid, medewerkersbeleid, monitoring en evaluatie en financieel beleid. Je krijgt een overzicht van haalbare lokale praktijken. We maken tijd om ervaringen uit te wisselen en een netwerk uit te bouwen.

Het traject loopt over vijf themadagen tussen maart 2023 en juni 2024 in verschillende Vlaamse provincies. Het wordt gefinancierd met VIA 4-middelen en is dus gratis.

Interesse? Zet je op de wachtlijst door te mailen naar griet.serroels@vvsbg.be. Zodra alle praktische informatie bekend is, contacteren we de geïnteresseerden om definitief in te schrijven. – Griet Serroels

Duid **1 juni** nu al met een fluostift aan in je agenda. Waarom? Simpel, die dag neemt de VVSG jou, als gemotiveerde mandataris, betrokken beleidsmaker of gepassioneerde medewerker van een lokaal bestuur, mee op **Expeditie K**. Gaststad voor deze expeditie is het veelzijdige Kortrijk.

Verwacht geen traditioneel congres waar enkel luisteren centraal staat, maar een dag waarop je via beproefde experimenten, verrassende sprekers en interactieve sessies een nieuwe wereld ontdekt.

In de voormiddag volg je een van de tien routes en ga je echt in de diepte in jouw thema. In de namiddag gaan we breder en kijken we over het muurtje naar andere beleidsdomeinen. **Expeditie K brengt je naar het volgende level!** Je gaat naar huis met een rugzak vol inzichten en plannen om jouw lokale beleid nog sterker te maken.

Beitel het nu al in je agenda en beleef het mee op 1 juni in Kortrijk.

Het is hoog tijd dat de Vlaamse partijen kleur bekennen tegen de Vlaamse verkiezingen in mei 2024, zodat de kiezer dan tenminste op voorhand weet welke partij al dan niet hun dorp wil afschaffen.

Burgemeester van Glabbeek Peter Reekmans (Dorpspartij) wil met een burgemeestersfront een tegenoffensief inzetten tegen verplichte gemeentefusies – Het Nieuwsblad 5/12

Niet alleen het aantal laadpalen plaatst Vlaanderen voor een uitdaging, ook de locatie ervan. Vandaag plaatsen we iedere paal zo dicht mogelijk bij de auto. De regering wil dat iedereen op maximaal 250 meter van zijn of haar voordeur een laadpaal heeft. Zo ontwerpen we ons publiek domein in functie van de auto. Terwijl we eigenlijk willen dat auto's aan de rand van het centrum geparkeerd staan.

Mobiliteitsexpert Kris Peeters (PXL Hasselt) – De Morgen 16/12

Het is de logica zelf dat één bestuur bevoegd is, zo kunnen we onder andere sneller fietspaden aanleggen. Voor de Vlaamse overheid betekent dit minder administratiewerk en wij krijgen de financiële middelen ter beschikking om onze wegen sneller op een veilige manier in te richten; een win-winsituatie dus.

Bart Van Thuyne, mobiliteitsschepen Stad Deinze, pleit voor een staatsvorming waarbij het beheer van de wegen volledig wordt overgedragen aan de steden en gemeenten, Het Laatste Nieuws 7/12

Soms doe ik uitspraken waarvan ik zelf achteroverval. Ik ben altijd zo geweest, ik flap het er zomaar uit. (...) Daarom ben ik geen typische politicus. Ik kan bijvoorbeeld niet goed praten zonder iets te zeggen, zoals sommige van mijn collega's. (...) Iets meer openheid zou het geloof van de mensen in de politiek deugd doen. Iedereen mag binnenkijken in mijn kantoor, ik doe niets in de achterkamers.

Frank Casteleyn (CD&V), burgemeester van Jabbeke – Humo 20/12

Wat ik vooral ga missen? De mensen. Soms werd me verweten: *de duis bekans of 't den eigen cente zin*. Persoonlijk vind ik dat het mooiste compliment. Ik heb ook altijd gedaan alsof het mijn eigen centen waren. Hoe kunnen we meer inkomsten krijgen, zodat we ze niet bij de mensen moeten gaan halen? Dat is altijd mijn filosofie geweest.

Oud-burgemeester Georges Lenssen (Open Vld) neemt afscheid van de politiek – Het Belang van Limburg 20/12

Irina De Knop

Burgemeester Lennik

Irina De Knop, burgemeester in Lennik, kreeg het estafettestokje van burgemeester Kristof Audenaert uit Torhout, om een vragenlijstje à la Proust te beantwoorden. Aan het eind geeft zij het door aan een andere lokale politica/politicus, van een andere partij en ver van Lennik.

Wat betekent je politieke functie voor jou?

Wat een vreselijk moeilijke vraag. Zoals alles wil ik dat goed doen, en grondig. Aanvankelijk voelde ik een enorm grote verantwoordelijkheid. Maar als je niet oplet, is dat nogal... beklemmend. Het is immers nooit helemaal zoals je het zou willen. Nu elf jaar later probeer ik me meer in te prenten dat ik het verschil kan maken voor de mensen in Lennik. Dus nu betekent het burgemeesterschap voor mij vooral 'zorgen voor elkaar' en 'mensen bijeenbrengen'.

Wat was je eerste politieke daad (in de ruimste betekenis)?

Ik heb nogal een sterk ontwikkeld rechtvaardigheidsbesef. Dus ik denk dat ik op school wel een aantal keren leerlingen heb verdedigd die uit de boot dreigden te vallen en/of die ten onrechte van iets beschuldigd werden.

Kom je uit een politiek nest?

Totaal niet. Met mijn ouders discussieerde ik veel over politiek, maar verder ging dat niet.

Wat zie je als je grootste prestatie?

Voor een aantal projecten hebben we hard gewerkt, zoals de heraanleg van de Schapenstraat, de invoering van ANPR-camera's om de veiligheid te versterken, de vrijetijdssite aan de sporthal. Het tevredenst ben ik over de evolutie in onze dienstverlening, dicht bij de mensen en met een sterk ontwikkeld sociaal beleid.

Neem je dit ambt mee naar huis?

Iets te veel.

Heb je vrienden in de politiek?

Zeker, van vroeger en nu. Mensen die verder kijken dan hun eigen belang. Maar zoals met alle vriendschappen is er tijd nodig om ze levendig te houden.

Met wie overleg je het eerst als je een belangrijke politieke beslissing moet nemen?

Met mensen die me na aan het hart liggen en die altijd eerlijk hun mening geven. Ook als ik die niet 'graag' hoor. En in het schepencollege en de gemeenteraad zoek ik zeker steeds naar een breed draagvlak voor onze beslissingen.

Wat vind je zelf je meest uitgesproken positieve eigenschap?

Ik sta met mijn twee voeten op de grond.

Welke eigenschap bij jezelf betreur je het meest?

Ongeduld. In een lokaal bestuur, of bij de overheid in het algemeen, ligt er veel tijd tussen idee en uitvoering. En dat er echt wel meerdere wegen naar Rome zijn, heb ik ook moeten leren. Het is voor medewerkers en colle-

ga's vaak veel aangenamer als ze hun eigen weg kunnen kiezen, daar sta ik soms in de weg met al mijn ongeduld.

Welke eigenschap waardeer je het meest bij een oppositiedid?

Als zij inhoudelijke argumenten aanbrengen bij het oppositie voeren. Dat verrijkt het debat en de besluitvorming.

Met welke historische figuur identificeer je je het meest?

Er zijn zoveel mooie mensen. Ik kijk op naar mensen als Nelson Mandela, die hun eigen leven, vrijheid en zelfbehoud hebben opgeofferd voor meer vrede, gelijkheid en vrijheid. Ik heb ook nogal wat over de twee wereldoorlogen gelezen: mensen die zich aansloten bij het verzet of medemensen probeerden te helpen en daarbij hun eigen leven in de waagschaal legden: dat zijn klasbakken. Maar ook denkers zoals Simone de Beauvoir die het bewustzijn over vrouwenrechten vergrootte, hebben mijn diep respect.

Wie zijn je huidige helden?

Mensen die zich belangeloos inzetten om andere mensen te helpen. En ik ken er zo een paar in Lennik en daarbuiten.

Waar zou je nu het liefste zijn?

Waar? Hier... maar in de winter zou ik wel willen ruilen voor de Mediterrane kust.

Welk woord of welke zin gebruik je te vaak?

'Zo heb ik het niet bedoeld.' Ik zeg de dingen soms zonder de nodige nuance.

Wat koester je het meest?

Mijn familie.

Wat is volgens jou de diepste ellende?

Iemand verliezen die je dierbaar is.

Wat is je favoriete bezigheid?

Wandelen in Lennik, een boek lezen in mijn luie stoel, of een lekker glas wijn drinken met vrienden. Ik ben een vrouw, ik kan niet kiezen!

Ga je nog af en toe op café in de gemeente?

Jawel, maar te weinig. Het probleem is dat mijn ventje dan meewil, en dan geraken we niet meer thuis...

Wat is je motto?

Waar een wil is, is een weg. Op zijn Gents 'nie pleuje'.

Aan wie geef je de estafettestok door?

Aan Dieter Wouters van Wuustwezel. —

Integriteitsbeleid maakt de grijze zone waarin lokale politici en medewerkers van steden en gemeenten hun werkzaamheden verrichten, kleiner. Hierdoor wordt het werken voor hen veiliger, wat dan weer het individuele zelfvertrouwen vergroot en het imago van het bestuur en de politiek kan verbeteren. Politicologe **Sofie Hennau** en integriteitscoördinator **Heidi Paesen** wikken en wegen, in Hasselt en daarbuiten.

Dankzij integriteit voelt niemand zich in de steek gelaten

MARLIES VAN BOUWEL
redacteur Lokaal

‘Als stad of gemeente wacht je beter geen crisis af. Je handelt beter preventief, al was het maar om imagoschade te voorkomen.’

STEFAN DE WICHERE

Heidi Paesen: ‘Medewerkers zijn zich niet altijd bewust van zaken die niet mogen. Dan is het belangrijk hen daarover aan te spreken en de afspraken nog eens voor de hele organisatie duidelijk te maken via een sensibiliseringscampagne.’

Politicologe Sofie Hennau onderzoekt aan de Universiteit Hasselt de werking van gemeenteraden en colleges in Vlaamse steden en gemeenten. Maar allebei worden we helemaal stil, als projectmanager organisatiebeheersing Heidi Paesen uitlegt hoe de stad en het OCMW Hasselt drie jaar geleden aan een integriteitsbeleid zijn begonnen en wat ze tot nu toe al hebben gedaan.

Heidi Paesen: ‘We zijn eerst aan de slag gegaan met de deontologische code voor het personeel. Er bestond een oude code, maar we hebben er een nieuwe geschreven die toepasbaar is voor de hele organisatie, dus niet alleen voor de administratie in het stadhuis maar ook voor de kinderopvang, de stedelijke basisscholen, de technische uitvoeringsdienst en de woonzorgcentra. Deze code is goedgekeurd door de vakbonden en de gemeenteraad, net zoals het integriteitscomité dat in oktober 2020 het licht zag en dat maandelijks bijeenkomt. Hierin zetelen de algemeen directeur, het hoofd HR, een jurist en ikzelf als integriteitscoördinator. Meestal behandelen we meldingen over collega’s maar ook integriteitsvragen komen aan bod, zoals of je mag ingaan op bepaalde uitnodigingen voor events.’

Zijn er veel meldingen of vooral veel vragen?

Heidi Paesen: ‘Vooral veel vragen, over uitnodigingen voor evenementen en nu met de jaarwisseling over geschenken van leveranciers, maar er zijn ook vragen over omgaan met de werkdag of nevenwerkzaamheden. Ook meldingen door personeelsleden gebeuren af en toe. Als zo’n melding gegrond is, volgt er een onderzoek en indien nodig een sanctie. Toch hoeft sanctioneren niet altijd. Soms volgt uit een melding ook een goed gesprek of een algemene sensibilisering. Medewerkers zijn zich niet altijd bewust van zaken die niet mogen, zoals afgeschreven stadsmaterialen mee naar huis nemen of een voertuig van de stad gebruiken voor privéverplaatsingen. Dan is het belangrijk die persoon daarover aan te spreken en de afspraken nog eens voor de hele organisatie duidelijk te maken via een sensibiliseringscampagne.’

Welke campagnes zijn er al gebeurd?

Heidi Paesen: ‘We hebben een sensibiliseringscampagne over het aannemen van geschenken

en uitnodigingen gehad, maar ook over het respecteren van de arbeidsuren, en vorige zomer eentje over alcoholgebruik op de werkvloer. In de toekomst kan dat gaan over belangenconflicten of de omgang met sociale media. We laten onze sensibiliseringscampagnes afhangen van de vragen en meldingen die binnenkomen. Zo proberen we in te spelen op actuele thema’s.’

‘Daarnaast organiseren we een opleidings-traject voor leidinggevend en houd ik workshops voor de diensten, die variëren van een tot drie uur. In die tijdspanne leg ik uit wat het integriteitsbeleid betekent, waarom het bestaat, wanneer belangen met elkaar in conflict komen of wat je moet doen als er een collega over de schreef gaat. We gaan dan ook aan de slag met concrete dilemma’s die uiteraard anders zijn voor de dienst facility dan voor het woonzorgcentrum en weer anders voor de groendienst of de buitenschoolse kinderopvang. We leggen het stappenmodel uit, waarbij ze telkens opnieuw een keuze moeten maken.’

‘We zetten sterk in op integriteit en proberen het te laten leven in de organisatie. Vooral voor de buitendiensten van de stad is dat niet altijd evident. Het wordt voor hen duidelijker als we langskomen en een toelichting geven met concrete voorbeelden.’

Sofie Hennau: ‘Ik ben onder de indruk van de initiatieven die Hasselt neemt om de integriteit te doen leven in de organisatie, ook dankzij de dilemma’s.’

Bestaat hiervoor ook animo in de gemeenteraad?

Heidi Paesen: ‘Vanuit de dienst organisatiebeheersing waar ik deel van uitmaak, nemen we jaarlijks de cijfers van het integriteitsbeleid, zoals het aantal meldingen, de vragen en de sensibiliseringscampagnes op in het jaarrapport organisatiebeheersing. Ook tijdens de verenigde commissie proberen we kort in te gaan op deze cijfers.’

Sofie Hennau: ‘Sinds de inwerkingtreding van het Gemeentedecreet moet elke gemeenteraad over een deontologische code beschikken. Onze onderzoeken tonen aan dat zowat alle Vlaamse gemeenten intussen aan die verplichting voldoen. Wel zijn er indicaties dat het document niet in alle besturen even hard leeft. Heel wat gemeenten gebruiken het voorbeeld dat de VVSG

ter beschikking stelt, eventueel doen ze enkele aanpassingen. Dan kan deze taak toch al afgevinkt worden op het to-dolijstje van het bestuur, daarna verdwijnt het meestal in de lade. Er wordt zelden over het belang

ervan gesproken, net zomin over wat wel of niet kan. Het is zeker geen gangbare praktijk.'

Heidi Paesen: 'Voor veel lokale besturen is het niet evident om continu met integriteitsbeleid bezig te zijn.'

Sofie Hennau: 'Je moet er natuurlijk de mensen en de middelen voor hebben. Er komen heel veel uitdagingen op lokale besturen af. Het is continu afwegen waar ze prioriteit aan geven. Het decreet Lokaal Bestuur verplicht besturen om een deontologische code aan te nemen, zowel voor personeel als voor mandatarissen. Lokale besturen krijgen veel autonomie om die codes vorm te geven. Wat goed is, zo kunnen ze eigen accenten leggen en een code op maat maken. Een stad als Hasselt heeft immers andere uitdagingen dan een kleinere gemeente. De keerzijde van de medaille is wel dat het een intensief proces wordt.'

Heidi Paesen: 'Ik ben er ongeveer een derde van mijn tijd mee bezig. Het hoeft dus heus geen fulltimebaan te zijn. Ik behandel de vragen en meldingen, werk sensibiliseringscampagnes uit, geef workshops en bereid de integriteitscomités voor. Vanuit de VVSG is er ook een lerend netwerk voor integriteitscoördinatoren, waarmee we een aantal keren per jaar samenkomen met zo'n tien personen uit lokale besturen. Die sessies zijn altijd zeer leerrijk en het zou fijn zijn mochten er vanuit andere lokale besturen nog medewerkers aansluiten. We merken daar dat het voor lokale besturen niet evident is om bezig te zijn met integriteit. Dikwijls zijn er andere prioriteiten. Soms is er bijvoorbeeld een crisis of een audit van Audit Vlaanderen nodig om als bestuur echt rond integriteit te gaan werken.'

Sofie Hennau: 'Dat klopt inderdaad. Crisisen creëren vaak een *window of opportunity*, een unieke gelegenheid om veranderingsprocessen in gang te zetten. Churchill heeft het ook al ge-

STEFAN DE WICKEFE

zegd: *never waste a good crisis*. Toch wacht je als stad of gemeente beter geen crisis af. Je handelt beter preventief, al was het maar om imagoschade te voorkomen.'

Heidi Paesen: 'Juist. Om de twee maanden is er bij ons een traject voor alle nieuwe medewerkers, dan zie ik hen ook een half uurtje, zodat ze meteen mee zijn met dit integriteitsverhaal. Ik benadruk dan altijd het belang van integriteit, ook voor de reputatie van stad en OCMW. Ik begin mijn presentatie meestal met enkele krantenkoppen. Dan is het meteen duidelijk waarom we aan integriteit werken. Als medewerker werk je liever niet bij een organisatie met een slecht imago of met een negatieve organisatiecultuur.'

Zulke krantenkoppen verschijnen ook over politici.

Sofie Hennau: 'Dat klopt. Onderzoek toont ook aan dat die niet zonder gevolgen blijven. Kiezers uit gemeenten met schandalen hebben beduidend minder vertrouwen in het gemeentebestuur dan kiezers uit gemeenten waar geen schandalen aan de oppervlakte zijn gekomen. Sterker nog, de impact blijft niet beperkt tot de eigen gemeente, maar schandalen stralen ook af, niet alleen op de buurgemeenten, maar ook op het Vlaamse en federale niveau. Bovendien hebben de wantoestanden een sterkere impact op het vertrouwen van mensen die de integriteit van politici sterker in twijfel trekken. Hoelang een schandaal impact heeft op het vertrouwen, zullen we opnieuw meten in 2024.'

'De voorbije maanden doken er regelmatig politieke schandalen op, in verschillende lokale besturen. Het is onduidelijk of er vandaag meer schandalen zijn dan vroeger. Dat kan, maar het feit dat er meer over wordt gepraat, dat het meer in de media komt, kan ook een gevolg zijn van toenemende aandacht en gevoeligheid voor het

Heidi Paesen:
'Ik begin mijn presentatie meestal met enkele krantenkoppen. Dan is het meteen duidelijk waarom we aan integriteit werken. Als medewerker werk je liever niet bij een organisatie met een slecht imago of met een negatieve organisatiecultuur.'

Sofie Hennau:
‘Onze onderzoeken tonen aan dat zowat alle Vlaamse gemeenten intussen over een deontologische code beschikken. Wel zijn er indicaties dat het document niet in alle besturen even hard leeft. Er wordt zelden over het belang ervan gesproken, net zomin over wat wel of niet kan.’

onderwerp. Audit Vlaanderen bestaat nu tien jaar en je ziet dat er meer klachten worden ingediend, maar is dat omdat er meer wanpraktijken zijn of omdat Audit Vlaanderen beter bekend is? Omdat mensen gevoeliger worden voor dit thema? Zijn de schandalen van vandaag slechts het topje van de ijsberg of zien we al de hele berg? Dat is een vraag die heel moeilijk te beantwoorden is.’

Heidi Paesen: ‘Cijfers zijn inderdaad moeilijk te interpreteren, ben je minder goed of slecht bezig als er meer meldingen zijn? Meer meldingen kan immers ook betekenen dat er meer integriteitsbesef is binnen de organisatie en dat medewerkers weten waar ze terecht kunnen met meldingen. We willen de medewerkers een veilige werkomgeving bieden en stellen instrumenten ter beschikking om deze kwesties bespreekbaar te maken. Daarom hebben we op het intranet een quiz waarin je je kennis kunt testen over het aanvaarden van uitnodigingen. We vinden transparantie ook heel belangrijk. Daarom rapporteren we ook jaarlijks in algemene termen aan de medewerkers over het aantal vragen en meldingen die we ontvangen en de acties die we daaraan koppelen.’

Zeggen wat niet mag, het opgeheven vingertje, roept dat geen weerstand op bij politici en bij het personeel?

Heidi Paesen: ‘Het klopt dat integriteitsbeleid gepaard gaat met een aantal regels en richtlijnen, maar tegelijk biedt het ook een houvast bij moeilijke situaties waarin medewerkers terecht kunnen komen. Mag je als medewerker een uitnodiging van een leverancier voor een event aanvaarden? Of wat doe je als medewerker van de groendienst, als een dame van tachtig je vraagt of je de haag op haar privéperceel even mee kunt snoeien? Dat zijn moeilijke situaties voor medewerkers. Als organisatie beseffen we dat medewerkers soms in moeilijke situaties terecht kunnen komen en we vinden het belangrijk dat ze zich dan niet eenzaam voelen. We zetten dus zowel in op de controlerende kant als op de stimulerende kant van integriteitsbeleid.’

Sofie Hennau: ‘Die aanpak kun je naar de politici vertalen. We moeten af van de gedachte dat een deontologische code alleen maar dient om mandatarissen op de vingers te tikken. Integendeel, een goed uitgebouwde en gedragen

deontologische code is net een belangrijk houvast voor lokale mandatarissen. Hij schept een duidelijk kader waarbinnen zij hun mandaat kunnen opnemen en creëert op die manier een veilige omgeving voor hen. Als er binnen organisaties aandacht is voor bestuurlijke integriteit, ga je nog heel zelden met het vingertje moeten zwaaien. Dat is de situatie waarnaar we moeten evolueren.’

Heidi Paesen: ‘Het is niet fijn om in een organisatie te werken waar anderen de kantjes eraf lopen of gedragingen stellen die deontologisch niet oké zijn. Die cultuur wil je niet, dat heeft een negatieve invloed op het welzijn van alle medewerkers.’

Hoe staan jullie tegenover het nieuwe klokkenluidersdecreet?

Heidi Paesen: ‘Het is belangrijk dat medewerkers meldingen van integriteitsschendingen door collega’s kunnen doen. Anders blijven bepaalde zaken onopgemerkt en kunnen ze niet opgelost worden. Binnen stad en OCMW Hasselt hebben we nu twee jaar een meldingsregeling en die heeft haar nut al bewezen. In het kader van het nieuwe klokkenluidersdecreet zullen we nog een aantal aanpassingen moeten doen, maar de basis voor onze meldingsregeling is al gelegd. Voor veel lokale besturen zal dit nieuwe klokkenluidersdecreet wel een hele uitdaging worden. Op korte termijn moeten ze veel zaken uitwerken.’

Sofie Hennau: ‘Die aandacht is positief. Maar je mag niet onderschatten hoeveel capaciteit, geld en middelen dit betekent voor kleine en middelgrote besturen van wie de emmer al aan het overlopen is. Daarom stel ik me vragen bij de haalbaarheid. Zo’n invoering gebeurt niet snel, het moet zich enten op de organisatiecultuur. Het Gemeentedecreet is vijftien jaar in werking en in heel veel besturen is dat proces van implementatie en verandering nog volop aan de gang, vindt het managementteam bijvoorbeeld nu zijn positie. Er is dus tijd voor nodig.’

Is een deontologische commissie een goed idee voor alle gemeenten?

Sofie Hennau: ‘Minister Bart Somers denkt eraan voor de politici een deontologische commissie in alle gemeenten in het leven te roepen. Dat liet hij vorige zomer weten, nadat Audit Vlaande-

STEFAN DE WICKERE

ren 86 meldingen gerapporteerd had over mogelijke onregelmatigheden bij de lokale besturen. Op papier lijkt het me een zeer goed idee. Wel roept het voorstel vragen op hoe dit praktisch vormgegeven zal worden. Denk bijvoorbeeld aan de samenstelling. Hoe voorkom je dat in die commissie het politieke spelletje de bovenhand haalt? Wie zal ze leiden? Kunnen we besturen verplichten om externe experts op te nemen in een dergelijke commissie? En ik klop steeds op dezelfde nagel, maar heeft een kleinere gemeente er de capaciteit en de middelen voor?’

Antwerpen heeft een bureau voor integriteit. Is dit dan een goed idee voor alle gemeenten?

Heidi Paesen: ‘Een bureau voor integriteit zoals in Antwerpen is voor de meeste lokale besturen wellicht niet haalbaar. Wel is het van belang dat er binnen de organisatie iemand verantwoordelijk is voor het integriteitsbeleid, ook al hoeft dat niet voltijds te zijn. Daarnaast is het belangrijk dat er bij het managementteam en de algemeen directeur voldoende draagvlak is voor integriteit en deontologie. Werken aan integriteit mag geen one shot zijn. Je moet het warm houden en het continu onder de aandacht brengen. Soms moet je medewerkers ook voor risico’s behoeven. Ze staan daar niet altijd bij stil.’

Sofie Hennau: ‘Dat geldt ook voor lokale politici. Ook politici zijn zich dikwijls niet bewust van de risico’s die ze lopen en de problemen die ze kunnen ervaren. Transparantie is belangrijk, maak het bespreekbaar.’

‘Door de grijze zone zo klein mogelijk te maken, krijgen ze een veilig kader waarbinnen ze

als lokale mandataris hun rol kunnen vervullen en zelfzeker kunnen optreden. Dat zou pas constructief zijn voor de uitoefening van hun mandaat. De deontologische code is dan de stok achter de deur. De opmaak van de code moet het startpunt zijn van een positief en constructief debat over integriteit. Als je niets doet aan integriteit, komt het als een boemerang terug in je gezicht.’

Hoezo?

Sofie Hennau: ‘Schandalen hebben niet alleen impact op het vertrouwen in de politici maar ook op het stemgedrag. We zagen in 2018 dat mensen die hun vertrouwen in lokale politici hadden verloren, meer extreme stemmen uitbrachten bij de gemeenteraadsverkiezingen. De electorale gevolgen voor de politici kunnen dus groot zijn.’

‘Het zou ook helpen als de gemeenteraad meer ademruimte zou krijgen, en meer ondersteuning. Hun controlerende rol is van groot belang, maar daarvoor komen gemeenteraadsleden vandaag tijd en ondersteuning tekort. Nu kunnen raadsleden niet in de diepte gaan. De pijnpunten zijn al jaren bekend, maar er gebeuren weinig fundamentele veranderingen. Investeren in een sterke gemeenteraad zou er dus ook toe kunnen leiden dat er meer aandacht komt voor integriteit en deontologie. Het is dus zeker de moeite waard om een onderbouwd en constructief debat te voeren over de inhoud van die deontologische code, en die te laten opvolgen door een sterkere gemeenteraad.’ —

Sofie Hennau:
‘Je ziet dat er meer klachten worden ingediend, maar is dat omdat er meer wanpraktijken zijn of omdat Audit Vlaanderen beter bekend is? Omdat mensen gevoeliger worden voor dit thema? Zijn de schandalen van vandaag slechts het topje van de ijsberg of zien we al de hele berg?’

Lokale besturen moeten meteen meldpunt voor personeel installeren

FREETIK

Elke medewerker heeft recht op bescherming, als hij bij het bestuur overtredingen of misbruiken meldt. Dat is het gevolg van een Europese Richtlijn die recent in een decreet werd omgezet. De VVSG had wel graag gehad dat de besturen wat meer tijd en ondersteuning kregen voordat ze aan de verplichting moesten voldoen.

Sinds 11 december 2022 moet elk lokaal bestuur een meldpunt hebben waar medewerkers terecht kunnen voor de melding van wetsovertredingen. Ze genieten bij een dergelijke melding ook bescherming tegen eventuele sancties. Het meldpunt ligt in principe bij het hoofd van het personeel (de algemeen directeur dus in gemeenten en OCMW's), maar die kan het delegeren. Besturen moeten ook de vertrouwelijkheid van de meldingen garanderen en instaan voor een gepaste reactie. De Europese Richtlijn biedt ook andere spelers met een professionele relatie met het bestuur – dus geen burgers, maar wel bijvoorbeeld leveranciers of ontvangers van een subsidie – de mogelijkheid om onregelmatigheden te melden, maar de Vlaamse decreetgever heeft ervoor gekozen deze meldingen door exter-

nen bij Audit Vlaanderen te laten gebeuren.

Het decreet bepaalt verder dat lokale besturen ook samen een meldpunt kunnen oprichten, maar dan wel alleen via een bestaand intergemeentelijk samenwerkingsverband of een nieuwe interlokale vereniging. De VVSG had de organisatie van een gezamenlijk meldpunt liever aan de besturen zelf overgelaten, met bijvoorbeeld ook de mogelijkheid om dit gewoon contractueel te regelen, maar ze werd hierin niet gevolgd.

De VVSG heeft zich altijd achter de principes van de Europese Klokkenluidersrichtlijn geschaard: het is belangrijk dat medewerkers over een deugdelijk kanaal beschikken om meldingen te doen én dat ze daarbij geen sancties riskeren. Alleen had de VVSG graag gehad dat de Vlaamse decreetgever de

lokale besturen wat meer tijd had gegeven om dit allemaal in de praktijk te brengen. Het decreet verscheen op 1 december in het Belgisch Staatsblad en werd al tien dagen later van kracht. Dat betekent dat wellicht geen enkele gemeente of OCMW vandaag aan de bepalingen ervan voldoet. Besturen hebben tijd nodig om het meldpunt te organiseren, willen hiervoor soms extra software aankopen, bekijken of ze de meldingen moeten inschrijven in de deontologische code enzovoort. De Vlaamse regering noch het Vlaamse parlement had echter oren naar de VVSG-vraag om een redelijke invoeringstermijn. De Vlaamse overheid heeft er zich wel toe verbonden ondersteunend materiaal te ontwikkelen en via diverse kanalen informatie aan de besturen te bezorgen. Hierover vond al een eerste overleg met enkele besturen en de VVSG plaats, om goed de noden te kunnen detecteren.

Nog meegeven dat ook de federale overheid intussen een wet op basis van de Klokkenluidersrichtlijn heeft goedgekeurd. Die treedt wel pas twee maanden na publicatie in werking, en bovendien krijgen ondernemingen tot 250 medewerkers een jaar tijd voor de invoering. We leven in een land met verschillende snelheden... –

JAN LEROY

senior expert data en analyse

De VVSG heeft zich altijd achter de principes van de Europese Klokkenluidersrichtlijn geschaard: het is belangrijk dat medewerkers over een deugdelijk kanaal beschikken om meldingen te doen én dat ze daarbij geen sancties riskeren.

STATUUT VAN DE LOKALE MANDATARIS (NIEUWE EDITIE!)

Door David Vanholsbeek

Het uitoefenen van een lokaal politiek mandaat vraagt heel wat inzet van de betrokkenen. Het is dan ook terecht dat er werk wordt gemaakt van een **goed financieel en sociaal statuut** voor de lokale verkozenen. Het statuut van de lokale mandataris zit echter ook vrij complex in elkaar. Er moet met veel verschillende aspecten rekening gehouden worden.

Daarom besteden we grote zorg aan het actualiseren van deze content. Komen aan bod in deze zeventiende editie: de **bezoldiging en vergoedingen van mandatarissen** (incl. sociaal en fiscaal statuut), de **mandatenlijsten** en **vermogensaangiften**, het **politiek verlof**, de **cumulatie van politieke mandaten**, de **pensioenregeling**, de **eretitels**, de **tuchtregeling** en de **onderscheidingstekens** en **ambtskledij**.

OVER DE AUTEUR

David Vanholsbeek is stafmedewerker Statuut mandatarissen / gemeentelijke verzelfstandiging bij de Vereniging van Vlaamse Steden & Gemeenten (VVSG vzw).

**ONZE FORMULES /
STEEDS UP-TO-DATE
OP DE MANIER DIE U VERKIEST**

print € 63

digitaal € 49

Abonnees ontvangen jaarlijks een geactualiseerd boek en notificaties via e-mail van tussentijdse updates van de online versie.

STATUUT VAN DE LOKALE MANDATARIS)

Auteur: David Vanholsbeek
ISBN (print): 9782509041753

Meer info & bestellen:
www.politeia.be

extenso

politeia

Entiteiten beheersbaar houden

Lokale besturen zijn 'groter' dan zichzelf. Ze wijzen immers diverse taken van gemeentelijk belang toe aan andere entiteiten, afvalophaling bijvoorbeeld. Het overzicht en de regie behouden van soms meer dan vijftig entiteiten, hoe doet een lokaal bestuur dat? Audit Vlaanderen maakte een overzicht van de praktijk bij een tiental besturen en distilleerde nuttige principes en aandachtspunten.

De politiezone en de hulpverleningszone zijn (budgettair) belangrijke spelers. Maar daarnaast zijn de lokale besturen nog verbonden met tal van andere entiteiten. Deze verbondenheid komt voort uit regelgeving, bijvoorbeeld voor kerkfabrieken, of uit een eigen beslissing tot verzelfstandiging of samenwerking. Zo kan een lokaal bestuur de keuze maken om zijn dienstverlening deels toe te vertrouwen aan bijvoorbeeld een gemeentelijke vzw. Dit is een vorm van verzelfstandiging. Al dan niet aangemoedigd door subsidies kan een bestuur ook beslissen via een bovenlokale entiteit expertise en/of dienstverlening samen te brengen, bijvoorbeeld voor streekontwikkeling. Het financiële belang van deze entiteiten is vaak vele malen groter dan de subsidies die ze ontvangen. Fluvius is daarvan een voorbeeld. Via elf opdrachthoudende verenigingen zijn de gemeenten voor 100% eigenaar van dit netbedrijf dat in 2021 een omzet had van meer dan 1,7 miljard euro.

Kortom, het aantal verzelfstandigde en verbonden entiteiten (hierna entiteiten genoemd) van een lokaal bestuur kan zeer groot en uiteenlopend zijn. Lokale besturen moeten zich goed organiseren om te vermijden dat dit onbeheersbaar wordt. Zo heeft de stad Sint-Niklaas meer dan zeventig op te volgen entiteiten. Daarbij horen tientallen toe te wijzen mandaten.

Voor de entiteiten die onder het decreet Lokaal Bestuur vallen, met uitzondering van de autonome gemeentebedrijven, ging Audit Vlaanderen bij medewerkers maar ook bij mandatarissen en entiteiten van tien lokale besturen na hoe ze dit organiseren. Het zijn immers mandatarissen die door het lokale bestuur aangeduid worden om in de bestuursorganen van die entiteiten te zetelen. Entiteiten, management en mandatarissen hebben eigen taken en verantwoordelijkheden bij het beheer en de opvolging van entiteiten. Hoe denken besturen hierover na, en hoe

kunnen ze, samen met de entiteiten, de opvolging en beheersing ervan nog beter aanpakken?

Alles begint bij een goed overzicht

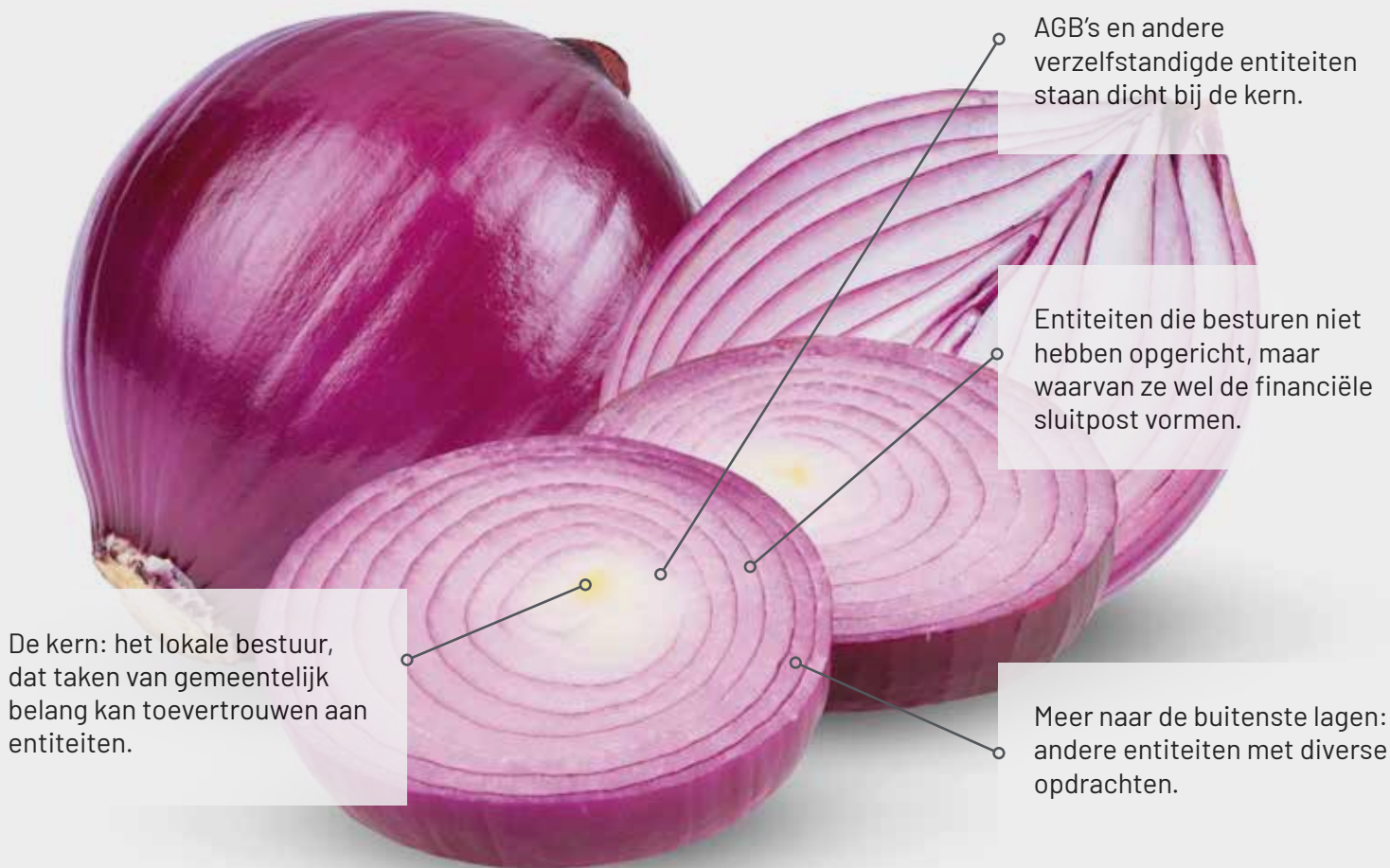
Het secretariaat, de financiële dienst, de website, overall houden medewerkers van lokale besturen lijsten van entiteiten bij. Maar een actueel en correct totaaloverzicht van hun entiteiten en de mandaten die daaruit voortvloeien, is meestal niet beschikbaar. In de loop van een legislatuur zijn er wel wat wissels, waardoor de mandatenlijst soms snel achterhaald is.

Een overzicht is pas iets waard wanneer het informatief is. De betekenis en waarde van een verbondenheid kan voortvloeien uit regelgeving of het financieel belang ervan. Deze informatie brengt reliëf in het 'samenwerkingslandschap'. Het kan ook die entiteiten doen bovendien waarvan het beleidsmatig belangrijk is ze actief op te volgen. Decretaal is bepaald dat de raad jaarlijks moet worden geïnformeerd over het overzicht van de verbonden entiteiten en de wijzigingen daarin. Dit gebeurt veelal niet. Er zijn dus veel redenen om af te spreken hoe een bestuur erover waakt dat het altijd een goed overzicht heeft.

Goed begonnen is half gewonnen

De verkiezingen zijn voorbij, de gemeenteraad wordt geïnstalleerd. Alles is nieuw en plots ligt daar de lijst van bestuursmandaten die moet worden ingevuld. De fracties en coalities zoeken naar kandidaten die hun interesse moeten uitspreken zonder echt goed geïnformeerd te zijn. Ook over praktische aangelegenheden is er op dat moment vaak weinig informatie: hoe vaak wordt er waar vergaderd, staat hier een vergoeding tegenover of niet? Keuzes maken enkel op basis van eigen eerdere kennis/ervaringen en snelle informele contacten kan ertoe leiden dat het mandaat naderhand niet

De aanduiding van vertegenwoordigers verloopt vormelijk wel correct, maar de 'matching' kan beter. Heldere informatie over de mandaten kan de kans verhogen dat de juiste persoon op de juiste plaats terechtkomt.

Het managementteam en college of vast bureau zijn sleutelorganen van een lokaal bestuur. Toch is de vaststelling dat vele managementteams een belangrijk deel van de entiteiten in grote mate loslaten.

aan de verwachtingen beantwoordt, of dat vergaderingen telkens blijken door te gaan op een moment dat onverenigbaar is met de agenda van de bevoegde schepenen.

Raadsleden geven in de audit aan dat dit de realiteit is. De aanduiding van vertegenwoordigers verloopt vormelijk wel correct, maar de 'matching' kan beter. Heldere informatie over de mandaten kan de kans verhogen dat de juiste persoon op de juiste plaats terecht komt. Het voorkomt dat raadsleden achteraf moeten vaststellen dat ze met betere voorkeuren een andere, betere keuze hadden kunnen maken. Raadsleden vragen ook tijdens de legislatuur meer ondersteuning bij de invulling van hun mandaten.

Dit is een verantwoordelijkheid van alle betrokken partijen.

Aansluitend bij de eerder aangehaalde behoefte aan een goed overzicht maken besturen op verschillende manieren werk van duidelijke informatie voor raadsleden en medewerkers. De stad Harelbeke bijvoorbeeld bezorgt haar raadsleden bij de aanvang van de legislatuur een nota met toelichting over de 'aanverwante besturen' naast gemeente en OCMW, en legt in een draaiboek voor intergemeentelijke samenwerkingsverbanden meteen koppelingen naar ondersteunende documenten. Het Algemeen Ziekenhuis Oudenaarde, waarvan OCMW Oudenaarde medebestuurder is,

biedt bestuurders een uitgewerkt introductietraject aan. En in Olen biedt het bestuur de medewerkers een informatiebundel aan met verwijzingen naar de wetgeving en een overzicht van entiteiten waarmee het bestuur samenwerkt. Daarbij hoort nog een jaarlijks verbinde document waarin de financiële engagementen ten aanzien van de entiteiten zijn opgenomen.

Meerjarenplan: stem de violen

Bij het begin van de legislatuur bepaalt het politieke niveau de beleidsdoelstellingen. Ook entiteiten hanteren een doelstellingenkader. Om de juiste keuzes te kunnen maken, maken al die besturen eerst een omgevingsanalyse. Het auditwerk toont aan dat er daarbij (meer) afstemming tussen het moederbestuur en de entiteiten nodig is. Door informatie uit te wisselen en taken te verdelen zou dubbel werk kunnen worden voorkomen. Ook over de doelstellingen kunnen betere afspraken gemaakt worden. Zal de gemeente bijvoorbeeld inwoners sensibiliseren over afvalpreventie of doet de intercommunale dat? Dit is vooral aan de orde voor entiteiten waarvan de

dienstverlening raakt aan de activiteiten van de gemeente of het OCMW. En natuurlijk moet deze afstemming ook bij de jaarlijkse actualisatie van het meerjarenplan kunnen gebeuren.

Categoriseer en prioriteer

Meer dan vijftig entiteiten intensief opvolgen, dat is niet mogelijk en niet zinvol. De samenwerking met entiteiten is vaak immers net bedoeld om het moederbestuur te 'ontzorgen'. Het decreet Lokaal Bestuur biedt op dit vlak een aantal instrumenten aan, maar de regelgeving voor de opvolging van entiteiten blijkt weinig gekend en bepalend.

Om doelgericht te werken is het bovendien wenselijk dat lokale besturen hun entiteiten rangschikken of indelen op basis van parameters zoals hun beleidsmatige relevantie of financieel belang. Afhankelijk van hun plaats op de lijst of hun categorie kan het bestuur dan de wijze van opvolging bepalen. Het onderzoek van Audit Vlaanderen toont dat

die categorisering veelal min of meer aanwezig is in de hoofden van vooral de uitvoerende mandatarissen. Door dit ook duidelijk vast te leggen kan de focus van het bestuur worden gericht op de zaken die echt belangrijk zijn.

Een goede oefening is te vertrekken van het model van een ui met zijn verschillende lagen vanaf de kern. In de kern bevindt zich het lokale bestuur met daarrond andere entiteiten die dienstverlening bieden aan het bestuur zelf – bijvoorbeeld Poolstok voor de invulling van vacatures – of aan de inwoners – bijvoorbeeld een welzijnsvereniging die thuiszorg aanbiedt. De afstand tussen het moederbestuur en andere entiteiten kan erg verschillend zijn, met verder van de kern bijvoorbeeld entiteiten die

Degelijke organisatiebeheersing voorkomt verstoorde dienstverlening of onregelmatigheden en houdt de focus op de doelstellingen. Maar bij veel lokale besturen bestaat er nog geen duidelijk zicht op de wijze waarop entiteiten bezig zijn met hun risicobeheersing.

Uit de praktijk: Olen

Dat weinig besturen systematisch bezig lijken te zijn met de opvolging van hun entiteiten en zich evenmin sterk aan de regelgeving houden, heeft volgens burgemeester Seppe Bouquillon van Olen meerdere oorzaken. 'Enerzijds zijn er zeer veel van deze entiteiten,' merkt hij op. 'Toen ik in het begin van de legislatuur de lijst kreeg van entiteiten waarvoor wij afgevaardigden moesten zoeken, schrok ik wel. Door die omvang is het ook zeer moeilijk om mensen te vinden die vanuit eigen engagement naar deze vergaderingen gaan, waardoor de feedback ook wel eens te wensen overlaat. Voor een schepen of burgemeester is er zo al een gevulde agenda en die hoeveelheid aan vergaderingen schiet er dan wel eens bij in.' Anderzijds wijst Seppe Bouquillon op de nieuwe wetgeving, die maakt dat lokale besturen niet meer in elke raad van bestuur zitten. 'Zo verlies je heel snel de voeling met zo'n organisatie en dus ook kennis en connectie. Een verslag lezen levert je niet dezelfde info en voeling op over wat er in de vergadering zelf verteld is. Het wettelijk maximum van vijftien bestuurders is wat dat betreft dus zeker geen verbetering.' De burgemeester ziet de complexiteit van dossiers stijgen, terwijl de kennis van de wettelijke kaders niet gelijk opgaat. 'Dat is al niet zo bij burgemeesters of schepenen, laat staan bij raadsleden, die het nog moeilijker hebben om zowel de context als de complexiteit altijd mee te kunnen volgen,' aldus Seppe Bouquillon. Mensen vinden die met interesse én kennis naar de bestuursvergaderingen gaan, is voor hem de grootste uitdaging bij de opvolging van entiteiten.

besturen niet hebben opgericht maar waarvan ze wel de financiële sluitpost vormen, zoals de politiezone en de kerkfabriek. Door entiteiten in dat model in hun huidige laag te plaatsen (as is) en die te vergelijken met hun gewenste plaats (to be), evalueert en prioriteert het bestuur zijn entiteiten. Dan is de vraag welke opvolging en aansturing er per laag nodig en wenselijk is.

Ook hier: managementteam en college/vast bureau aan zet

Het managementteam en college/vast bureau zijn sleutelorganen van een lokaal bestuur. Toch is de vaststelling dat vele managementteams een belangrijk deel van de entiteiten in grote mate loslaten. Waar ze zijn opgezet, worden AGB's en door individuele gemeenten zelf opgerichte vzw's doorgaans van dichtbij opgevolgd, maar voor veel andere entiteiten geldt dat niet. Ambtelijk heeft men vooral aandacht voor concrete projecten van en met entiteiten en voor de mandatering van raadsleden voor algemene vergaderingen. De beleidsvoorbereidende en meer strategische evaluatie en opvolging van de entiteiten lijken nog te weinig te gebeuren. Dit is een gedeelde verantwoordelijkheid die vraagt om afspraken over bijvoorbeeld de uitwisseling van informatie, iets wat meer aandacht verdient in de afsprakennota

FLUCKER

tussen het management en het college. Meer in het algemeen ontbreekt het aan helderheid in de verwachtingen van het politieke niveau ten aanzien van de decretale graden en bij uitbreiding dus de administratie. Het gevolg is dat de regie van al die samenwerkingsverbanden onvoldoende wordt bewaakt.

Bewaak de dienstverlening, over de grenzen van de eigen organisatie

De betrokken lokale besturen en/of inwoners betalen voor de dienstverlening van entiteiten. Net zoals voor de eigen dienstverlening lijkt het dan ook logisch dat lokale besturen nagaan of de entiteiten dit goed doen. Klachten en meldingen zijn een van de graadmeters daarvoor. Met uitzondering van de meest nabije verzelfstandigde entiteiten, hebben de meeste lokale besturen geen gedetailleerd zicht op het aantal klachten en meldingen van hun inwoners over de dienstverlening van entiteiten. Besturen zouden de entiteiten hier nog veel vaker om kunnen vragen, want over het algemeen zijn deze data beschikbaar.

Alle risico's komen samen bij het 'moederbestuur'

De algemeen directeur van het lokale bestuur is verantwoordelijk voor organisatiebeheersing. Doordacht risicobeheer verhoogt de kans dat beleidsdoelstellingen gerealiseerd kunnen worden. Sommige van die doelstellingen zijn toegewezen aan andere entiteiten. Indien alle entiteiten hun eigen risico's aanpakken, is dit een geruststelling voor de vennoten die gebruik maken van hun diensten. Risico's van entiteiten zijn immers indirect ook risico's voor het bestuur. Wanneer het personeelsbeleid

Uit de praktijk: Oudenaarde

Net zoals ieder lokaal bestuur doet ook Oudenaarde een beroep op heel wat entiteiten om de dienstverlening op lokaal niveau te organiseren. Algemeen directeur Bart Baele: 'We wensen dat de dienstverlening even effectief, efficiënt, integer en degelijk wordt uitgevoerd als die van onze eigen diensten. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt in de eerste plaats bij de entiteiten zelf.'

Voor het managementteam is het niet wenselijk, maar ook niet haalbaar om alle entiteiten intensief op te volgen, meent hij. 'Het komt erop aan om prioriteiten te bepalen en de entiteiten die onze bijzondere aandacht vragen te identificeren. Met het managementteam bepalen we een shortlist van nader op te volgen entiteiten. Over de werking daarvan wordt periodiek gerapporteerd aan het managementteam en vervolgens het beleid. Ons managementteam is steeds een sterke partner van het politieke beleid. Dit geldt ook voor de opvolging van de entiteiten. We treden niet in de plaats van de mandatarissen die het bestuur vertegenwoordigen. Het managementteam en ikzelf werken aanvullend en ondersteunend.' De opvolging van de entiteiten staat of valt volgens Bart Baele wel met een goede, toekomstgerichte organisatie. 'Minstens bij aanvang van iedere legislatuur zullen onze mandatarissen gericht gebriefd worden over de werking en het beleid van de entiteiten en over de rol die zij zullen opnemen. Met het oog op de nieuwe legislatuur wordt onze shortlist opnieuw kritisch bekeken en geactualiseerd.'

van een entiteit tekortschiet, zou het bijvoorbeeld kunnen dat door een gebrek aan chauffeurs de huisvuilophaling niet kan worden verzekerd. Degelijke organisatiebeheersing voorkomt verstoorde dienstverlening of onregelmatigheden en houdt de focus op de doelstellingen. Maar bij veel lokale besturen bestaat er nog geen duidelijk zicht op de wijze waarop entiteiten bezig zijn met hun risicobeheersing.

Samen de zaak in beweging brengen

Lokale besturen en hun entiteiten zijn in beweging. De referentieregio's vragen dat lokale besturen de geografische afbakening van hun entiteiten hiermee in lijn brengen, zorgdiensten worden ondergebracht in welzijnsverenigingen, besturen zoeken via samenwerking en fusies naar de 'juiste schaal' enzovoort. Tegelijk stelde Audit Vlaanderen vast dat bij de onderzochte lokale besturen niemand (organisatiebreed) echt bezig is met een systematische en doordachte opvolging van de entiteiten. De amb-

telijke en politieke functies en verantwoordelijkheden zijn niet duidelijk en veel raadsleden missen handvatten om invulling te geven aan hun mandaat. Redenen genoeg dus om zaken in beweging te zetten.

De auditwerkzaamheden hadden een merkbaar sensibiliserend effect bij medewerkers en mandatarissen. Een aantal geauditeerde besturen gingen meteen aan de slag met de aanbevelingen en ook de entiteiten wilden hieraan graag hun steentje bijdragen. —

FRANK VERMEULEN

senior auditor Audit Vlaanderen

Op 26 januari organiseren ABB, Audit Vlaanderen en de VVSG samen een webinar. We laten algemeen directeurs aan het woord en er is aandacht voor goede praktijken. We presenteren ook een checklist om na te gaan in hoeverre een bestuur op dit vlak conformeert aan het decreet Lokaal Bestuur. Daarin hebben zeker mandatarissen, entiteiten en ambtenaren die te maken hebben met entiteiten een belangrijke plaats.

De Vlaamse begroting door een lokale bril

Ook dit jaar dook Lokaal in de Vlaamse begroting met de vraag: ‘Welke middelen gaan er naar de lokale besturen?’ Bij het doornemen van de tientallen documenten die de begroting bevat, concentreerden we ons op de bedragen voor de beleidsdomeinen Binnenlands bestuur en Financiën en Begroting. In wat volgt, vergelijken we de kredieten in de ontwerpbegroting 2023 met de initiële begroting 2022. Meer nog dan voorgaande jaren moet de evolutie van de kredieten ook gezien worden in het licht van de inflatie, die historisch hoog is.

We beginnen bij de basisfinanciering. Na de stijging in 2022 met 234,7 miljoen euro neemt dit voor de lokale besturen belangrijkste krediet in de Vlaamse begroting dit jaar toe met 271 miljoen euro. Het begrotingsartikel dat de basisfinanciering voor de lokale sector bevat, klokt daarmee af op 4,3 miljard euro (+ 6,7%). De hoofddotatie aan het Gemeentefonds vormt hierin uiteraard de grootste brok, dit jaar stijgt die met 103,8 miljoen euro. De op één na belangrijkste oorzaak van de stijging van het krediet komt van de nieuwe financiële ondersteuning van gemeenten ten gevolge van de inflatie, in 2023 goed voor 93,6 miljoen euro. Daarnaast is de vastgelegde groei van het Openruimtefonds goed voor 19,1 miljoen euro aan extra middelen, terwijl de dotatie op basis van de responsabiliseringsbijdrage – het deel dat besturen moeten bijdragen voor de financiering van de pensioenlasten van hun statutaire ambtenaren, indien de basisbijdrage die ze betalen niet volstaat – groeit met 32,8 miljoen euro. De gedeeltelijke compensatie voor het verlies van de ontvangsten uit energiedivenden stijgt nog licht tot 38,1 miljoen euro, maar zal vanaf 2024 uitdoven. Verder stijgen nog de middelen voor VIA 6-personeel en de compensatieregeling voor niet-VIA-personeel (+ 10 miljoen euro) en de aanvullende dotatie bij het Gemeentefonds voor de centrumsteden (+ 6,1 miljoen euro). Er

is ook nog een indexatie van de aanvullende dotatie ter compensatie van de overdracht van provinciale instellingen, maar verder blijven de andere dotaties gelijk.

Stedenbeleid en bouwshift

Het krediet ter ondersteuning van duurzame en creatieve steden stijgt tot 28,1 miljoen euro (+ 4,15%). Dat komt door een toename van de dotatie aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Op dit begrotingsartikel worden de subsidies voor het Kenniscentrum Vlaamse Steden (ingebod in de VVSG) gebudgetteerd, samen met projectsubsidies en de nominatieve subsidies voor Dilbeek, Halle, Vilvoorde, Ninove, Denderleeuw, Zottegem en Geraardsbergen. De eerste vier krijgen jaarlijks een subsidie om de

grootstedelijke uitdagingen waarmee ze geconfronteerd worden, aan te gaan. Denderleeuw, Zottegem en Geraardsbergen krijgen sinds 2019 dan weer een subsidie, omdat ze een mobiliteitsknooppunt voor openbaar vervoer zijn, meer dan 20.000 inwoners hebben en niet erkend zijn als centrumstad of regionale stad. Ook de subsidies aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie en de werkingskosten van het Vlaamse stedenbeleid behoren tot dit begrotingsartikel.

Een nieuw begrotingsartikel vinden we voor het Lokaal Bouwshiftfonds. De 95 miljoen euro die hiervoor wordt gereserveerd, dient voor compensatie van grondeigenaars om de bouwshift mee te realiseren. In het jaar vóór de lokale verkiezingen van 2024 trekt

Na de stijging in 2022 met 234,7 miljoen euro neemt het voor de lokale besturen belangrijkste krediet in de Vlaamse begroting dit jaar toe met 271 miljoen euro. Het begrotingsartikel dat de basisfinanciering voor de lokale sector bevat, klokt daarmee af op 4,3 miljard euro.

LAVLAERTS

Vlaanderen het budget voor de verkiezingen op tot 1,7 miljoen euro (+ 76%). Een krediet dat niet wijzigt is dat voor het investeringsfonds lokale besturen, dat op 30,8 miljoen euro blijft. In dit investeringsfonds zitten de vroegere middelen van het federale grotestedenbeleid, de budgetten voor stadsvernieuwing en de middelen voor het plattelandsfonds.

Werking en organisatie, energie, patrimonium

Louter door indexering stijgt het krediet voor de lonen van Audit Vlaanderen, de Vlaamse entiteit die de organisatiebeheersingsystemen bij de lokale besturen evalueert en de audits voor de Vlaamse overheid uitvoert, tot 4,6 miljoen euro (+ 11,7%). Het krediet voor de werkingskosten stijgt dit jaar om technische redenen tot 3,6 miljoen euro (+ 20,2%).

Het begrotingsartikel 'samenhangend beleid inzake lokale en provinciale besturen' stijgt tot 41,3 miljoen euro (+ 70%). De nieuwe financiële tegemoetkoming voor OCMW's voor advies/hulp bij de energiecrisis (8,5 miljoen euro) en de versterking van het Lokaal Energie- en Klimaatpact (5 miljoen euro) verklaren de stijging. De subsidies voor het niet-beschermde patrimonium van de erkende erediensten, voor gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening en voor de haalbaarheidsstudies voor neven- en herbestemmingen van parochiekerken en crematoria blijven gelijk.

Opcentiemen, opdecimen en overgenomen leningen

De opcentiemen op de onroerende voorheffing (OOV) zijn voor de meeste gemeenten de belangrijkste fiscale ontvangstenbron. Vlaanderen ziet de ontvangsten uit de basisheffing waarop de gemeenten opcentiemen heffen, in 2023 toenemen met 9,37%. De ramingen houden rekening met de groei van het kadastraal inkomen met 0,6% tegenover vorig jaar en een indexering van 9,4%.

Bij de opcentiemen op de onroerende voorheffing en de opdecimen op de verkeersbelasting lopen gemeenten soms inkomsten mis als gevolg van Vlaamse belastingverminderingen of -vrijstellingen. Vlaanderen compenseert de gemeenten voor enkele van deze gedeelde ontvangsten, in 2023 voor in totaal 42,1 miljoen euro (+ 9%). De compensatie voor de belastingvermindering op energiezuinige woningen stijgt met 3,5 miljoen euro, al wordt de stijging van deze gedeelde inkomsten getemperd door de beleidswijziging begin 2022. Daardoor wordt er enkel nog een vermindering toegekend als het E-peil significant beter is dan wettelijk verplicht. Vlaanderen schat dat het te compenseren bedrag in 2024 nog met 6 miljoen euro zal stijgen en vanaf 2025 stelselmatig zal beginnen te dalen.

Gemeenten krijgen één opdecim op de jaarlijkse verkeersbelasting, jaarlijks goed voor om en bij de 100 miljoen euro. De vergroening van het wagenpark, dat qua omvang gelijk blijft, zet zich door, wat de inkomsten met 2% zou doen da-

len. Door onder andere de hoge inflatie stijgen de geraamde ontvangsten echter met 12,8%.

Het Departement Financiën en Begroting staat ook in voor de terugbetaling van de leningen die Vlaanderen in 2018 overnam van de gemeenten die fusioneerden. Vlaanderen lost daarvoor in 2023 5,9 miljoen euro aan kapitaal af.

En in andere domeinen?

Uiteraard gaat er ook in andere dan de hierboven vermelde beleidsdomeinen Vlaams geld naar de lokale besturen. We lichten er enkele van de belangrijkste uit. Zo stijgt het krediet voor de ondersteuning van een gezond en duurzaam watersysteem tot 147 miljoen euro (+ 20,32%) doordat er middelen vrijgemaakt worden voor de uitvoering van de stroomgebiedbeheerplannen (+ 20 miljoen euro). De middelen voor de subsidiëring van de aanleg van gemeentelijke rioleringen en de bouw van kleinschalige waterzuiveringsinstallaties blijft op 122,1 miljoen euro. Bij Welzijn en Gezin zijn er enkele grotere kredieten, die maar gedeeltelijk naar de lokale besturen gaan: voor thuis- en ouderenzorgbeleid (259,3 miljoen euro, + 6,96%), voor de klassieke en alternatieve financiering vanuit het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (in totaal 872,8 miljoen euro, inclusief een stijging van 59 miljoen euro als eenmalige compensatie voor de verhoogde energiekosten) en voor thuis- en gezinszorg (939,4 miljoen euro, + 21,39%, een stijging ten gevolge van indexering en VIA 6-middelen). Het krediet voor de aanleg van bedrijventerreinen stijgt naar 20,1 miljoen euro (+ 5,36%). De subsidies in uitvoering van de Vlaamse intersectorale akkoorden, waarvan een deel gaat naar de lokale besturen, stijgen tot 120,1 miljoen euro (+ 153,1%). De exacte bedragen van de lonen en werkingsmiddelen en de subsidies voor schoolinfrastructuur van het gemeentelijk onderwijs konden we niet uit de Vlaamse begroting puren. —

BEN GILOT

VVSG-stafmedewerker financiën

FEDERAAL ONTWIKKELINGSPLAN 2024-2034 - ELIA

De energietransitie als sociaal-economische bescherming

De geopolitieke crisis en de recordhoge energieprijzen treffen onze politieke en economische fundamenteën. Er zijn kortetermijnmaatregelen genomen om gezinnen en bedrijven te beschermen tegen inflatie. Op langere termijn lijken de Europese ambities (Green Deal, Fit for 55 en RePowerEU) de nodige elementen te bevatten die ons energiebeleid onafhankelijker, veerkrachtiger en duurzamer maken. Als beheerder van het Belgische hoogspanningsnet staat Elia centraal in deze transitie. Met het Federaal Ontwikkelingsplan 2024-2034 worden toekomstige noden geïdentificeerd die ons net o.a. voorbereiden op meer hernieuwbare productie en toenemende elektrificatie.

Elia wil maximaal rekening houden met de verwachte gevolgen van een alsmaar toenemende ambitie naar **integratie van hernieuwbare energie**. Ook wil Elia het elektriciteitsnet klaarstomen voor **de grootse elektrificatieplannen** van de Belgische industrie.

In het Federaal Ontwikkelingsplan doet Elia daarom een aantal concrete voorstellen om dit te realiseren in het belang van de gemeenschap. Dankzij die **flexibiliteit** zal Elia voldoende snel kunnen reageren op vragen van de netgebruikers en ervoor kunnen zorgen dat de energietransitie niet geblokkeerd of afgeremd wordt door de beperkingen in het net.

„ Als we in dit Federaal Ontwikkelingsplan niet anticiperen op wat komt, zal het elektriciteitsnet een bottleneck zijn voor de grootschalige integratie van hernieuwbare energie en de energieomslag vertragen. Dat zou ingaan tegen de wensen en de belangen van onze samenleving.

Chris Peeters, CEO Elia Group

De weg naar een betrouwbaar, duurzaam en betaalbaar energiesysteem

De energietransitie zal pas geslaagd zijn als voldaan wordt aan de drie doelstellingen van het energietrilemma: streven naar een **betrouwbaar, duurzaam en betaalbaar** energiesysteem. Om deze doelstellingen te behalen zet Elia in op de ontwikkeling van het horizontaal energiesysteem oftewel de ruggengraat van ons net. Concreet wil dit zeggen dat Elia:

- **Investeert in de uitbouw en integratie van het offshore net** door onder andere de aanleg van het prinses Elisabeth Eiland, een tweede interconnectie met het Verenigd Koninkrijk, en Triton Link, een mogelijke verbinding met Denemarken;
- verder gaat met de **ontwikkeling van interconnecties** over land. Door de versterking van verbindingen met Frankrijk en Nederland en een tweede interconnectie met Duitsland;
- en **onthaalcapaciteit creëert voor deze nieuwe verbindingen** door bijvoorbeeld nieuwe 380kV-hoogspanningsstations.

Het 380kV-net wordt in de toekomst nog verder versterkt door het **optimaliseren van bestaand potentieel** door onder andere versterkingen via HTLS, om de transportcapaciteit te verdubbelen, in het zuid-oosten en in Antwerpen. Daarnaast zet Elia in op flexibiliteit en **de realisatie van ontbrekende schakels** zoals Ventilus en Boucle du Hainaut in Wallonië.

Wat betekent het Federaal Ontwikkelingsplan voor Vlaanderen?

Naast de versterking van het hoogspanningsnet met het hoogste spanningsniveau (380kV), zet Elia in op de ontwikkeling van het laagspanningsnet (110kV, 150kV en 220kV). Aanpassingen aan het lokale transmissienet zijn nodig om **bijkomende energieproductie op te vangen**, het lokale net af te stemmen op het 380kV-net en de betrouwbaarheid ook op lokaal niveau te kunnen waarborgen. Daarnaast is ook de **stijgende elektrificatie** door bijvoorbeeld meer elektrische wagens een uitdaging op lokaal niveau. Elia gaat het lokaal net verder ontwikkelen door onder andere een nog hogere integratie van decentrale en centrale productie-eenheden mogelijk te maken.

In Vlaanderen vertalen deze **ambities** zich naar meerdere projecten verspreid over de provincies.

Het maatschappelijk belang voorop

Als transmissienetbeheerder handelt Elia in het belang van de samenleving en wil ze bijdragen aan **een duurzame economie en samenleving**. Elia zorgt ervoor dat we op elk moment elektriciteit hebben en werkt tegelijk aan de energietransitie. De netbeheerder voert deze activiteiten uit **met maximale aandacht voor omwonenden**, lokale partners en belanghebbenden. Dit gebeurt niet enkel door communicatie en participatie. Maar ook door **beleid op vlak van natuurbehoud**, landschapsintegratie, geluidshinder en bosbouw.

Lees meer

De publieke consultatie van het Federaal Ontwikkelingsplan loopt tot midden januari 2023. Elia verwacht een goedkeuring van de federaal minister van Energie tussen maart en april 2023.

elia.be

omwonenden@elia.be

0800 11 089

Elia projects

‘We moeten het landschap holistisch benaderen,’ zegt de Engelse professor **Maggie Roe** die landschapswetenschappen doceert aan de universiteit van Newcastle. ‘Dan kan het landschap weerstand bieden aan de klimaatverandering en ons meer voedsel leveren.’ De geografie maar ook de geschiedenis van het landschap en de bewoners kunnen hierbij helpen.

‘Het landschap staat onder druk. Kies je voor meer huisvesting of voor een dam? Voor deze toekomstscenario’s maken we gebruik van data die de voorbije jaren in een GIS-toepassing werden verzameld. We beschikken al over veel gegevens, maar over veel ook niet. Gebouwen kun je tellen, zelfs alle soorten planten of dieren, maar de bewegingen van het water of de effecten van de klimaatverandering zoals de bodemuitdroging zijn moeilijk in kaart te brengen. Met het vastleggen van die processen staan we nog maar aan het begin, maar ze kunnen aldoor geüpdatet worden. Bovendien liggen de ontwikkelingsprincipes sinds 2000 vast in de Europese Landschapsconventie, hierdoor kun je de ingrepen in de verschillende landen vergelijken.’ ‘Een van die principes is het landschap als een geheel, holistisch, te benaderen, ook de mensen en alle systemen. Als je één element wijzigt, heeft dat een effect op alle andere elementen. Om te voorkomen dat je de gevolgen niet kunt overzien, helpt het om eerst te proberen om alles te begrijpen, hoe moeilijk dat ook is.’

‘Engeland telt veel snelwegen maar ook fiets- en voetpaden, zelfs olifantenpaadjes, sommige van die paadjes zijn niet wettelijk gedefinieerd, ze zijn historisch gegroeid, soms onzichtbaar geworden en versmolten met het landschap. In heel Europa verdwijnen die oude kuddepaden, zoals de muilezelpaadjes in Spanje of Griekenland, ze staan niet eens meer op een kaart, of ze worden niet als wegen of routes beschouwd, terwijl ze precies een prachtige manier zijn om van het landschap

In heel Europa verdwijnen de oude kuddepaden, zoals de muilezelpaadjes in Spanje of Griekenland, ze staan niet eens meer op een kaart, of ze worden niet als wegen beschouwd, terwijl ze precies een prachtige manier zijn om van het landschap te kunnen genieten.

te kunnen genieten. Ook niet meer gebruikte spoorwegen gaan op in akkers. Hierdoor verliezen we het potentieel van een directe verbinding tussen mens en landschap. Daarom moeten we de geschiedenis, de traditie begrijpen en doorzien hoe de buurtschappen gegroeid zijn. Het is interessant om dat te weten. Trage wegen geven immers kansen aan welzijn. Mensen in armere gebieden hebben dikwijls minder toegang tot het landschap, fiets- en voetpaden kunnen hen helpen. Ook kun je de rustige streken verbinden. Met *tranquility mapping* zetten we de kalmte en stilte op kaart.’

‘In mijn werk probeer ik alle mogelijkheden te identificeren. Ik ben geboeid door nieuw onderzoek dat verloren of *spooklandschappen* weer op de kaart zet, zoals de gedraineerde moerasgebieden. In die bodems zitten nog oude zaadbanken, bronnen van biodiversiteit. Het idee van deze *spookpoelen* willen we uitbreiden naar andere elementen. Denk ook aan alle vakkennis die we als gemeenschap snel aan het verliezen zijn. Wij identificeren als onderzoekers wat het landschap kan verrijken en we doen dat samen met burgers en scholen om die kennis door te geven.’

‘Denk hierbij ook aan de verschillende soorten commons. Naast die gronden dicht bij de dorpen waarvoor de dorpingen van oudsher specifieke rechten hebben, kun je ook bekijken hoe we andere landschappen kunnen ontsluiten als commons waarop een recht van toegang geldt. Er zit potentieel in de groene gebieden rondom steden en gemeenten, maar iedereen zou ook toegang moeten hebben tot de kust. Dat is nu nog maar voor bepaalde delen het geval, zoals het gebied tussen hoog- en laagtij, dat altijd al een common is geweest. Gelukkig zijn veel stukken kust in eigendom van een gemeente of van een trust, van semipublieke instanties. Het is een manier van denken. Wat is een common en wat betekent dat? Het betekent dat je samen voor dit gebied zorgt. Omwille van de klimaatverandering moeten we samen vooruit denken. Dat er in het Verenigd Koninkrijk een groene strook rondom veel steden ligt, is goed, hiermee kunnen we de impact van de overstromingen opvangen. Grenzen in het landschap verdienen onze bijzondere aandacht, want wat in één deel van een landschap gebeurt, heeft een impact op vele plaatsen buiten dat landschap.’

Red het landschap

Maggie Roe

is landschapsprofessor aan de Universiteit van Newcastle in het Verenigd Koninkrijk. Ze is een internationale autoriteit op het gebied van landschapsstudies en daarin ook actief als beleidsadviseur voor de Britse regering. Haar onderzoek, haar lessen en haar expertise spitsen zich toe op duurzame landschapsontwikkeling en landschapsontwerp, en de ontwikkeling van creatieve en participatieve methodes om daartoe te komen.

‘Het landschap heeft waarde, maar een andere voor iemand die economisch denkt dan voor iemand die de rijkdom van biodiversiteit ziet, de schoonheid of de mogelijkheid om te wandelen. Het landschap kan bovendien een voedselschap zijn. Hier in het noordoosten van Engeland, het vissersgebied tussen de rivieren Tyne en Tees, hebben we een project in opdracht van de National Lottery Heritage Fund. We zijn geïnteresseerd in de tradities van de vissers en iedereen die schelpdieren zocht in de schorren, hun verhalen en liederen. In Engeland is voedsel, en dan vooral obesitas, een hot topic. Vroeger kochten de kustbewoners hun vis bij de visser, nu in de supermarkt. Daar hebben we het dan in de dorpen over. Pottenbakkers maken schalen om voedsel op te dienen, we proberen oude recepten of vermengen ze met nieuwe. Zo help je mensen na te denken over wat ze eten en wat dat betekent.’

‘Elk landschap kan voedsel produceren, ook de stad, maar vooral de bossen zijn een rijk voedselschap. Vroeger zochten mensen er paddenstoelen, noten en bessen. Dat gebeurt ook nu nog wel. In de toekomst ontstaat er door goed gecontroleerde bosbouw een nieuw voedselschap met bomen en vee, maar ook fruit en bessen. Nu we met ons allen minder vlees eten, moeten we ook nadenken over andere manieren om voedsel te produceren en over wat dit voor het landschap betekent. Wat met de koolstof? Wie plant de bomen? Worden landbouwers dan bosbouwers? En wie ondersteunt hen daarin? Dat zijn gecompliceerde kwesties!’

‘Als je het landschap wilt veranderen, moet je de gemeenschap mee hebben, maar ook de beleidsmakers. Het landschap bezoeken is als eten, mensen gaan graag mee uit, vooral als er lokale producten op het menu staan. Een maaltijd is het

Nu we met ons allen minder vlees eten, moeten we ook nadenken over andere manieren om voedsel te produceren en over wat dit voor het landschap betekent. Wat met de koolstof? Wie plant de bomen? Worden landbouwers dan bosbouwers? En wie ondersteunt hen daarin? Dat zijn gecompliceerde kwesties!

geschikte moment om ideeën over het landschap uit te wisselen, ook met de beleidsmakers en de politici. Zij beslissen te dikwijls over het landschap vanuit donkere kamers zonder ramen. Het maakt zo'n verschil als je hen mee naar buiten krijgt en hen laat praten met wie er woont en er belangen heeft. Zo krijgt de politicus verbeelding. Dat is ons gelukt met de Northern Heartlands. Ook voor het dichtbevolkte België is een samenwerkingsbenadering zeer interessant. Door alle sectoren erbij te betrekken, de lokale autoriteiten, de politici, de boeren, de milieumensen, allemaal groepen met andere belangen en gezichtspunten, kun je gezamenlijk de principes veranderen en samen doelen uitzetten.’ —

MARLIES VAN BOUWEL
redacteur Lokaal

Ken uw stad. Verbeter uw stad.

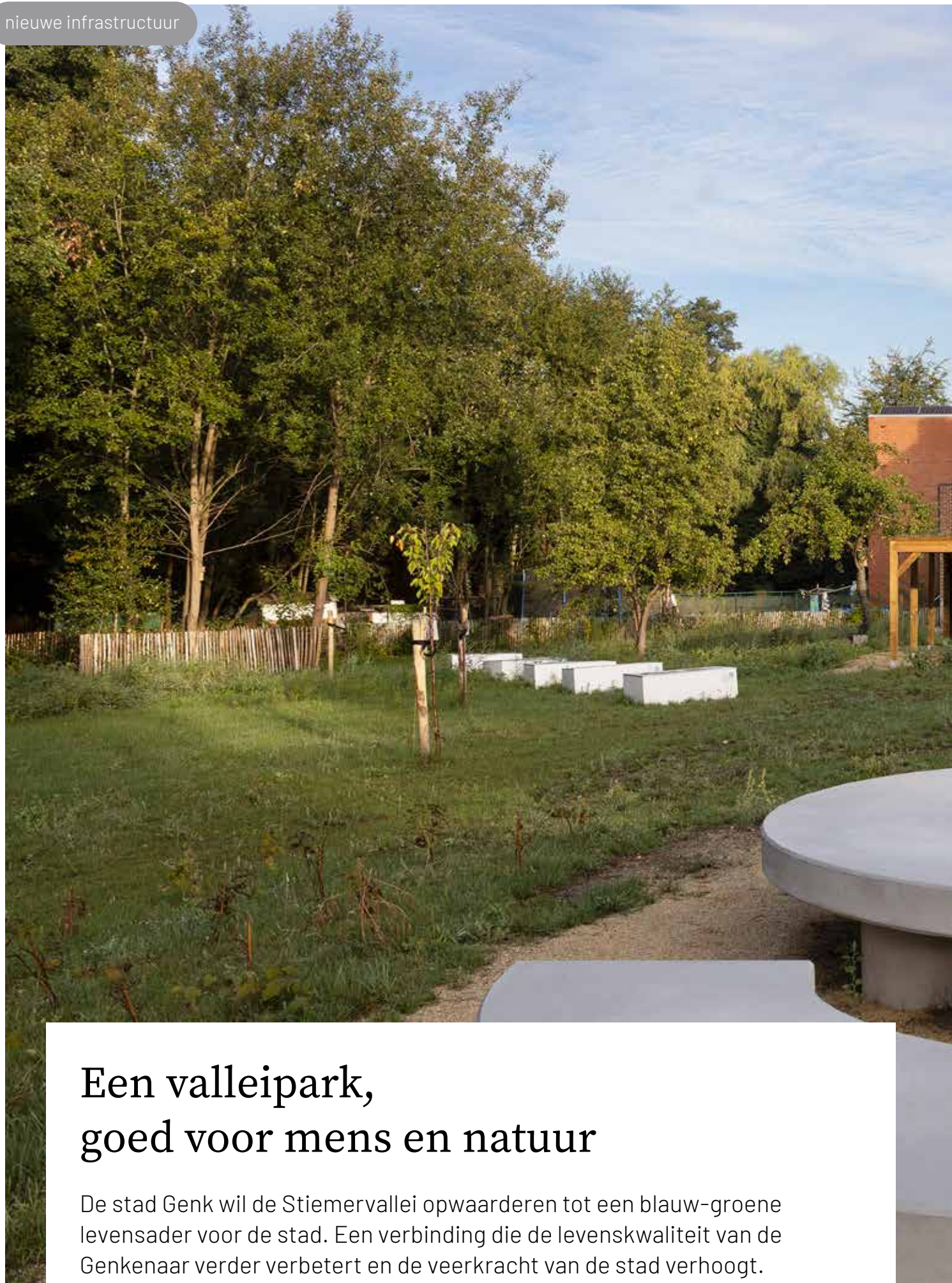
Breng de risico's in kaart.

Een schadegeval, brand, diefstal, natuurramp en veel andere ongevallen laten altijd iets na: data. Al die data hebben we nu op één plek bij elkaar gebracht in de UrbanData by Ethias. Daar zijn alle risico's voor u in kaart gebracht, van een hele gemeente tot die ene straathoek. Zo ziet u direct waar ruimte voor verbetering ligt. U krijgt namelijk alles overzichtelijk te zien op dynamische kaarten met interactieve data van vroeger tot nu.

Werk met de UrbanData by Ethias samen met ons aan een veiliger België. Om te beginnen met uw gemeente en haar mensen.

Meer informatie op
solutions.ethias.be/nl/urbandata

UrbanData by **ethias**

Een valleipark, goed voor mens en natuur

De stad Genk wil de Stiemervallei opwaarderen tot een blauw-groene levensader voor de stad. Een verbinding die de levenskwaliteit van de Genkenaar verder verbetert en de veerkracht van de stad verhoogt.

STEFAN DE WICKERE

Als groenste centrumstad van Vlaanderen wil Genk de ongekende, weelderige groenpercelen aan de achterkanten van de wijken omvormen tot een heus stadspark.

De Stiemervallei is een wat verscholen beekvallei die de vijf Genkse wijken Waterschei, Winterslag, Bret, Termien en het centrum verbindt. De vallei bruist van het leven en herbergt prachtige stukjes natuur aan het water. Ook vind je er verrassende erfgoedelementen. Toch is het voor vele Genkenaren een onbekende plek, waar ze vooral met de auto passeren. Enkel omwonenden komen in de vallei voor een wandeling of een ritje met de fiets, maar er was lange tijd weinig ruimte voor ontmoeting. Daarnaast kampen de valleigronden rond de Stiemerbeek met verdroging en stroomafwaarts ontstaan er bij hevige regenval overstromingen. Dat is een rechtstreeks gevolg van de kanalisering van de beek in de tweede helft van de vorige eeuw en de plaatsing van een grote collector (of verzamelriool) die rioolwater naar het zuiveringsstation voert.

STEFAN DE WICKERE

Het herstel van de Stiemerbeek als groen-blauwe ruggengraat is al langer een prioriteit voor de stad. In 2004 werd de vallei erkend als natuurreservaat. De plannen om het gebied af te schermen evolueerden in de loop der jaren naar een klimaat-adaptief natuurgebied dat sterk verweven is met het stedelijk landschap. Het masterplan voor de Stiemervallei biedt inmiddels een flexibel ruimtelijk kader voor een stapsgewijze transformatie van het valleipark. Het moet de omgeving in de toekomst wapenen tegen de gevolgen van klimaatverandering. Het proces is nog in volle ontwikkeling, maar de stad en haar inwoners plukken nu al de vruchten van de eerste realisaties.

De Tuinen van Waterschei is een van de topperprojecten in het Stiemerprogramma en kon in de herfst van 2022 zelfs rekenen op koninklijk bezoek. Een van de basisideeën is om al het zuivere water uit dit gebied te leiden naar een parallelle beek naast de huidige gekanaliseerde Stiemer. Al blijft er ook een soort overflow-functie behouden voor het rioleringsysteem. De zuivere beek kan veel betekenen voor de biodiversiteit in het gebied. In het langgerekte lint dat het natuurreservaat vandaag is, komt een lineaire tuin. In de zones waar het reservaat het smalst is kunnen mensen genieten van het gebied met bijvoorbeeld een uitkijkplatform, trapjes naar het water en picknickplaatsen. Tot slot zet het project in op een sterkere verbinding tussen de vallei en de stad.

De StiemerHUB brengt inwoners dichterbij de Stiemervallei en bij de natuur.

Veel aandacht gaat uit naar de waterproblematiek. In het volledige valleigebied van de Stiemer komen er onthardings- en waterregulerende maatregelen om de natuurlijke vallei- en waterdynamiek te herstellen. Hierdoor kan de vallei haar sponsfunctie beter vervullen, zodat er meer water beschikbaar is in droge periodes. Het transformatieproject moet ook met natuurgebaseerde oplossingen verhinderen dat een wijk in de vallei onder water loopt. Om het overstortprobleem van de riolering naar de Stiemer terug te dringen worden SUD's, Sustainable Drai-

STEFAN DE WICKERE

STEFAN DE WICKERE

ning Systems, aangelegd. Het voorontwerp voor de Tuinen van Waterschei is intussen klaar en het wordt weldra voorgesteld aan de buurt. De effectieve uitvoering is eind 2023 gepland.

Genkenaren kunnen nu al terecht in de StiemerHUB, een tijdelijk laboratorium met experimenteeruimte aan een van de valleiranden van de Stiemer, waar je de interactie tussen mens en natuur echt voelt. De HUB geeft gedurende drie jaar aandacht aan het Stiemerprogramma. Het is een plek waar inwoners bijleren over de natuur en hoe we die kunnen leren beschermen. Het programma brengt ook meer leven in Waterschei, als een bron voor cultuur-natuurontwikkeling aan de Stiemer.

Een parel die ondertussen niet meer verborgen ligt is de Slagmolen, een ander project van het Stiemerprogramma. Vanuit het centrum van Genk kun je sinds 2019 via de Stiemervallei makkelijk te voet naar de Slagmolen. Bij de heraanleg van de omgeving van de molen ligt de nadruk op het bewaren en versterken van de ecologische maar ook recreatieve en erfgoedwaarde. De straat wordt heraangelegd met meer ruimte voor natuur en water en met prioriteit voor traag verkeer. De riolering wordt heraangelegd om het regenwater er zoveel mogelijk uit te halen en naar het natuurgebied De Maten te brengen. Door de heraanleg van de directe omgeving van de Slagmolen zal een veel duidelijkere verbinding tot stand komen tussen de natuur uit de Stiemervallei en De Maten, zodat er een zichtbare groen-blaauwe as ontstaat. Deze ruimte wordt ingericht als publieke ruimte, waarbij beleving voor buurtbewoners en bezoekers centraal staat.

Momenteel wordt gewerkt aan het voorontwerp, waarvoor gezien de complexe situatie extra hydrologische studies vereist waren.

De transformatie van de Stiemervallei illustreert mooi dat er geen harde keuze hoeft te zijn tussen mens en natuur. Het betekent voor de stad Genk een echte opstap richting klimaatgerichte wijken met een hoog socio-economisch aspect. —

KATRIEN GORDTS

redacteur Lokaal

MIEN QUARTIER

projectleider Sociale Innovatie Stiemervallei

TECHNISCHE FICHE

- **Initiatiefnemer:**
Stad Genk
- **Partners:**
Natuurpunt, Departement Omgeving, Aquafin, Provincie Limburg, ANB, Fluvius, VMM en vele andere.
- **Budget Tuinen van Waterschei:**
4,6 miljoen euro, waarvan 2 miljoen euro door Vlaams Stedenbeleid gesubsidieerd werd als innoverend stadsvernieuwingsproject.
- **Studiebureau:**
Tractebel i.s.m. ADR architectes/ Georges Descombes en IMDC
- **(Landschaps)architect:**
ir. Bart Van Gassen, Giacomo Bonato en Georges Descombes
- **Meer info:**
www.stiemervallei.be
- **Contact:** Katrien Van De Sijpe, afdelingshoofd Leefmilieu en Duurzame Ontwikkeling van Stad Genk

Innoveren kun je leren: lessen uit een hackaton

Hoe profileer je je als een aantrekkelijke werkgever? Op het P&O-congres van eind november formuleerden zes lokale besturen samen een aantal gebruiksklare vernieuwende oplossingen tijdens een 'hackaton' - een intensieve workshop annex brainstorming. De strategie- en organisatieconsultants van The Forge begeleidden het proces. Lokaal nam de gelegenheid te baat om enkele vragen over innovatie te stellen.

Hoe kunnen we de troeven van ons bestuur als werkgever bekendmaken? Voor deze kwestie moesten de deelnemende teams in een eerste fase van de hackaton ideeën verzamelen. Er kwamen nuttige principes en vaststellingen bovendrijven, zoals: troeven zowel intern als extern uitspelen door de 'stempel' van het lokale bestuur mee te geven aan alle activiteiten, teksten, beelden, vacatureberichten enzovoort; medewerkers tot ambassadeurs van je bestuur maken, die echte verhalen over 'bij ons werken' uitdragen; het lokale bestuur als werkgever actief en outreachend gaan voorstellen bij burgers en latente kandidaten. Al even belangrijk is het de maatschappelijke waarde van 'ambtenaarschap' uit te spreken en stereotypen erover te doorbreken, vonden de deelnemers. Over wat werken bij een lokaal bestuur uniek maakt, mag gerust gecommuniceerd worden. Tegelijk moeten interne drempels voor 'goed ambtenaarschap' opgespoord en weggewerkt worden, en mogen gevonden oplossingen wereldkundig worden gemaakt. Tegenover de vermeende 'voorspelbaarheid' van het ambtenaarschap staat in realiteit een grote variatie op het terrein, en het cliché van de vaste benoeming mag worden gecounterd door de vele carrièremogelijkheden te benadrukken. En last but not least, ook randvoorwaarden die 'in orde' zijn, kunnen als troeven gepresenteerd worden: een moderne rechtspositieregeling, aantrekkelijke verloning, een vlotte aanwervingsprocedure maken het beeld compleet.

Oplossingen opbouwen en brengen

Oplossingen kiezen, verwoorden, uitdagen, verbeteren en motiveren vormde de

volgende opgave voor alle deelnemers. Elke individuele deelnemer werkte verder met de oplossing van een collega en probeerde die te verbeteren volgens kwaliteitsrichtlijnen. Op die manier wordt elke oplossing een oplossing van de groep.

Sterke ideeën verkopen zichzelf niet zomaar: een bittere waarheid is dat verpakking en manier van presenteren driemaal meer impact hebben dan de inhoud zelf, en dat ze dus doorslaggevend zijn om mensen mee te krijgen met je idee. Gelukkig is charisma aan te leren, en werd er vanuit de gedragswetenschappen een spoedcursus gegeven in hoe je een boodschap sterk kunt overbrengen en welke structuur een goed verhaal heeft.

De deelnemende besturen pitchten uiteindelijk enkele concrete ideeën voor een deel van het congrespubliek. Zo werd in één idee de voetbalanalogie in verschillende facetten uitgespeeld, met in gedachten de wereldbeker die op dat moment liep: lijkt het personeelsbestand van een lokaal bestuur dan niet op een voetbalelftal, dat om te kunnen winnen niet alleen elf spelers telt maar bij voorkeur ook een aantal goede spelers op de bank heeft zitten?

Lessen uit de hackaton: waarom is innovatie soms zo moeilijk?

In deze hackaton was het de bedoeling innoverende ideeën te formuleren om zich als aantrekkelijke werkgever te presenteren. Dat is één voorbeeld, maar innovatie zit op alle terreinen en dus is het goed te weten hoe je er in feite aan begint. Zo vanzelfsprekend is het immers niet. De consultants van The Forge, Geert De Wael, Senne Letouche en Michaël Van Damme, lichten de aandachtspunten toe.

Eerst en vooral: innovatie is absoluut niet vanzelfsprekend. 'Innovatie vereist vaak gedragsverandering,' zegt Geert De Wael. 'En dan zeggen mensen niet wat ze doen en doen ze niet wat ze zeggen. Een beetje zoals met goede voornemens voor het nieuwe jaar. We weten dat we wat meer zouden moeten sporten, bewegen of gezonder eten, maar het effectief doen en volhouden vergt veel inspanning. We vinden innovatie dus wel belangrijk, maar als het erop aankomt, kiezen we snel de weg van de minste cognitieve weerstand.'

En wat is die weg van de minste weerstand? Gewoon doen zoals we al zo lang bezig zijn, als het ware op automatische piloot, dat kost het minste energie, het denken gaat vlug en moeiteloos. Bij innovatie hebben we geen automatische piloot, het confronteert ons met onzekerheid, extra werk en risico. Allemaal dingen die we liever ontwijken. Om dingen en gewoonten te veranderen moeten we 'traag denken'. Maar dat vraagt veel energie van ons brein en we hebben niet de neiging om dat spontaan te doen. 'We praten dus wel graag over innovatie, en we vinden allemaal dat innovatie nodig is, maar er effectief mee bezig zijn..., dat is niet zo gemakkelijk,' weet Geert De Wael.

Samen innoveren

Het helpt als we samen aan innovatie werken en vooral, als we er samen over nadenken. Maar de manier waarop brainstormings georganiseerd worden,

Geert De Wael:

'We vinden innovatie wel belangrijk, maar als het erop aankomt, kiezen we snel de weg van de minste cognitieve weerstand.'

Michaël Van Damme:
‘Visie lijkt misschien wat abstract, maar het gaat eigenlijk over iets heel concreets: wat is ons gemeenschappelijk doel, wat willen wij nu eigenlijk samen bereiken?’

komt er dikwijls op neer dat we in groep op zoek gaan naar een consensus waarin iedereen zich kan vinden. ‘Dat,’ zegt Senne Letouche, ‘werkt eigenlijk net die cognitieve luiheid in de hand. Daarmee komen we niet tot de meest innovatieve resultaten. Een goede brainstorming is eigenlijk een constante strijd tegen cognitieve luiheid.’ Dat bereiken we door deelnemers hun eerste ideeën individueel te laten voorbereiden en opschrijven en ze daarna pas met elkaar te delen. Dat levert niet alleen meer ideeën op, maar ook een grotere diversiteit aan ideeën.

In het stadium dat de ideeën gedeeld worden, is het ook de bedoeling dat er wordt nagedacht en uitgedaagd. ‘Dat noemen we constructieve controverse,’ legt Senne Letouche uit. ‘Een groep komt het meest tot haar recht wanneer de deelnemers stevige discussies kunnen houden in een veilige omgeving. Het is niet voldoende elkaars ideeën kritisch te bekijken. Alles welbeschouwd is kritisch zijn gemakkelijk en zelfs cognitief lui. Lees de forums op nieuwssites maar eens, dan zie je direct hoe simpel kritiek uiten is. De uitdaging zit hem in het constructief blijven, in de vraag “Wat dan wel?”. Als je niet akkoord gaat met een idee, perfect, maar kom dan ook op de proppen met een alternatief. Dat is die constructieve controverse.’

Visie en vertrouwen

Om die constructieve controverse te bereiken moet het team een team zijn, niet zomaar een verzameling individu-

en. Twee elementen zijn dan essentieel, verklaart Michaël Van Damme: ‘Visie en vertrouwen, die vormen samen de echte ruggengraat van een teamcultuur. Visie lijkt misschien wat abstract, maar het gaat eigenlijk over iets heel concreets: wat is ons gemeenschappelijk doel, wat willen wij nu eigenlijk samen bereiken? Wanneer dat scherp is, kunnen deelnemers in een team veel gerichtere relevante kennis, ervaringen en expertise delen. Samen een helder doel formuleren waar iedereen achter staat, is niet alleen de basisvoorwaarde voor een sterke teamcultuur, maar ook de basisvoorwaarde om te kunnen innoveren.’ De doelstelling van lokale besturen om een aantrekkelijke werkgever te zijn, om het voorbeeld van deze hackaton te nemen, maakt het voor individuele teamleden veel makkelijker om hier innovatieve ideeën voor aan te voeren.

Naast visie noemt Michaël Van Damme vertrouwen essentieel: ‘Durf ik mijn idee of bedenkingen op tafel smijten, zelfs wanneer ik er een minderheidsstandpunt op nahoud? In teams delen mensen niet automatisch al hun unieke kennis of expertise. Vertrouwen is de factor die bepaalt in welke mate ze dat wel gaan doen.’

Dat geldt nog extra in een team waar de diversiteit groot is, vult Geert De Wael aan: ‘Uiteraard is om innovatie te bereiken een veelheid aan achtergronden, competenties en expertise alleen maar een voordeel. Maar dit geldt alleen als het nodige vertrouwen er is om mensen met een verschillende achtergrond die expertise ook te doen delen. Mensen die unieke perspectieven aanbrengen, plaatsen hun idee op een soort “sociale roulette”: óf je wordt bevestigd in je idee, óf het idee wordt afgestraft.’ Vertrouwen vergroot de kans op bevestiging en maakt de kans op afstraffing kleiner, zodat mensen meer innovatieve oplossingen durven te delen. In een divers team start je met meer sociaal risico. In een divers team is het met andere woorden moeilijker om vertrouwen te verkrijgen. Maar wanneer een divers team wel zo’n veilige omgeving kan creëren, is de kans op innovatie groter.

Met visie en vertrouwen komen we al een heel eind. Maar een echt sterk team heeft ook zin voor initiatief en kwaliteit. Denken we constructief met elkaar mee, wanneer we met nieuwe denkrichtingen bezig zijn? Helpen we elkaar om nieuwe initiatieven te realiseren, niet alleen in woorden, maar ook in daden? Leggen we

Senne Letouche:
‘Een groep komt het meest tot zijn recht wanneer de deelnemers stevige discussies kunnen houden in een veilige omgeving.’

de lat hoog genoeg? Zijn we niet te snel tevreden en denken we mee met elkaar om samen hoge kwaliteit te behalen?

Neem de tijd

Ergens in de loop van deze hele procedure moet je dan als team beslissen welk idee je wilt uitvoeren. Het klinkt misschien een beetje vreemd, want iedereen wil graag vooruit, maar toch is het erg belangrijk niet te snel tot consensus te willen komen door te stemmen of bolletjes te plakken. Ook hier maakt individuele voorbereiding en constructieve controverse een verschil. Laat elk teamlid individueel zijn of haar favoriete concept uitwerken. Wissel elkaars uitgewerkte concepten uit en versterk elkaars concepten. Dit neemt ook meteen het competitieve aspect weg: ideeën worden gaandeweg het resultaat van collectief denken in plaats van een individuele overwinning. Pas daarna is het zinvol om met het team samen de knoop door te hakken. Met andere woorden, goede innovatieve resultaten vragen constante cognitieve inspanning van iedereen in het team. Een afwisseling van individueel werken en in groep werken, met aandacht voor controverse in een veilige omgeving. —

MELANIE DEMAERSCHALK
VVSG-stafmedewerker
integriteit en kwaliteit ouderenzorg

Namen deel aan de hackaton: de lokale besturen van De Panne, Oostende, Zaventem en Machelen, Hulpverleningszone Zuid-West Limburg en zorgvereniging Motena (Roeselare).

Platform Toekomst Parochiekerken start op

Om te werken aan vragen van lokale besturen over de toekomst van parochiekerken slaan erfgoedorganisatie PARCUM en de VVSG de handen in elkaar. Het Platform Toekomst Parochiekerken is een samenwerkingsproject van beide partners en een initiatief van ministers Bart Somers en Matthias Diependaele. Het staat de lokale besturen en kerkbesturen concreet bij. Het zwengelt ook de dialoog over de toekomst van de Vlaamse parochiekerken aan, leidt diverse krachten op die in situ actief zullen zijn en monitort het veld.

STEFAN DE WICKERE

Tot 2021 konden lokale besturen terecht bij het Projectbureau Herbestemming Kerken. Dat maakte gebruik van een pool van ontwerpteams om haalbaarheidsstudies uit te voeren, van Alken tot Zonnebeke, 142 in het totaal. Het liep een kleine zes jaar. PARCUM – tot voor kort het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur (CRKC) – is sinds 2012 het Vlaamse expertisecentrum voor onroerend kerkelijk erfgoed. De organisatie monitort de erfgoedaspecten van de vele parochiekerken en adviseert in de totstandkoming van kerkenbeleidsplannen. PARCUM begeleidt bovendien zelf trajecten van neven- en herbestemming. Het Projectbureau en een stuk van de werking van PARCUM gaan nu op in het Platform.

Naar een gedragen visie en effectieve realisaties

Een recent wijzigingsdecreet over de neven- en herbestemming van parochiekerken verplicht de lokale besturen en centrale kerkbesturen om tegen 2025 over een (actueel) kerkenbeleidsplan te beschikken. De Vlaamse overheid verwacht dat de visie lokaal ontwikkeld en ingebed wordt. Ze zet er een reeks steunmaatregelen tegenover en subsidieert onder andere herbestemmingsstudies, begeleidingstrajecten en werken die nevenbestemming mogelijk maken of die een parochiekerk 'herbestemmingsklaar' maken. Dat klimaat is de ideale voedingsbodem voor het Platform: het trekt het ambitieniveau van de kerkenbeleidsplannen op, tracht te voorkomen dat trajecten onderweg stilvallen of afspringen en bemiddelt in de kwaliteit van uitvoeringen. Dat laatste gebeurt in samenwerking met het Team Vlaams Bouwmeester en beide betrokken agentschappen die samen met de bisschoppenconferentie, Vlinter en de twee kabinetten zetelen in de stuurgroep van het Platform. Het Platform Toekomst Parochiekerken werkt een instrumentarium uit en ontrolt dat stapsgewijs. Het behartigt enkele meer generieke lijnen, zoals het opzetten van een loket waar lokale besturen en kerkbesturen terecht kunnen

met hun vragen, het (mee) modereren van de dialoog over de toekomst van de kerken op zowel het Vlaamse als het meer lokale niveau, het vormen van medewerkers van bijvoorbeeld streekintercommunales die *inhouse* taken zullen uitvoeren, en het bijhouden van de relevante cijfers en acties die lokaal plaatsvinden. Via enkele praktische modules zet het Platform in op de ondersteuning van lokale besturen en kerkbesturen. Als eerste tool komt er een raamovereenkomst die (ontwerp)teams zal aansturen om kerkenbeleidsplannen op te maken waar ze nog niet bestaan en ze in te bedden in allerlei dynamieken op het lokale en het regionale niveau (demografische tendensen, ontwikkelingen op het vlak van voorzieningen, streekidentiteit...). De ontwerpteams maken een ruimtelijke toets van de kerkgebouwen op: wat is het potentieel van de parochiekerken binnen dergelijke dynamieken? Een meer diepgaande haalbaarheidsstudie per parochiekerk, met een klemtoon op energie en economie, behoort tot de mogelijkheden. Later volgen modules omtrent participatie, financiën en beheer, en de bemiddeling met toekomstige gebruikers, beheerders en investeerders. Ook voor de collecties roerend goed biedt PARCUM een module. —

ROEL DE RIDDER EN SARAH LUYTEN

Platform Toekomst Parochiekerken

Met vragen kun je terecht via info@toekomstparochiekerken.be.
Meer info op www.toekomstparochiekerken.be.

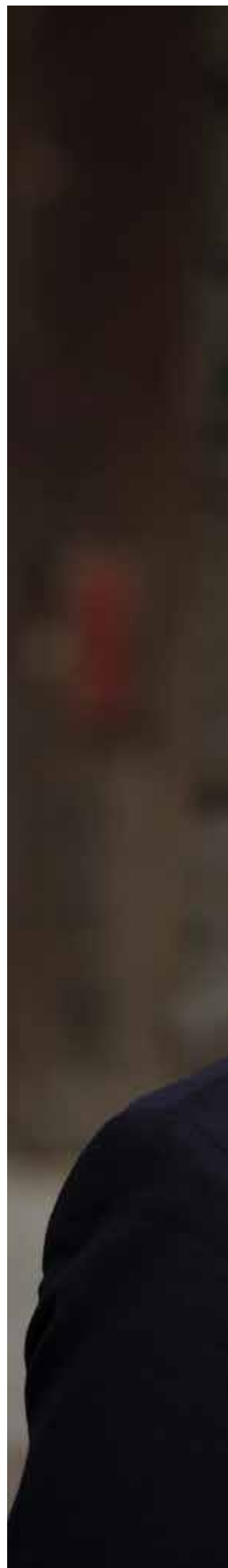
De taak van het Platform Toekomst Parochiekerken bestaat erin om te ondersteunen, het overzicht te bewaren en af te stemmen: binnen elk individueel traject, maar ook boven-lokaal.

‘Zelfs als we alle uitstoot van broeikasgassen vandaag stopzetten, zal het nog tot de 22ste eeuw duren voordat de temperatuur op aarde weer daalt. De opwarming is een feit. De acties om de stijging tot twee graden te beperken zullen van lokale overheden en bedrijven moeten komen, meer dan van nationale regeringen of Europa.’ Dat zegt professor **François Gemenne**, hoofdauteur van het recentste IPCC-rapport.

‘Lokale besturen zijn de motor van de klimaatactie’

‘We zullen nieuwe kaarten nodig hebben – letterlijk omdat klimaatverandering en de stijging van de zeespiegel de vorm van landen en continenten zal hertekenen – maar ook nieuwe kaarten om ons politiek te oriënteren.’

BART VAN MOERKERKE
redacteur Lokaal

STEFAN DE WICHERE

**‘Omdat het een
gradueel probleem
is, doet elke
inspanning ertoe,
hoe klein ook.
Elk tiende van
een graad minder
opwarming, elke
gram minder
CO₂-uitstoot is
belangrijk. Geen
enkele actie tegen
klimaatveran-
dering op welk
niveau ook,
is nutteloos.’**

In Vlaanderen is hij amper gekend, ten zuiden van de taalgrens en in Frankrijk is professor François Gemenne (Université de Liège, Sciences Po en La Sorbonne in Parijs) een autoriteit op het vlak van geopolitieke klimaatproblematiek en migratie. Hij is de hoofdauteur van het zesde rapport van het IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) dat in 2022 verscheen. Op de Klimatdag van de VVSG in oktober vorig jaar kwam hij de belangrijkste bevindingen van dat rapport toelichten. Dat de klimaatverandering volop aan de gang is, lijdt geen twijfel. ‘In de 20ste eeuw hadden we op wereldschaal koudere jaren dan gemiddeld en warmere, in de 21ste eeuw alleen maar warmere. De temperatuur stijgt jaar na jaar en dat zal in de loop van de 21ste eeuw niet meer veranderen. De klimaatverandering die we op gang hebben gebracht, is irreversibel. We zullen gedurende óns leven nooit nog het stabiele klimaat van de 20ste eeuw terugkrijgen. Zelfs als we alle uitstoot van broeikasgassen morgen stopzetten, zal de temperatuur niet vóór het begin van de 22ste eeuw beginnen te dalen, omdat broeikasgassen lang in de atmosfeer blijven. Voor CO₂, het belangrijkste broeikasgas, is dat minstens honderd jaar. Wat we meemaken, is een diepgaande verandering van het klimaat en onze levensomstandigheden op aarde. Klimaatverandering zal er ons hele leven zijn. Geologen spreken over een nieuw tijdperk, het antropoceen, letterlijk het tijdperk van de mens. Het klimaat wordt minder stabiel en dat is een belangrijk politiek gegeven. We zullen nieuwe kaarten nodig hebben – letterlijk omdat klimaatverandering en de stijging van de zeespiegel de vorm van landen en continenten zal hertekenen – maar ook nieuwe kaarten om ons politiek te oriënteren. Veel sleutelconcepten zoals soevereiniteit of landsgrenzen zullen compleet getransformeerd worden. Klimaatverandering is dus niet enkel een omgevingsverandering maar ook een belangrijk politiek feit.’

Wat is dan precies de inzet van de strijd tegen de opwarming van de aarde?

‘De temperatuur zal blijven stijgen maar wat we vandaag doen, zal bepalen met hoeveel graden. Daar gaat het gevecht tegen klimaatverandering vandaag over. Je moet goed begrijpen dat de klimaatverandering een probleem van accumulatie is. Een tijdelijke vermindering van broeikasgasemissies zoals tijdens de covidcrisis heeft nauwelijks impact. In 2020 nam de uitstoot van broeikasgassen met ongeveer zeven procent af, maar we hebben natuurlijk nog altijd een gigantische hoeveelheid de lucht ingestuurd. Omdat het een probleem van accumulatie is, moeten

we loskomen van de binaire logica of retoriek als we over klimaatverandering spreken. In de pers of het publieke debat wordt het vaak voorgesteld als een win- of verliessituatie. We zullen het klimaat redden of niet. Is er nog tijd of niet? De waarheid is dat we het gevecht tegen de klimaatverandering al verloren hebben, in de jaren vijftig, zestig, zeventig van de vorige eeuw. De opwarming is geen binair maar een gradueel probleem. Dat besef is absoluut cruciaal voor de klimaatactie. Bekijk je de verandering als een binair probleem, dan zijn er duizend redenen om ontmoedigd te worden. Wat is het nut van emissiereductie in België als China op hetzelfde moment aan de lopende band steenkoolmijnen opent? Wat is het nut van mijn inspanningen als mijn burens niets doen of als superrijken met hun privéjet blijven rondvliegen? Omdat het een gradueel probleem is, doet elke inspanning ertoe, hoe klein ook. Elk tiende van een graad minder opwarming, elke gram minder CO₂-uitstoot is belangrijk. Geen enkele actie tegen klimaatverandering op welk niveau ook, is nutteloos. Alles wat we doen, maakt een verschil en zal schade en leed voorkomen. Dat moet onze mindset zijn.’

De voorbije jaren is het besef gegroeid dat niemand aan de gevolgen van de klimaatverandering zal ontsnappen.

Overstromingen, hittegolven en droogte komen ook bij ons voor.

‘Dat is inderdaad een van de boodschappen van het laatste IPCC-rapport. In de westerse, geïndustrialiseerde wereld hebben we lang gedacht dat de impact van klimaatverandering iets was voor andere landen of voor toekomstige generaties, dat het onze opdracht was om de CO₂-emissies terug te schroeven en dat klimaatadaptatie niet voor ons zou zijn. Nu weten we dat ook wij ons zullen moeten aanpassen. Klimaatadaptatie moet een politieke prioriteit zijn, zeker op lokaal niveau. De klimaatverandering heeft grote implicaties voor stedenbouw, architectuur, economie, landgebruik, levensstijl enzovoort. De verwachte verhoging van de zeespiegel bijvoorbeeld zal een grote impact hebben op de Vlaamse kustgemeenten. Als in Oostende de zeespiegel met één centimeter stijgt, gaat een meter strand verloren. We kunnen dus niet langer kiezen tussen klimaatmitigatie – maatregelen om de opwarming te beperken – en klimaatadaptatie, we moeten beide doen.’

De klimaatverandering zal wel niet iedereen even hard treffen. Hoe ziet het IPCC dat?

‘Klimaatverandering zal de ongelijkheid in de samenleving doen toenemen. De armsten, de mensen die het minst geïnformeerd zijn, de laagst

opgeleiden leven in minder geïsoleerde huizen en in buurten en gebieden die meer te lijden hebben onder klimaatverandering. En ze hebben minder middelen om zich aan te passen of te verhuizen in geval van een ramp. We moeten erop letten dat we niet in een vicieuze cirkel terechtkomen waarbij ongelijkheid en klimaatverandering elkaar versterken. Daarom moet klimaatactie gepaard gaan met een beleid om ongelijkheid tegen te gaan. Klimaat- en sociaal beleid moeten hand in hand gaan, ook op lokaal vlak.'

Landen zweren op klimaatoppen dure eden, maar komen hun engagementen vervolgens niet na. Hoe geloofwaardig zijn die doelstellingen nog?

'Een akkoord sluiten is zoeken naar een evenwicht tussen het niveau van participatie en het niveau van ambitie. Hoe groter de ambitie, hoe minder deelnemers die onderschrijven, en omgekeerd. In Parijs in 2015 was het de ambitie een universeel akkoord af te sluiten, gebaseerd op vrijwilligheid. De overeenkomst is een belangrijk kader, een belangrijk signaal voor regeringen, industrie en markten. Het slechte nieuws is dat maar een minderheid van de ondertekenaars zijn engagementen nakomt. België hoort daar voor alle duidelijkheid niet bij. Het gevolg is dat overheden er jaar na jaar worden toe aangezet om hun ambities op te schroeven, omdat ze hun vorige doelstellingen niet haalden. Die steeds verdergaande engagementen worden minder en minder geloofwaardig. We zijn op een punt aanbeland waar de belofte van actie soms de actie zelf vervangt. Lokale overheden en lokale actie zijn daarom absoluut cruciaal. Toen de VS in 2017 uit het akkoord van Parijs stapte, hebben veel staten en steden hun inspanningen toch aangehouden. Dat is een van de redenen waarom de terugtrekking van de VS niet zo schadelijk is geweest voor de globale klimaatactie.'

Het IPCC-rapport wijst ook op de noodzaak om over de grenzen te kijken. Wat betekent dat?

'In 1800 stootten we met zijn allen 30 miljoen ton CO₂ per jaar uit, twee eeuwen later duizend keer meer, 36 miljard ton. Het aandeel van Europa was in 1960 45 procent, nu is dat nog 15 procent. Niet omdat Europa zijn uitstoot heeft beperkt, maar omdat andere delen van de wereld zich hebben ontwikkeld en hun CO₂-voetafdruk is vergroot. Het aandeel van Aziatische landen is in diezelfde periode toegenomen van 16 tot 48 procent. Ze volgen exact hetzelfde pad als Europa vroeger, een ontwikkeling gebaseerd op fossiele brandstoffen. Wie kan hen dat kwalijk nemen? Tegen die achtergrond zal de strijd tegen klimaatverandering zich vooral afspeelen in landen die nu nog

STEFAN DEWICKERE

een relatief kleine voetafdruk hebben, in Afrika, Latijns-Amerika, Indonesië. Toch heeft niemand op dit ogenblik oog voor het klimaatbeleid dat zij uittekenen. We zijn gefocust op onze eigen nationale of lokale emissies en dat is een grote vergissing. Natuurlijk hebben wij niet het recht om te zeggen hoe die landen moeten ontwikkelen of dat ze hun fossiele voorraden in de grond moeten laten. Maar we moeten er wel voor zorgen dat ze kunnen kiezen voor een lowcarbonontwikkeling door technologieoversfers te vereenvoudigen, door hun transitie financieel te ondersteunen. Over de klimaattoekomst van België wordt niet beslist in Brussel, wel in Jakarta, Delhi, Cairo, Beijing. Tegelijkertijd zullen onze beslissingen mee de klimaattoekomst van die steden en landen bepalen. Geen enkel land heeft nationale soevereiniteit over zijn klimaat. Actie voor klimaatverandering moet dus de grenzen overstijgen. Maar nationale regeringen zijn natuurlijk verkozen om hun land te leiden, niet andere landen. Lokale overheden kunnen, net als bedrijven, wel acties ondernemen die over de grenzen heen gaan, door het testen van maatregelen en het uitwisselen van goede praktijken. Gemeenten en steden concurreren elkaar niet, integendeel.'

Die internationale insteek hangt nauw samen met het debat over de centen. Wie is verantwoordelijk en wie moet betalen?

'Als we een rangschikking maken op basis van

'We moeten erop letten dat we niet in een vicieuze cirkel terechtkomen waarbij ongelijkheid en klimaatverandering elkaar versterken. Klimaat- en sociaal beleid moeten hand in hand gaan, ook op lokaal vlak.'

STEFAN DE WICKERE

‘Afhankelijk van hoe je het bekijkt, zul je altijd iemand vinden die meer schuld treft dan jouzelf. En op het eind van de dag doet niemand iets. Daarom moeten we afstappen van dat eeuwige debat over verantwoordelijkheid.’

alle huidige CO₂-emissies van een land, dan staat China bovenaan, gevolgd door de VS, India, Rusland en Japan. China brengt daartegenin dat het wel de grootste uitstoter kan zijn, maar dat de meeste producten die het maakt niet voor de eigen markt zijn. Het zegt dat je de broeikasgasuitstoot moet toewijzen aan de plaatsen waar de producten worden verbruikt. Daar valt zeker iets voor te zeggen. En dan ziet de rangschikking er heel anders uit. De meeste klimaactivisten pleiten voor klimaatrechtvaardigheid, waarbij elke mens op aarde hetzelfde koolstofbudget en dus eenzelfde stukje van de atmosfeer krijgt. Om de doelstellingen van Parijs te halen, is dat budget ongeveer twee ton CO₂-uitstoot per persoon per jaar. De grootste voetafdruk per persoon is voor de inwoners van Qatar, gevolgd door Trinidad-Tobago en Nieuw-Caledonië. Ook die in steek van eenzelfde koolstofbudget voor iedereen lijkt fair. Nog anderen zeggen dat je de broeikasgassen niet over een jaar moet meten, maar over de hele periode sinds de oorsprong van het probleem. Weer krijg je een andere ranking. Je kunt ook argumenten aandragen om te zeggen dat niet landen verantwoordelijk zijn voor de emissies maar wel bedrijven. Op dit ogenblik wordt ongeveer de helft van de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen geproduceerd door niet meer dan 25 ondernemingen vooral actief in steenkool, gas of olie. Je kunt ook per economische sector tellen. Energie staat voor ongeveer een derde van het probleem, industrie voor een kwart, landbouw en ontbossing voor een vijfde, transport voor iets minder dan een zesde, de bouw voor zes procent. In veel van die sectoren en subsectoren beschikken lokale besturen over hefboomen om te ageren. Denk maar

aan de huisvestingspolitiek of het openbaar vervoer. Afhankelijk van hoe je het bekijkt, zul je dus altijd iemand vinden die meer schuld treft dan jouzelf. En op het eind van de dag doet niemand iets. Daarom moeten we afstappen van dat eeuwige debat over verantwoordelijkheid.’

Wat kunnen en moeten we doen om de obstakels weg te nemen en de klimaatopwarming te beperken?

‘Wat we nu doen, in 2023, zal het toekomstige pad van uitstoot bepalen. Gaan we naar een wereld van plus twee graden of naar plus vier? Op dit ogenblik komen we nog niet in de buurt van de curve om de opwarming te beperken tot twee graden, laat staan anderhalve graad. Hoe langer we wachten, hoe groter die kloof zal worden. Het lijkt vreemd, maar om op het juiste pad te geraken moeten we de grote doelstellingen overboord gooien. Het klimaatbeleid wordt nu gevat in doelstellingen op middellange en lange termijn: we moeten zoveel reduceren tegen 2030 om koolstofneutraal te zijn in 2050 en de klimaatopwarming te beperken tot twee graden tegen het eind van de eeuw. De meeste leiders die deze engagementen aangaan, weten dat ze dan al lang niet meer aan de macht of zelfs in leven zullen zijn. In 2099 zal niemand hen kunnen zeggen: hoe zat het met die doelstellingen? De Financial Times heeft de emissiedoelstellingen van bedrijven afgezet tegen de gemiddelde periode dat een CEO op post blijft. Een bedrijf als Lafarge wil tegen 2050 koolstofneutraal zijn, tegen dan zullen dertien CEO's de revue gepasseerd zijn. Zal CEO 12 zich gebonden voelen door de klimaatobjectieven van CEO 11? Of, stel dat Trump weer VS-president wordt in 2024, zal hij zich dan gebonden

voelen door de klimaatdoelstellingen van Biden? Ik vrees ervoor. En toch is verantwoordelijkheid een fundamenteel element van democratie en van het management van ondernemingen. Als je niet verantwoordelijk kunt worden gehouden voor de objectieven die je hebt gesteld, dan is de kans onbestaande dat je ze haalt. Als we alleen op middellange of lange termijn denken en geen pad uitzetten om daar te geraken, dan komt er van actie niets in huis. Daarom moeten we naast doelstellingen een duidelijk pad hebben. Dat is ook belangrijk om een samenleving in beweging te krijgen. We hebben mijlpalen nodig onderweg, collectieve en kleine overwinningen die aangeven dat we het samen kunnen. We moeten dus niet zozeer grote doelstellingen voor 2030, 2040, 2050 hebben, we moeten vooral weten wat we morgen zullen doen, overmorgen, volgende week, volgende maand, volgend jaar. Ook op lokaal niveau is dat zeer belangrijk. Als je je gemeenschap in beweging wilt krijgen, moet je een traject met haalbare ijkpunten uitzetten dat motiverend werkt.'

U wees al enkele keren op de rol van lokale besturen en het belang van lokale actie. Kunt u dat wat nader toelichten?

'Wereldwijd hebben veel democratisch verkozen regeringen andere prioriteiten dan het klimaat: de energiecrisis, de oorlog in Oekraïne, sociale problemen enzovoort. Ze moeten een compromis zoeken tussen verschillende partijen en doelstellingen. Het zijn grote schepen die je een beetje naar links of rechts kunt loodsen, maar de omvang van het manoeuvre dat ze voor het klimaat moeten maken is zeer moeilijk haalbaar. Onze representatieve democratie is in crisis, burgers hebben het gevoel dat hun stem niet meer gehoord wordt. De oplossing ligt bij lokale overheden, zij kunnen veel sneller ageren. Mensen voelen dat hun stem telt in de lokale democratie, dat ze via allerhande deliberatieve en par-

ticipatieve processen een zekere invloed hebben op de collectieve keuzes. Het lokale niveau is het niveau om van het gevecht tegen klimaatverandering een collectief, publiek project te maken. Als mensen die strijd niet zien als een zaak van opoffering, verlies en inperking, maar als een positief project met een duidelijk beeld van waar we met de wereld naartoe willen, zullen velen het omarmen en dan kan er echte verandering komen. Lokale overheden kunnen echt het verschil maken en dat collectieve project vormgeven. Nationale regeringen en Europa moeten het juiste wetgevende kader scheppen en sturen via onder meer hun fiscale politiek. De echte actie die dingen verandert, zal op lokaal niveau en bij de ondernemingen plaatsvinden. Zelfs kleine gemeenten kunnen kleine laboratoria zijn om praktijken te testen, om obstakels in beeld te brengen. Tegelijkertijd kunnen lokale besturen druk uitoefenen op nationale regeringen. Die laatste zijn veel te voorzichtig, ze denken dat er geen draagvlak is voor maatregelen. Steden en gemeenten kunnen de weg wijzen en tonen dat ze klaar zijn, samen met hun inwoners.'

Ziet u bij de burgers een evolutie in vergelijking met vijf jaar geleden?

'Absoluut. Vijf jaar geleden was klimaatverandering nog een nicheonderwerp. Nu zijn steeds meer mensen er zich van bewust dat het een transversaal thema is en dat veel politieke issues – ongelijkheid, migratie, vrede en veiligheid, publieke gezondheid – in belangrijke mate samenhangen met de klimaatverandering. Dat is de grootste verwezenlijking van de beweging die de jongeren op gang hebben gebracht.'

Bent u ondanks alles optimistisch?

'Ik stel me die vraag niet. Je moet elke dag werken, je moet alles geven. Dit is het moment dat ertoe doet. Ik wil later geen spijt hebben omdat ik meer had kunnen doen.' –

'Mensen voelen dat hun stem telt in de lokale democratie, dat ze via allerhande deliberatieve en participatieve processen een zekere invloed hebben op de collectieve keuzes. Het lokale niveau is het niveau om van het gevecht tegen klimaatverandering een collectief, publiek project te maken.'

Veilig de baan op dankzij de winterdienst van WERKERS. Deze winter ook in uw gemeente?

werkersinaaneming.be

WERKERS
IN AANEMING

Nog voor de school uit is

Hoe studenten binden aan jouw organisatie?

Nog voordat studenten de schoolbanken verlaten, moet je alle kansen grijpen om hen aan je organisatie te binden. Vaak zien de woonzorgcentra hun studenten verpleegkunde en/of zorgkunde na de eerste stage immers niet meer terug. Hoe kunnen ze de studenten behouden en ze een correct beeld geven van het werk dat ze kunnen uitvoeren? Zowel VitaS als Zorgbedrijf Rivierenland zet met vernieuwende projecten sterk in op de contacten met school en studenten.

Intercommunale VitaS baat ouderen- en thuiszorgvoorzieningen uit op vijf locaties in Limburg. Ze heeft al jaren een goed ontwikkelde stagewerking voor alle mogelijke functies binnen de organisatie en behaalde diverse keren het Q-stagelabel, een kwaliteitslabel voor stagebedrijven dat Voka Limburg toekent. In 2021 wilde VitaS nog een stap verder gaan en startte het met het project 'The learning bridge', een innovatieve samenwerkingsvorm tussen het werkveld en het onderwijs die gebruik maakt van nieuwe technologie zoals virtual reality (VR).

'We merkten al lang een wankele connectie tussen de scholen en het werkveld,' vertelt Chris Demulder, algemeen directeur van VitaS. 'Zo kwamen we op het idee om op termijn een leer-zorgafdeling op te richten. Toen we in gesprek gingen met de school, bleek dat ze daar met een vergelijk-

baar idee rondliepen. Ze wilden een skillslab opstarten en met virtual reality studenten handelingen beter laten inoefenen.' VitaS ging met de school in overleg om een plan te ontwikkelen om les te geven binnen de muren van het woonzorgcentrum, terwijl de bewoner toch centraal bleef staan. Het was een uitdaging om een leerklimaat in het woonzorgcentrum te creëren met aandacht voor de student en de stagementor en zeker ook voor de bewoner en zijn familie. De volgende uitdaging was alles regelen op het gebied van infrastructuur en materiaal. Gelukkig heerste er groot enthousiasme om dit allemaal samen op te bouwen.

Uiteindelijk stapten Campus FLX als school en het VitaS-woonzorgcentrum Reigersvliet uit Leopoldsburg ook nog mee in het project. Voor het aspect van de virtual reality schakelden ze de expertise van de PXL hogeschool in Has-

selt in. Extra financiële steun kwam er van Innovet. Zo kreeg het project 'The learning bridge' vorm, als een verbindingsbrug tussen meerdere domeinen in de zorg.

'Het was een grote uitdaging voor alle partners, maar stap per stap groeiden we erin,' merkt Chris Demulder op. 'Vóór de lessen in het woonzorgcentrum organiseerden we een speeddate tussen de leerlingen, de stage-mentoren en ook alle leidinggevenden

Chris Demulder:

'Aangezien de VR-techniek bij ons in huis was, konden onze eigen medewerkers ook nieuwe technieken inoefenen. Zo werd de connectie tussen de school en het werkveld steeds sterker. Medewerkers hadden ook meer het gevoel dat ze hun toekomstige collega's aan het opleiden waren in plaats van een zoveelste student.'

ZORBEDRIJF RIVERLAND

van het woonzorgcentrum. Zo konden zij al kennis maken. De studenten konden vragen stellen en ze deden dat ook gretig. Via inleefmomenten met de bewoners, zoals een gezamenlijk ontbijt, leerden ook die de studenten kennen.'

Zodra de lessen in het wzc gestart waren, groeide de interactie met de bewoners. 'In een bepaalde les moest een leerling toelichten hoe ze een baby ging verschoneren,' herinnert Chris Demulder zich met een glimlach. 'Een geïnteresseerde bewoner volgde de les mee en kwam algauw tussenbeide: "In onze tijd deden we het zo, wat jullie nu doen is wel anders." Zulke tussenkomsten voegen iets warm menselijks toe en verlagen de drempel tussen studenten en bewoners.'

Ook het oefenen met virtual reality was een succes. Zo'n les vertrok van een probleem op het werkveld. De studenten kregen eerst de theorie toegelicht. Vervolgens konden ze de handelingen veilig inoefenen dankzij deze moderne technologie. Eventuele fouten hadden immers geen gevolgen. Zodra ze een handeling onder de knie hadden, konden ze die tijdens hun stage in het echt toepassen met een mentor aan hun zijde. Ook

de mentor deed er voordeel bij: 'Aangezien de VR-techniek bij ons in huis was, konden onze eigen medewerkers ook nieuwe technieken inoefenen. Zo werd de connectie tussen de school en het werkveld steeds sterker. Medewerkers hadden ook meer het gevoel dat ze hun toekomstige collega's aan het opleiden waren in plaats van een zoveelste student. We voelden ook dat de studenten met meer zelfvertrouwen en motivatie aan de stage begonnen.'

Experiment geslaagd dus. Alle partijen geloven in de manier van werken en willen ze uitbreiden en ook inzetten bij nieuwe medewerkers. 'We willen dit traject ook op andere campussen opstarten en er andere disciplines zoals haartooi bij betrekken. We zijn ervan overtuigd dat we hiermee de ouderenzorg een positiever imago geven en hopen ook het volwassenenonderwijs en het hoger onderwijs mee te krijgen in dit project. We merken ook dat het studenten overtuigd heeft om voor werk bij ons te kiezen. Inzet op technologie trekt jongeren aan,' besluit Chris Demulder.

VITAS

VITAS

VITAS

ZORGBEDRIJF RIVIERENLAND

Zorgbedrijf Rivierenland

Ook Zorgbedrijf Rivierenland, actief in de regio Mechelen en Sint-Katelijne-Waver, gelooft dat stagiairs de toekomst zijn. Ze investeren daarom sterk in hun stagebeleid. Hiervoor gingen zij in overleg met alle stagescholen rond Mechelen met een HBO5-opleiding verpleegkundige en met de bacheloropleiding.

‘Uit deze gesprekken bleek dat studenten verpleegkunde binnen het woonzorgcentrum vaak de basiszorgtaken kregen aangeleerd,’ vertelt Anne Spruyt, stafmedewerker kwaliteit, zorgbeleid en vorming bij het Zorgbedrijf Rivierenland. ‘De stagiairs lopen mee met een zorgkundige die hen de basistaken leert, bijvoorbeeld hoe je iemand moet wassen, want er zijn stagiairs die dit nog niet gedaan hebben wanneer ze bij ons starten. We hebben tijdens dit project geleerd dat we hen veel sneller mee moeten sturen met onze verpleegkundigen. Zo kunnen ze zien wat zo’n verpleegkundige allemaal kan en doet: wondzorg, overleg met de dokter en familie, ondersteuning bij een ziekenhuisopname of bijstaan bij een overlijden. Ook in hun eerste stage laten we stagiairs, als ze dit zelf wensen, een late dienst of een nacht meewerken waar zij enkel de verpleegkundige taken meevolgen.’

Door deze nieuwe manier van werken is de aandacht voor de opstart van een stagiair gegroeid. Vroeger begonnen ze hun eerste stagedag met de ochtendbriefing en ze waren vertrokken in de ochtenddrukte. Nu komen ze iets later in de voormiddag zodat er tijd is om te overleggen en wederzijdse verwachtingen te bespreken. Er is ook meer aandacht voor de evaluatie van de studenten. ‘Elke medewerker die met een stagiair samenwerkt, niet enkel de stagementor, geeft dagelijks kort feedback. Heeft een stagi-

Anne Spruyt:

‘We hebben tijdens dit project geleerd dat we stagiairs veel sneller mee moeten sturen met onze verpleegkundigen. Zo kunnen ze zien wat zo’n verpleegkundige allemaal kan en doet: wondzorg, overleg met de dokter en familie, ondersteuning bij een ziekenhuisopname of bijstaan bij een overlijden.’

air bijvoorbeeld de ochtendzorg met een collega opgenomen, dan verwachten we dat deze collega feedback geeft over het dagelijkse werk,’ licht Anne Spruyt toe. ‘Zo volgt iedereen uit het team de studenten mee op. Studenten zijn immers de collega’s van morgen. We beschouwen hen ook tijdens de stage als gelijkwaardige collega’s.’

Met één HBO5-school zette Zorgbedrijf Rivierenland een leer-zorgtraject op. De manier van werken was al vertrouwd van in ziekenhuizen, maar Rivierenland wilde dit nu ook uittesten in het woonzorgcentrum. In twee van de vier wzc’s van het zorgbedrijf nemen vier studenten verpleegkunde na twee weken alle verpleegkundige taken over. Ze organiseren hun werk zelf, nemen alle ploegdiensten voor hun rekening en werken samen met de andere disciplines. Natuurlijk blijft de mentor altijd in de buurt en behouden zorgkundigen hun eigen taken. Na twee weken inwerktijd nemen ze de totale werking van acht bewoners over voor twee weken. Ze organiseren alles zelf: de briefing, de medicatie, contacten met de arts en familie, telkens met de mentor op de achtergrond. Ook de functie van de mentoren wijzigt hierdoor. Om hen hierop voor te bereiden kregen zij van-

uit de school drie halve dagen opleiding. Bepaalde competenties die de studenten moeten beheersen, werden voor de mentoren nog eens herhaald. Ze kregen tips over hoe ze studenten kunnen aanspreken en hoe ze op maat feedback kunnen geven. Het project gaat nu in januari van start.

Een gedegen opleiding die gebruikmaakt van de mogelijkheden van tegenwoordig, heeft op zich al alleen maar voordelen. Maar door de samenwerking tussen de opleiding en de zorgsector zelf creëer je ook een band die kan tellen. Ze laten elkaar niet meer zo makkelijk los. ‘Stagiairs zijn voor ons potentiële nieuwe werknemers. We willen hen dan ook zo snel mogelijk in onze organisatie inschakelen als medewerker,’ getuigt Anne Spruyt. ‘Na hun stage kunnen ze bij ons al aan de slag als jobstudent, gewoon in de loop van het jaar of tijdens de vakanties. Door hen alle aspecten van verpleegkunde binnen het woonzorgcentrum te tonen hopen we ook dat meer jongeren voor de ouderenzorg kiezen. En dat ze daarna vlot bij ons aan de slag kunnen en willen gaan.’—

JOKE VANDEWALLE

VVSG-stafmedewerker gezinszorg

7^e EDITIE

HET BEVOEGDE OCMW EN DE FINANCIERING

Door Pieter Geens en Lien Van den Brande

Het handboek 'Welk OCMW is bevoegd' werd **grondig herwerkt door twee nieuwe auteurs**. De inhoud gaat in hoofdzaak over 'de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de OCMW's', maar de titel werd aangepast naar het meer concrete 'Het bevoegde OCMW en de financiering'.

Deze publicatie is een **juridische en praktische handleiding** voor OCMW-medewerkers. Aan de hand van voorbeelden worden de (territoriale) **bevoegdheidsregels** van de wet van 2 april 1965 ontleed en toegepast. Ook de procedure **bevoegdheidsconflicten** (met modelbrieven) wordt uitgebreid besproken. In welke gevallen (en volgens welke procedure) een OCMW de verleende steun kan **terugvorderen** van een ander OCMW of van de federale overheid komt aan bod in een apart deel.

Hoewel de wet enkel moet worden toegepast tussen een burger en een OCMW komen ook de relaties van het OCMW met **andere hulporganisaties** (CAW, woonzorgcentra, ziekenhuizen ...) aan bod. Deze externe partners hebben er immers ook belang bij om te weten welk OCMW de cliënt zal opvolgen en hoe de kosten betaald zullen worden.

AUTEURS

Pieter Geens en Lien Van den Brande zijn jurist bij het lokaal bestuur van Heist-op-den-Berg. Ze onderzoeken samen met maatschappelijk werkers van het OCMW de bevoegdheid voor nieuwe steunvragen. Door kennis van het werkveld schetsen ze in dit boek de toepassing van de regels in de praktijk en geven ze veel tips.

HET BEVOEGDE OCMW EN DE FINANCIERING

Auteurs: Pieter Geens en Lien Van den Brande
ISBN (print): 9782509041647

Meer info & bestellen:
www.politeia.be

Met ouderenparticipatie inzetten op zorgzame buurten

Eind 2021 sloegen de VVSG, de Vlaamse Ouderenraad en de Vrije Universiteit Brussel de handen in elkaar om verder in te zetten op ouderenbeleidsparticipatie. Samen organiseren we uitwisselings-sessies om aan een zorgzame buurt te bouwen. Tijdens het labo ouderenbeleid gaan schepenen en ambtenaren voor ouderenbeleid in gesprek met leden van de lokale ouderenraden.

Het labo ouderenbeleid mikt op een heterogene samenstelling om zo de discussies nog meer diepgang te geven. De helft van de deelnemers zijn ouderen en de andere helft zijn medewerkers en schepenen uit de lokale besturen. Samen behandelen ze een hele resem thema's. Zo kwamen 'een warme en solidaire buurt' en 'participatie en co-creatie' al aan bod. De laatste sessie van 2022 stond in het teken van eenzaamheid. Telkens starten onderzoekers van de VUB met de theoretische onderbouw en daarna gaan we in gesprek met de deelnemers om goede praktijken, vernieuwende ideeën en uitgesproken meningen over de problematiek in kwestie te verzamelen. En deze formule slaat aan: zowel in Gent als in Leuven waren de sessies al snel volzet.

Eenzaamheid onder de loep

Eenzaamheid bestrijden blijft voor veel lokale besturen een grote uitdaging. In 2021 verstuurde de VVSG samen met de VUB een enquête naar de lokale besturen. Meer dan 60%

van hen gaf te kennen ondersteuning nodig te hebben om projecten tegen eenzaamheid op te zetten. Want besturen ondervinden dat het heel moeilijk is om hun eenzame inwoners te bereiken, terwijl 75% ervan het net belangrijk vindt om eenzaamheid op lokaal niveau tegen te gaan. Maar daarvoor zijn er meer professionals nodig met expertise, kennis en methodieken, zo blijkt uit deze enquête.

De deelnemers van het labo ouderenbeleid bogen zich ook over deze problematiek. Vanuit de VUB lichtte onderzoekster Hannelore Stegen een aantal begrippen toe. 'Eenzaamheid is een subjectief gevoel. Het gaat over het al dan niet missen van sociale relaties,' vertelde Hannelore. 'Sociaal isolement is daarentegen veel objectiever te bepalen. Dit gaat immers over het al dan niet hebben van een ondersteunend netwerk. We zien ook verschillende types van eenzaamheid. Bij sociale eenzaamheid ervaart de oudere een tekort van een bredere kring van sociale relaties, terwijl bij emotionele een-

zaamheid er nauwe, intieme relaties gemist worden. Existentiële eenzaamheid vormt een onvermijdelijk deel van het leven: de zelfconfrontatie. Ze drijft een innerlijk proces van twijfel en onzekerheid aan. Momenteel wordt er nog verder onderzoek gevoerd naar een vierde type: de positieve eenzaamheid. Hier gaat de oudere zich vrijwillig terugtrekken van sociale contacten om zich te richten op reflectie, meditatie, geloof.'

Ten slotte werden ook mogelijke risicofactoren toegelicht. Deze werden onderverdeeld in structurele, individuele en ruimtelijke risicofactoren.

Ondersteuning en ontmoeting

Wat kun je nu als lokaal bestuur doen in die strijd tegen eenzaamheid? Nogal wat besturen zetten initiatieven op in verband met zorgzame buurten. Dit zijn waardevolle acties, want je kunt er ondersteuningsnetwerken mee ontwikkelen en problemen mee detecteren. De stad Brugge stapte daarom mee in het proefproject 'compassionate community'. Met dit concept wil men een samenleving creëren waarin men de capaciteit en kennis heeft om zorg te verlenen aan de inwoners in hun omgang met ziekte, de dood en het ervaren van verlies. Tegelijk wil men werken aan de maatschappelijke uitdagingen die hiermee gepaard gaan (zoals eenzaamheid).

Maar ook inzetten op ontmoeting tussen jong en oud loont de moeite. De seniorenraad van Lier zet bijvoor-

VLAAMSE OUDERENRAAD

Besturen ondervinden dat het heel moeilijk is om hun eenzame inwoners te bereiken, terwijl 75% ervan het net belangrijk vindt om eenzaamheid op lokaal niveau tegen te gaan.

Labo ouderenbeleid

Labo ouderenbeleid zorgt ervoor dat je telkens met een rugzak vol goede praktijken, tips en nieuwe informatie naar huis gaat. Elke keer komen er andere thema's aan bod. De deelnemers krijgen inspiratie om met hernieuwde motivatie aan de slag te gaan. Lotte Vreys, schepen voor senioren in de gemeente Mol, verwoordde het als volgt: 'Door naar het labo ouderenbeleid te komen hoor en voel je wat er rond een topic leeft in andere gemeenten. Door deze uitwisseling keer je steeds huiswaarts met hernieuwde positieve energie om hiermee aan de slag te gaan. Ik neem volgend jaar zeker opnieuw deel.'

Ben je zelf ook geïnteresseerd om in 2023 deel te nemen aan het labo ouderenbeleid? Inschrijven kan via het kennisnetwerk. Voor meer info kun je altijd contact opnemen met sam.vanhuynegem@vvsq.be.

beeld in op intergenerationeel werken, waarbij ze jongeren met thuiswonende ouderen samenbrengen om de digitale kloof te verkleinen. Hiervoor organiseren ze computerlessen in het jeugdhuis, wat ouderen aanspoort om uit hun huis

te komen. Een ander voorbeeld komt uit Sint-Katelijne-Waver. Onder de naam 'zoete inval' stellen ze daar een publiek gebouw open waar ouderen op woensdagmiddag kunnen samenkomen bij een kop koffie. Kinderen en kleinkinderen sprin-

gen er dan ook vaak binnen. Zo bouwt de gemeente mee aan een warme sfeer. —

SAM VANHUYNEM

VVSG-stafmedewerker ouderenbeleid

"Brengt het nieuwe jaar toch een bouwshift en gaat stikstof, het vergunningenbeleid bepalen en op welke manier?"

GSJ advocaten deelt haar kennis

Al bijna 40 jaar is GSJ de **juridische partner van steden en gemeenten** en is het kantoor bijzonder geplaatst om ook uw bestuur bij complexe aangelegenheden bij te staan.

Achter elk dossier dat GSJ behandelt, staat een team van **65 gespecialiseerde advocaten**.

Neem contact met ons op via **+32 (0)3 232 50 60** of info@gsj.be. Wij helpen u graag verder.

Borsbeeksebrug 36 bus 9, 2600 Antwerpen • T +32 (0)3 232 50 60 • info@gsj.be • www.GSJ.be

Werken aan een inspirerende leesomgeving in de kinderopvang

Een kinderdagverblijf en een bibliotheek die elkaar versterken om tot een inspirerende leesomgeving te komen, dat is het opzet van het Boekstart-traject dat volgend jaar voor de derde keer wordt georganiseerd. Kinderdagverblijf De Witte Wolk in Lier deed mee aan de eerste editie en plukt daar vandaag volop de vruchten van.

In februari 2020 startte Boekstart als een experiment en ondertussen staat alles klaar voor de derde editie die in mei wordt afgetrapt. Tijdens het traject 'Een inspirerende leesomgeving in de kinderopvang' wil Iedereen Leest samen met VCOK (Vormingscentrum Opvoeding en Kinderopvang) medewerkers van kinderdagverblijven helpen bij het opzetten van een structurele voorleeswerking in hun kinderdagverblijf. Medewerkers in de kinderopvang spelen immers een doorslaggevende rol in het leven van jonge kinderen, en dus ook in hun eerste contacten met boekjes en hun verdere (taal)ontwikkeling en leesvaardigheid.

'Heel concreet start het al met welke boeken aantrekkelijk zijn voor jonge kinderen,' vertelt Kristof Van Hoof, voorleescoördinator in de Witte Wolk. 'We hebben ons boekenaanbod in de Witte Wolk uitgebreid met allerlei soorten boeken. Vóór het traject hadden we heel veel dezelfde boekjes. Nu is er echt veel meer variatie en zijn er ook zwart-witboekjes en stoffen boekjes.'

Stilzitten en luisteren

Het boekenaanbod zelf is niet het enige wat telt, het traject besteedt ook aandacht aan de voorleesontwikkeling van jonge kinderen en aan het belang van interactieve voorleesvaardigheden. Niet iedereen voelt zich immers meteen comfortabel bij het voorlezen aan baby's en peuters. 'Het feit dat het kind baas is van het boek, is voor heel wat collega's wenen,' vertelt Kristof Van Hoof. Verkleed als voorleesman, met koffer en hoed, gaat hij op bezoek in elke leefgroep om de kinderen op kleine voorleesmomenten voor verschillende leeftijden te trakteren. 'Terwijl ik voorlees, wil ik natuurlijk ook mijn andere collega's inspireren over hoe ze kunnen voorlezen, welke fijne boeken er zijn en hoe ze kinderen kunnen meeslepen. Veel collega's vinden het moeilijk als kinderen babbelen tijdens het voorlezen, of niet stil kunnen

zitten en zelfs rondlopen. Ik probeer hen te laten zien dat dat allemaal niet erg is, en geef tips over hoe je de kinderen opnieuw in het verhaal kunt betrekken. Boekjes gebruiken met onderwerpen die ze herkennen uit hun leefwereld, werkt zo goed. Dat vind ik altijd heel dankbaar.'

Ideeën stelen

Als voorleescoördinator is Kristof Van Hoof verantwoordelijk voor heel het voorleesgebeuren in de Witte Wolk. Tijdens het traject worden de kinderdagverblijven gestimuleerd om iemand als voorleescoördinator aan te duiden. In de Witte Wolk was het snel duidelijk dat dat Kristof Van Hoof zou zijn. 'Kristof was al voorleesman voordat we aan het traject begonnen,' vertelt coördinator Hildegard Raeymakers. 'Hij doet dat heel goed én heel graag. Nu komt er ook een stuk verantwoordelijkheid bij die rol. Hij verzorgt het boekenaanbod van de crèche en werkt het voorleesplan uit. Hij probeert de collega's ook zoveel mogelijk mee te krijgen in ons voorleesverhaal en waakt erover dat we de ambities van ons voorleesplan ook echt kunnen uitvoeren.'

'Eigenlijk zijn we vaak de hele dag door aan het voorlezen tegenwoordig,' vult Kristof Van Hoof aan. 'Wanneer er even een moment is waarop een deel van de kinderen rustig aan het spelen is, grijpen we naar een boek voor een baby of peuter. We zien veel meer de mogelijkheden van wanneer en waar je allemaal kunt voorlezen. Soms lezen we nog voor tijdens een ophaalmoment. Dat werkt ook goed, want dan zien ouders hoe we voorlezen en pikken ze daar vaak nog iets van mee voor thuis.'

Als coördinator van het kinderdagverblijf heeft Hildegard Raeymakers samen met Kristof Van Hoof het hele traject doorlopen. 'Ik vond het echt heel erg boeiend. We hebben heel veel informatie gekregen over welke boekjes er allemaal zijn, maar ook – en vooral – hoe je

Kristof Van Hoof:
'We zien veel meer de mogelijkheden van wanneer en waar je allemaal kunt voorlezen. Soms lezen we nog voor tijdens een ophaalmoment. Dat werkt ook goed, want dan zien ouders hoe we voorlezen en pikken ze daar vaak nog iets van mee voor thuis.'

inspirerend met boekjes kunt werken. De bibliotheken en de kinderdagverblijven hebben elkaar tijdens het traject echt geïnspireerd en gestimuleerd. We hebben veel ideeën opgedaan, omdat we ook de andere kinderdagverblijven hoorden vertellen over wat zij zoal doen. We zijn met heel wat dingen aan de slag gegaan en hebben alles in een voorleesplan gegoten.'

En wat met de bibliotheek?

Het traject gaat niet enkel over het voorlezen zelf, maar zet ook de samenwerking met de lokale bibliotheek bewust in de verf. Een afgevaardigde van de bibliotheek woont ook een online lerend netwerk bij om heel concreet samen na te denken over de leesomgeving in de

Hildegard Raeymakers:
'De bibliotheken en de kinderdagverblijven hebben elkaar tijdens het traject echt geïnspireerd en gestimuleerd. We hebben veel ideeën opgedaan, omdat we ook de andere kinderdagverblijven hoorden vertellen over wat zij zoal doen.'

STEFAN DEWICKERE

Praktisch

Het traject start met de **Boekstart**-vorming 'Interactief voorlezen aan baby's en peuters'. Je maakt kennis met de (voor)leesontwikkeling van baby's en peuters en ontdekt welke boeken geschikt zijn om voor te lezen. Je leert de principes van interactief voorlezen en oefent ze in de praktijk.

Je sluit aan op een van de **Boekstart**-vormingen in Antwerpen (4 mei), Brussel (11 mei) of Gent (11 mei), telkens van 9 tot 16 uur.

15 juni:

Online Lerend Netwerk 1 - Samen met de bibliotheek belichten we de bouwstenen van een inspirerende leesomgeving en brengen we de situatie in jouw kinderopvang in kaart.

14 september:

Online Lerend Netwerk 2 - We bespreken de rol van een voorleescoördinator en begeleiden je bij de opmaak van een voorleesplan.

19 oktober:

Slotmoment in het ABC-huis [Art Basics for Children] - We gaan op een zeer inspirerende locatie uitgebreid in op eigen ervaringen en effecten in ieders werking. We denken samen na over hoe je ook op lange termijn werk kunt blijven maken van een inspirerende en rijke leesomgeving bij jou in de opvang. We nodigen voor dit netwerk ook de lokale bibliotheken uit.

Tussen de verschillende sessies krijg je opdrachten die je samen met je team kunt opnemen. Tijdens de lerende netwerken wisselen we hierover ervaringen uit. De lerende netwerkmomenten duren maximaal twee uur.

De prijs van het traject bedraagt 100 euro per kinderdagverblijf. Eén coördinator en één kinderbegeleider kunnen samen het volledige traject doorlopen.

Inschrijven?

Stuur een mailtje naar info@boekstart.be voor alle info en de inschrijvingslink!

LUCAS DENWELAERE

Roxanne Goossens:
'Ik vind de Boekstart-werking gewoon een heel erg belangrijk onderdeel van onze bibliotheekwerking. Daar planten we echt zaadjes.'

kinderopvang en over welke rol de bibliotheek daarin kan spelen.

Roxanne Goossens van de bibliotheek van Lier is ervan overtuigd dat samenwerken met kinderdagverblijven belangrijk is voor bibliotheken. 'Een kinderdagverblijf heeft een vertrouwensband met ouders van jonge kinderen. Zij geven enorm veel mee. Als zij zeggen dat inzetten op taalvaardigheid en samen boekjes lezen, ook voor de gezelligheid, belangrijk is voor kinderen, is dat heel waardevol. Daarom wil ik extra inzetten op de samenwerking met kinderdagverblijven en hen echt ondersteunen waar mogelijk. Het traject heeft me daarvoor trouwens een hele goeie houvast gegeven. In die zin dat ik nu veel beter weet wat wij te bieden hebben en hoe een kinderdagverblijf werkt. We willen het graag uitbreiden naar meer kinderdagverblijven

in Lier. Daarnaast kijk ik bij alles wat we organiseren in de bibliotheek hoe we Boekstart erbij kunnen betrekken. Ik vind de Boekstart-werking gewoon een heel erg belangrijk onderdeel van onze bibliotheekwerking. Daar planten we echt zaadjes.'

'De samenwerking met de bibliotheek hier loopt echt als een trein,' sluit Kristof Van Hoof af. 'Als ik bijvoorbeeld boekjes over een bepaald thema zoek, dan stuur ik een mailtje naar Roxanne en de volgende dag ligt alles meestal al klaar. Bovendien laat ze ons ook altijd weten als er iets voor baby's of peuters wordt georganiseerd in de bibliotheek, en dan gaan we daar ook graag naartoe. Super zo!'

LOTTE BAERT

communicatieverantwoordelijke Boekstart

Publieke kinderopvang versterken via Trofee-trajecten

Goede kinderopvang doet veel meer dan kinderen opvangen en verzorgen. Elk kind de kans geven om te groeien en bloeien, dat is de pedagogische functie van kinderopvang. Via de Trofee-trajecten biedt de VVSG kinderopvanginitiatieven daarvoor een intensieve tweejarige procesbegeleiding van een externe partner. De Koekendoos in Deurne heeft er al ervaring mee.

Het begon allemaal in 2021 bij de inschrijving voor het Trofee-traject 'Leren op de werkvloer: werk maken van de educatieve dimensie'. De educatieve dimensie, dat is taalstimulering en een actief-stimulerende begeleidershouding. Het hele team van de Koekendoos zette er zijn schouders onder. Ondanks vele hobbels onderweg zetten ze grote stappen vooruit. Kinderen én kinderbegeleiders in de Koekendoos krijgen nu regelmatig nieuwe en uitdagende materialen in een te gekke samenstelling.

Iedereen vormde binnen zijn functie en opdracht een schakel om het traject te doen slagen. Met de pedagogisch coach erbij was blijvende ondersteuning en opvolging verzekerd. Iedereen dacht mee na, deed voorstellen, was kritisch, testte uit. De verantwoordelijken supporterden, luisterden naar opmerkingen, maar moedigden ook aan om dingen uit te proberen. De coördinator bleef zoeken naar manieren om de educatieve dimensie te realiseren. De trajectbegeleider-pedagogisch coach ontwikkelde materialen, begeleidde op de werkvloer en liet zien hoezeer de kinderen genoten. De begeleiders testten alles enthousiast uit, en het team raakte meer en meer overtuigd. Ruimtes werden heringericht en iedereen reflecteerde mee om

maximaal in te zetten op de educatieve dimensie.

Blijven proberen

Een traject kan pas slagen als iedereen meewerkt, maar ook zijn grenzen aangeeft. Er viel een onverwachte pauze in het project in de Koekendoos, maar daarna ging iedereen vol goede moed opnieuw van start. Toen braken er lastige tijden aan: kinderbegeleiders vielen uit, de opvang was genoodzaakt vroeger te sluiten... De educatieve dimensie verloren ze niet uit het oog, maar het project verschoof wat naar de achtergrond.

Ook de verantwoordelijken hadden dit zeer goed begrepen en beschermden hun team. Na een half jaar keerde de rust terug en het kriebelde bij het hele team, ondertussen bijgestaan door een pedagogisch coach. Alle betrokkenen maakten samen een nieuw projectplan op, op maat van de nieuwe situatie. Er kwamen meer kinderen naar het kinderdagverblijf, dus waren er grotere groepen en verschillende nieuwe collega's. Meer kinderen, meer speelplezier, vonden ze in de Koekendoos. De ruim-

tes waren eerder al onder handen genomen, maar er konden nog wat kleine speelplekken bij waar kinderen kunnen experimenteren. En kijk, de speelcarroussel was geboren! De speelcarroussel is een manier om kinderen telkens iets anders, nieuws, uitdagends, spannends aan te bieden. Materiaal of activiteiten in kleine hoeveelheden en verspreid over de ruimte in verschillen-

de kleine mandjes. Doordat het kleine speeleenheden zijn, is er een veel diverser aanbod en kun je ook makkelijker wisselen en opruimen. De kinderen verspreiden zich ook meer en dat is prettig, wanneer je een grote groep hebt.

Ook nu staat de samenwerking weer centraal. De verantwoordelijken benadrukken hoe belangrijk het is deze nieuwe werkwijze uit te testen en vragen regelmatig naar de ervaringen. De pedagogisch coach haalt al eens een nieuw mandje voor de dag en probeert het samen met de kinderbegeleiders uit. Het team geeft feedback en gaat op zoek naar de mandjes die het best aanslaan. —

HILDE VAN RIE

VVSG-stafmedewerker kinderopvang

Dit project, onder de noemer 'Trofee', kan gratis aangeboden worden dankzij financiering uit het VIA4-akkoord publieke sector 2011-2015. Het VIA4-akkoord is een Vlaams intersectoraal akkoord voor de openbare socialprofitsector dat werd afgesloten tussen de VVSG vzw, de drie erkende vakbonden en de Vlaamse regering.

TROFEEDAG
26 JANUARI 2023

UITNODIGING

Wil jouw team ook een Trofee?

Kom dan zeker naar onze Trofee-dag en maak er kennis met de nieuwe Trofee-trajecten: 'Verbindend communiceren', 'Reflectieve vaardigheden' en 'Van IBO naar kleuteropvang met het kwaliteitslabel'.

KOM JE OOK?

Dat doet ons plezier!
Inschrijven, dat kan hier:
<https://opleidingen.vvsg.be/trofeedag>

Schrijf je in vóór 16 januari 2023

Meer info?
ellen.wendelen@vvsg.be of
ilse.lambrechts@vvsg.be

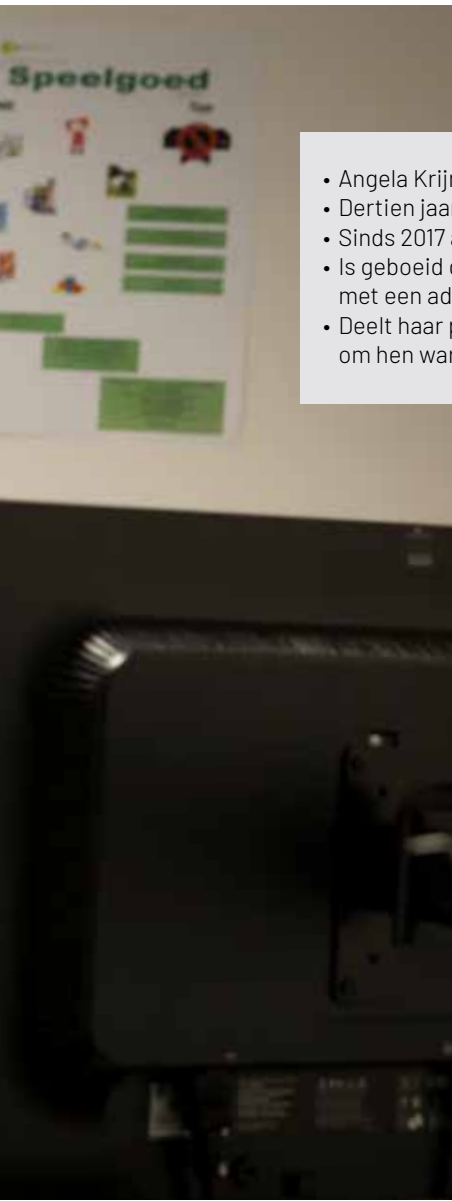

Angela Krijnen

Dat schakeltje dat iemands leven weer op de rails krijgt

Toen Angela Krijnen haar diploma sociaal werk op zak had, wist ze nog niet meteen wat ze wou gaan doen. Ondertussen staat ze ruim dertien jaar met veel overtuiging in de OCMW-praktijk, waarvan de laatste vijf jaar in Leuven. 'Maatschappelijk werkers hebben toegang tot een brede arbeidsmarkt,' zegt ze. 'De mogelijkheden zijn zo talrijk: van OCMW tot in een school of zelfs in een bank. Maar toen ik met een vervangingscontract voor twee weken bij een OCMW begon, merkte ik dat de combinatie van het contact met cliënten enerzijds en het administratieve luik anderzijds me heel goed lag. Ik wist toen dat ik hierin door zou gaan.'

Wat het verschil maakte met een eerdere stage als student bij een initiatief voor beschut wonen, met psychiatrische patiënten met langdurige problematieken, was het gevoel dat ze nu meer concreet iets kon betekenen voor cliënten. 'Als maatschappelijk werker kan ik er bijvoorbeeld voor zorgen dat mijn cliënten al hun rechten kennen en er gebruik van maken,' legt Angela uit. 'Ik bekijk hun situatie in haar verschillende aspecten en ga na wat er kan verbeteren: hebben we de financiële situatie al in orde, en wat kunnen we daarna doen? Kan ik tegelijk al beginnen werken aan het emotionele welzijn van de cliënt en regelen dat hij of zij bij een psycholoog terecht kan? En zo werken we systematisch verder.' Haar kijk op en ervaringen met sociaal werk bij het OCMW geeft ze sinds enkele jaren ook mee aan hogeschoolstudenten in een praktijkgerichte les. Dat is iets wat Angela niet alleen prettig, maar ook belangrijk

- Angela Krijnen:
- Dertien jaar OCMW-maatschappelijk werker
- Sinds 2017 aan de slag bij OCMW Leuven
- Is geboeid door de combinatie van concrete hulp aan cliënten met een administratief luik van rechten en regelgeving
- Deelt haar praktijkervaring graag met studenten en stagiairs om hen warm te maken voor sociaal werk bij het OCMW

STEFANDEWICKERE

vindt. 'Er is een acuut tekort aan maatschappelijk werkers bij de OCMW's, we moeten meer mensen warm maken voor sociaal werk,' zegt ze. 'Ik probeer elk jaar ook een à twee stagiairs te begeleiden. De kans is immers groot dat iemand na een stage al min of meer is ingewerkt en wil blijven.'

De praktijk van de maatschappelijk werker is rijk aan dagelijkse contacten en samenwerking, zo blijkt al snel uit het relaas van Angela. 'Je komt in contact met mensen uit alle geledingen van de samenleving. In de eerste plaats zijn dat de cliënten, mensen in nood die dat laatste vangnet nodig hebben. Om zo'n persoon te helpen en weer in verbinding te brengen met de maatschappij, moet je heel veel andere mensen contacteren: huisartsen, advocaten, tandartsen, diverse hulpverleners, zorgverstrekkers enzovoort. Die aansluiting voor de cli-

ent mee helpen realiseren of herstellen is heel boeiend, en de contacten die dat met zich brengt, zijn dat evenzeer. De cliënten zelf zijn ook heel verschillend: dat gaat van de dakloze die niets heeft, tot de zelfstandige wie het financieel altijd voor de wind ging maar die nu in moeilijkheden is geraakt en even hulp nodig heeft.'

Samenwerking is er in alle vormen en formaten en creëert een gelaagd netwerk rond de maatschappelijk werker en de cliënt, stipt ze aan. 'Op het microniveau werk je met de cliënt in zijn of haar eigen context, samen met de familieleden, naaste vrienden en samenwonenden. Regelmatig huisbezoek is wat dat betreft waardevol als aanvulling op de consultaties op kantoor, omdat je dan zaken opmerkt die je anders zouden ontglippen en waardoor je gericht hulp kunt verlenen.' Zoals die keer dat ze ter plaatse moest vaststellen dat de douche van een cliënte stuk was; de vrouw had er nooit iets van verteld en ze bleek zich al enkele maanden te behelpen met een waterkoker. 'Op het zogenaamde mesoniveau begeef je je in de buurt waar de cliënt woont, met de hulpverleners die daar al aanwezig zijn, de school waar de kinderen naartoe gaan enzovoort,' vervolgt Angela. 'Het macroniveau is waar de wet- en regelgeving spelen.' Met die regelgeving botsen maatschappelijk werkers al eens. 'Op het terrein duiken er soms hinderpalen op tussen regelgeving en hulpverlening aan de cliënt,' weet ze. 'Waar we beleidsmatige verbeterpunten en oplossingen zien, proberen we dat aan te kaarten, zowel lokaal als op Vlaams of federaal niveau. Die signaalfunctie is toch ook een wezenlijk onderdeel van het maatschappelijk werk.'

De drijfveer in het werk van Angela, én datgene waar ze het meest voldoening uit haalt, kwam al even ter sprake. Het gaat over de mogelijkheid om mensen concreet te helpen. 'Ik ben me er tegelijk van bewust dat wij met het OCMW ook maar een schakel zijn,' bedenkt ze. 'Maar dat kan dan net dat schakeltje zijn dat iemand nodig heeft om zijn leven weer op de rails te krijgen en aansluiting te vinden bij de maatschappij. Die gedachte doet deugd, ook al blijft het een zaak van vallen en opstaan, en lukt het bij de ene cliënt gemakkelijker dan bij de andere.' Eén factor die het werk in het bijzonder uitdagend en bijwijlen ook moeilijk maakt, is volgens Angela de groeiende complexiteit van de samenleving. 'Tegenover een toenemende diversiteit aan mensen die we kunnen helpen, staat ook een stijgende hoeveelheid informatie die je als maatschappelijk werker moet verwerken en beheersen,' legt ze uit. 'Dat maakt mij en de collega's soms wat ongerust, we willen immers alles zo goed mogelijk blijven doen. Je moet bijvoorbeeld opletten bij het toekennen van een financiële steun aan mensen met bepaalde verblijfsstatuten, want die risico's daardoor in sommige gevallen hun verblijf kwijt te raken. Als je in zulke gevallen alle regels niet goed nakijkt, kan dat onaangename gevolgen hebben voor de persoon in kwestie. Een cliënt met schulden die van ons een verkeerd afbetalingsplan krijgt vastgelegd, kan zijn financiële situatie nog zien verslechteren. Die groeiende complexiteit van situaties en regelgeving de baas blijven is echt een uitdaging voor de toekomst.' —

PIETER PLAS
hoofdredacteur Lokaal

agenda

ontdek meer
opleidingen op
www.vvsg.be/opleidingen

januari - februari

Opleiding tot integriteitscoördinator - Volledig traject

Brussel start 11 januari *

De opleiding is bedoeld voor alle medewerkers van lokale besturen die zich willen engageren voor de ontwikkeling en implementatie van het integriteitsbeleid binnen de eigen organisatie.
vvsg.be/opleidingen

Opleiding tot Integriteitscoördinator - Module 1: Integriteit - De basis Brussel 11 januari

In deze driedaagse module maak je kennis met achtergronden en ontwikkelingen van integriteit en organisaties. Je kijkt naar jezelf als een veranderingsagent die complexe interventies uitvoert of begeleidt in jouw organisatie. De module verschaft inzicht in de basisbeginselen van het integriteitssysteem, de betekenis daarvan voor jouw organisatie en de specifieke functie van integriteitscoördinator.
vvsg.be/opleidingen

Meer vissen in de vijver - zorg en gezondheid: infosessie troeven op tafel Online 13 januari *

Welke troeven kan een lokaal bestuur uitspelen om 'meer vissen in de vijver' te krijgen? De tool 'Troeven op tafel' helpt je om ze in kaart te brengen op het gebied van werkgeversbelofte, medewerkers als ambassadeur en je sterkten als werkgever. We bespreken deze elementen, wisselen erover van gedachten met de groep en bekijken hoe je hiermee aan de slag gaat in je eigen organisatie.
vvsg.be/opleidingen

Kinderopvang Go-Cart - Basisvorming voor startende verantwoordelijken: Thema Opvanglandschap Gent 16 januari *

Als verantwoordelijke word je dagelijks geconfronteerd met de complexiteit van je werk en leer je met vallen en opstaan. Het Steunpunt Kinderopvang van de VVSG zet in op intensieve ondersteuning. Met het starterstraject bouw je een netwerk op met andere startende verantwoordelijken én medewerkers van het Steunpunt Kinderopvang.
vvsg.be/opleidingen

Mentoropleiding zorgberoepen Online start 19 januari *

Lokale besturen kunnen meebouwen aan bruggen tussen onderwijs en werk, door hun veelheid aan functies zijn het immers interessante leer-werkplekken voor jongeren. Deze opleiding versterkt je in belangrijke competenties die je nodig hebt voor een goede begeleiding: communiceren, duidelijke feedback geven, evalueren enzovoort.
vvsg.be/opleidingen

Webinar - Lokale duurzame ontwikkeling onder de loep: trends, vooruitgang en uitdagingen bij realisatie van de SDG's Online 24 januari

Dit webinar presenteert de voornaamste inzichten van het SDG-rapport dat de VVSG en de VVP opmaken en biedt een uitgelezen kans voor lokale mandatarissen of ambtenaren om feedback te geven. Dit rapport zal input geven aan het nationale SDG-rapport dat in juli voorgesteld wordt aan de Verenigde Naties en ondersteunt daarmee onze belangenbehartiging in lokale duurzame ontwikkeling.
vvsg.be/opleidingen

Opleiding tot jobcoach Gent 24 januari *

Schaarste op de arbeidsmarkt, nieuwe medewerkers die nog niet over de juiste competenties

beschikken of medewerkers die langdurig ziek zijn, vormen een uitdaging voor thuiszorgdiensten. Een interne jobcoach biedt thuiszorgmedewerkers individuele ondersteuning en zorgt ervoor dat ze zich snel beter voelen op de werkvloer.
vvsg.be/opleidingen

Lerend Netwerk Integriteitscoördinatoren Online 24 januari *

Het lerend netwerk integriteitscoördinatoren ondersteunt medewerkers die met integriteit bezig zijn, bij het uitoefenen van hun rol. Deelnemers hebben de mogelijkheid om eigen ervaringen en opvattingen bij collega's af te toetsen, casussen in te brengen en feedback te krijgen.
vvsg.be/opleidingen

Intervisie BeIRAI-screener Online 27 januari *

De BeIRAI-screener is de toegangspoort tot de Vlaamse Sociale Bescherming. Sinds 1 juni 2021 wordt het zorgbudget zwaar zorgbehoevenden toegekend op basis van dit instrument. De indicatiestellers die deze rechtentoekening opvolgen, hebben vóór de uitrol een basisopleiding BeIRAI-screener gevolgd. Nu moeten ze per kalenderjaar minstens één intervisiemoment bijwonen om hun attest als indicatiesteller te behouden.
vvsg.be/opleidingen

Lerend netwerk van en voor directeurs van woonzorgcentra Gent 31 januari *

De kern van een lerend netwerk is ervaringsuitwisseling tussen een vaste groep van collega-directeurs. Samen met je collega's geef je vorm aan het lerend netwerk en breng je zelf onderwerpen en vragen op tafel. Team ouderenzorg faciliteert

om alles in goede banen te leiden. Let wel, voor nieuwe wetgeving, informatie et cetera worden nog steeds ad hoc themababbels georganiseerd.
vvsg.be/opleidingen

Startersdag beginnende centrumleiders LDC Brussel 31 januari

Tijdens deze startersdag bekijken we het woonzorgdecreet grondig in functie van het lokaal dienstencentrum en informeren we over relevante regelgeving en uitdagingen. We staan stil bij veel voorkomende vragen en vertalen regelgeving en actuele thema's naar de praktijk. Aan de hand van praktische handvatten, instrumenten en uitwisseling krijg je een goede basis om te starten als centrumleider.
vvsg.be/opleidingen

ROP Assistentiewoningen en Serviceflatgebouwen Verschillende locaties start 2 februari

Op elk Regionaal Ondersteuningspunt (ROP GAW) ontmoeten woonassistenten van Groepen van Assistentiewoningen (GAW) en serviceflatgebouwen collega's, ze delen er praktijkervaringen en verwerven nieuwe inzichten om nog sterker in hun schoenen te staan.
vvsg.be/opleidingen

ROP Diensten voor Gezinszorg Verschillende locaties start 9 februari

De Regionale Ondersteuningspunten (ROP's) zijn een onmisbaar netwerk- en vormingsmoment voor de begeleidend medewerkers van een dienst voor gezinszorg. Drie keer per jaar organiseren we fysieke bijeenkomsten met de nadruk op ontmoeting en ervaringsuitwisseling. Zo blijft ieder op de hoogte van alle regelgeving en actualiteit.
vvsg.be/opleidingen

Op zoek naar nieuwe collega's?

De VVSG biedt verschillende tariefformules aan voor de plaatsing van vacatures, zoals een gezamenlijke formule met Poolstok.

Hoe overtuig ik burgers met verhalen? Storytelling met het storycanvas

Antwerpen 10 februari

De boeiende verhalen in je gemeente ontdekken, zelf een verhaal maken dat je doelgroepen tot actie aanzet, en dat verhaal op een goede manier vertellen, live of voor de camera: je leert het allemaal in de opleiding Storytelling voor lokale politici. vvsg.be/opleidingen

- **Inspiratiedag Renovatie**
- **Halle 13 februari**
- Als opvolger van de Inspiratiekaart Warmte werd in 2022 door VVSG Netwerk Klimaat de inspiratiekaart Renovatiebeleid ontwikkeld. Net zoals bij de inspiratiekaart Warmtezonering gingen Vito en Agifly voor ons aan de slag om het gemeentelijke renovatiebeleid een goed fundament te geven. Op 13 februari wordt deze nieuwe tool op de Inspiratiedag Renovatie in Halle officieel gelanceerd. Je mag er ook een boeiende reeks infosessies en workshops verwachten die je inspiratie moeten bieden om in eigen gemeente of werkingsgebied aan de slag te gaan. En we bezoeken in Halle enkele inspirerende voorbeeldprojecten.

Elkaar vinden: aandachtspunten voor inclusieve communicatie bij lokale besturen

Brussel 16 februari

Communiceren 'voor het brede publiek' volstaat niet om iedereen te bereiken. Onze samenleving wordt steeds gekleurder en gevarieerder, er is meer dan één dominant denkkader. Je kunt een grotere en meer diverse doelgroep bereiken door in te zetten op inclusieve communicatie. vvsg.be/opleidingen

* Meer datums, thema's en/of locaties online via vvsg.be/opleidingen

01 januari 2023

STAD ROESELARE
Wooncoach
GEMEENTE BORNEM
Clustermanager ruimte
WVI
Intergemeentelijk handhaver milieu en ruimtelijke ordening

02 januari 2023

LOKAAL BESTUUR LAAKDAL
Deskundige sport en evenementen
VLAAMS PARLEMENT
Analist-programmeur

03 januari 2023

SOLAG
Projectdirecteur
GROEP DILBEEK
Deskundige omgeving wonen en ondernemen
STAD GENT
Aankoper
WELZIJNSKOEPEL WEST-BRABANT
Projectmedewerker GBO Pajottenland

06 januari 2023

WELZIJNSKOEPEL WEST-BRABANT
Klinisch psycholoog-psychotherapeut, wetenschappelijk medewerker
LEIEDAL
Site- en parkmanager

08 januari 2023

VVSG VZW
Subsidiecoördinator
LOKAAL BESTUUR TORHOUT
- Verantwoordelijke evenementen en toerisme
- Diensthoofd vrijetijdshuis
- Directeur cultuurcentrum

08 januari 2023

VLAAMSE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE
Onderwijsondersteuner
GEMEENTE WINGENE
Bibliotheekmedewerker
STAD BERINGEN
Strategisch manager omgeving en stadsontwikkeling
VLAAMS PARLEMENT
Specialist ICT Beveiliging (ICT Security Officer)

09 januari 2023

GEMEENTE EN OCMW ZOERSEL
Afdelingshoofd bestuur en beleid
STAD AALST
Expert programmatie en evenementen
GEMEENTE RETIE
- Stafmedewerker organisatieontwikkeling en strategie
- Diensthoofd personeel en organisatie
- Diensthoofd omgeving - omgevingsambtenaar
- Deskundige secretariaat

10 januari 2023

GEMEENTE DE PINTE
- Omgevingsambtenaar milieu
- Hoofdmaatschappelijk werker
STAD AALST
Kwaliteitscoördinator
GEMEENTE KORTENBERG
Mobiliteitsambtenaar

11 januari 2023

STAD LEUVEN
- Architect
- Ingenieur gebouwtechnieken
AGSA AALST
Projectleider

11 januari 2023

GROEP DILBEEK
- Consulent beleidsparticipatie
- Vijf teamcoaches
BRANDWEERZONE RIVIERENLAND
Deskundige PR en communicatie

12 januari 2023

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN
- Coördinator mobiliteitsteam
- Coördinator bouwteam fietssnelwegen

15 januari 2023

BRANDWEERZONE OOST
Deskundige brandpreventie

18 januari 2023

VLAAMSE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE
Deskundige aankoop

19 januari 2023

IGEMO
Projectmanager energie en klimaat

22 januari 2023

VLAAMS PARLEMENT
Vlaamse ombudsman of ombudsvrouw

25 januari 2023

STAD SCHERPENHEUVEL-ZICHEM
- Clusterhoofd financiën
- Expert overheidsopdrachten

31 januari 2023

GEMEENTE GRIMBERGEN
- Zorgkundige
- Verpleegkundige

www.vvsg.be/vacatures en/of

www.vvsg.be/kennisitem/vvsg/jouw-vacature-in-de-vvsg-media

INLEVERING VACATURES

Lokaal 2 (februari) - 14 januari
Lokaal 3 (maart) - 10 februari
Lokaal 4 (april) - 10 maart

Uw vacatures in Lokaal en onze online media:

INFORMATIE
vacatures@vvsg.be

In haar maandelijkse column vertelt Nora Van Meeuwen over lokale thema's over de grens.

Nora in Noorwegen

Oude trouwe lezers van Lokaal herinneren zich misschien dat ik jaren geleden vanuit Mexico mijn licht liet schijnen over thema's van lokaal bestuur. De teneur wisselde van verbazing tot ironie en af en toe zelfs een vleugje sarcasme.

Ondertussen ben ik al ruim zes jaar verkast naar Noorwegen. Néé, niet het Hoge Noorden, en u hebt mij ook niet bij Annemie Struyf gezien. Ik woon in het zuiden, in een streek die de Noorse Riviera genoemd wordt, een mooie plek dicht bij de zee en de scherenkust, met bergen en bossen en allerlei interessante beesten zoals elanden en andere hertensoorten. En nee, wij zitten niet de helft van het jaar in het donker. De kans op een witte kerst is nauwelijks groter dan in België, de sneeuw komt gewoonlijk pas na Nieuwjaar.

De komende maanden wil ik u onderhouden met een Scandinavische kijk op lokaal bestuur.

Ik begin maar meteen met afvalverwerking, sorteren en aanverwante, dan hebben we dat al gehad. Het is me al meer opgevallen dat nogal wat landen met grote trots melden dat zij de beste sorteerders van de wereld zijn. Julie doen dat, de Noren doen dat ook. De Mexicanen niet, daar gebeurde het sorteren door straatarme stakkers die met een handkar of een grote juten zak langs alle plekken sjokten waar mensen hun afval achterlieten. De overheid deed nochtans ook geregeld haar best, en een van mijn vrienden heb ik zelfs in België leren kennen, waar hij een spoedcursus over sorteren, containerparken, compostvaten en nog meer van dat fraais kreeg. Er kwam jammer genoeg een eind aan het project, toen de Vlaamse ngo die het begeleidde, dacht ook iets van Mexico te kunnen opsteken en verdween in een rioolputje van corruptie. Marco ijvert ijverig voort, zonder ngo.

Noorwegen behoort wel tot de flinke sorteerders. Sommige maatregelen en keuzes zullen u bekend voorkomen, zo verschrikkelijk veel manieren om te sorteren en te herwinnen zijn er niet. Het grootste verschil is misschien nog dat glas en metaal hier in één container gegooid en opgehaald wordt. Heel handig, je kunt je lege confituurpot met deksel en al in de bak gooien – wel netjes afwassen eerst! – en de magneet zal het metaal wel van tussen de scherven halen. Papier en plastic hoort ook samen, maar het papier gaat los in de container en het plastic moet in een speciale plastic zak – een plastic plasticzak als het ware – en die moet je vóór de ophaling boven op het papier leggen. Als er geen plaats meer is, mag je hem tussen de papiercontainer en de bak met het keukenafval zetten, niet vastgebonden maar wel klem genoeg om te vermijden dat hij gaat vliegen.

Restafval moet tegenwoordig in een doorzichtige zak. Zwarte afvalzakken worden niet meer aanvaard, niet door

de ophalers en ook niet op het containerpark. De uitleg die we daarbij kregen was dat ze bij de afvalverwerker willen kunnen zien of er nog iets recycleerbaars in de zak zit, zodat ze dat er nog uit kunnen halen. Een nobele gedachte, maar zolang we met z'n allen ons restafval nog in zakjes van de supermarkt of de winkel of welk ander verpakkingsmiddel ook mogen stoppen en dan die kleine zakjes rechtstreeks of samen in een doorzichtige afvalzak in de container, lijkt het me toch niet echt nuttig.

Wat ik ongelooflijk fantastisch vind is dat er op elke verpakking een symbool staat dat aangeeft wat je ermee moet aanvangen. Om een tv-programma te parafraseren: Kijk maar op de doos. Dat is soms een hele opluchting, ook voor mij, ook al beschouwde ik mezelf als een ervaren en overtuigde sorteerder. Goed opgevoed indertijd, door OVAM en aanverwanten. Maar toen er op de site van de openbare omroep eens een afvalquizje verscheen, keek ik lelijk op mijn neus. Het is minder simpel dan ik dacht. Zo kreeg je bij een foto met drie haast identieke koffieverpakkingen, twee hadden zelfs dezelfde kleur, de vraag welke van deze verpakkingen je als plastic mocht/moest sorteren. Allemaal toch? Nee, eentje. De andere bestonden op geheel onzichtbare wijze uit samengesteld materiaal en moesten dus in het restafval. Gebruik dan verdorie allemaal verpakkingen die wél gesorteerd kunnen worden, als ze toch al bestaan, denk ik dan rebels. Ik probeer nu al in de winkel te sorteren en producten te selecteren die aan dit criterium beantwoorden. Maar simpel is het niet, want de fairtradekoffie zit toch wel in een samengestelde verpakking, zeker! En het spijt me voor het milieu en het klimaat, maar die fair trade heeft bij mij toch nog altijd een streepje voor.

Ik doe dus mijn best, maar voor het geval ik me eens vergis, hoop ik toch heel erg dat het systeem van Oslo hier aan de Riviera niet te gauw navolging krijgt. Daar riskeren koppige fout- of niet-sorteerders sinds de herfst duizelingwekkende boetes. Botervlootjes bij het restafval gestopt in plaats van bij het plastic? Dat is dan 12.230 kronen (zowat 1200 euro). En u die dacht dat het vervelend was dat de pmd-zak aan de deur was blijven staan met een rode sticker erop. —

NORA VAN MEEUWEN
columnist van Lokaal

PS Het statiegeld op drankblikjes en petflessen bestaat hier al jaar en dag, en het werkt. Als een fluitje van een cent. Een fluitje van een cent daarentegen, ik zou niet weten of dat alleen van plastic is of ook een beetje van metaal of zo. Hoe dan ook, het is geen verpakkingsafval, dus het mag niet in de plasticzak.

Samen gaan we voor een duurzamer 2023!

Onze medewerkers kiezen voor een hechte samenwerking op het vlak van energiebeleid en nutsvoorzieningen.

Voor elke stad en elke gemeente, ook die van jou. Wat wil jouw bestuur en wat willen de burgers? Daar maken we graag werk van.

